

Tilinpäätös 2017

Helsingin Seudun Osuuspankki

SISÄLLYSLUETTELO

sivu

1-21 Toimintakertomus

22-24 Osuuspankin konsernin tuloslaskelma ja tase

25-26 Osuuspankin tuloslaskelma ja tase

27-30 Rahoituslaskelma

**Osuuspankin ja konsernin tuloslaskelman ja taseen liitteenä
annettavat tiedot**

31-44 Osuuspankin tilinpäätöksen merkittävimmät laatimisperiaatteet

45-77 Liitetiedot

**78-86 Luettelo kirjanpitokirjoista, tositteiden lajeista sekä selvitys
niiden säilytystavoista**

87 Hallituksen allekirjoitus

87 Tilintarkastajien merkintä suoritetusta tilintarkastuksesta

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS 2017

- Helsingin Seudun Osuuspankin (OP Helsinki) liikevoitto oli 44,8 miljoonaa euroa (31,0).
- Kulujen suhde tuottoihin parani 64,6 prosenttiin (72,9).
- Saamisten arvonalentumiset luotoista ja muista sitoumuksista säilyivät matalalla tasolla.
- Ydinvakavaraisuus vahvistui vuoden aikana 30,09 prosenttiin (23,24).
- Joulukuun lopussa pankilla oli 186 118 omistaja-asiakasta (168 549).
- Edustajiston vaalit pidettiin marraskuussa ja uusi edustajisto aloitti toimintansa
- Uusi hallitus nimitettiin joulukuussa
- Toimitusjohtaja Jouko Pölönen eroaa OPn palveluksesta kesäkuun 2018 loppuun mennessä.

Avainlukuja

Avainlukuja	2017	2016	Muutos
Liikevoitto, milj. euroa	44,8	31,0	44,7 %
Kulujen suhde tuottoihin, %	64,6	72,9	-8,3
Oman pääoman tuotto (ROE), %	5,6	5,5	0,1
Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde, %	30,1	23,2	6,9
Henkilöstö keskimäärin	492	556	-63,5
Omistaja-asiakkaat	186 118	168 549	17 569

OP Ryhmä

OP Helsinki on jäsentensä omistama osuuskuntamuotoinen talletuspankki, joka harjoittaa toimialueellaan paikallista vähittäispankkitoimintaa. OP Helsinki kuuluu tytäryhtiönä OP Ryhmän keskusyhteisöön. OP Helsingissä päätösvalta kuuluu omistaja-asiakkaille ja OP Osuuskunnalle (Keskusyhteisö), joita edustaa edustajisto. OP Helsingin edustajiston vaalit järjestettiin marraskuussa 2017 osuuspankkien yhteisenä vaalivuonna. Siihen asti pankissa toimi väliaikainen edustajisto.

OP Ryhmä koostuu itsenäisistä osuuspankeista ja niiden keskusyhteisöstä OP Osuuskunnasta tytäryhtiöineen. OP Ryhmän ja sen jäsenpankkien keskitettyjen palveluiden kehittämisestä ja tuottamisesta vastaavat OP Osuuskunta sekä sen tytäryhtiöt OP-Palvelut Oy ja OP Asiakaspalvelut Oy. OP Osuuskunta toimii koko OP Ryhmän strategisena omistusyhteisönä ja ryhmäohjauksesta ja valvonnasta vastaavana keskusyhteisönä.

Osuuspankki on OP Osuuskunnan jäsenluottolaitos. OP Osuuskunta ja sen jäsenluottolaitokset yhdessä niiden konsolidointiryhmiin kuuluvien yhteisöjen kanssa muodostavat yhteenliittymän, josta säädetään laissa talletuspankkien yhteenliittymästä. Lakien mukaan keskusyhteisö ja sen jäsenluottolaitokset vastaavat toistensa veloista ja sitoumuksista ja niiden vakavaraisuutta, maksuvalmiutta ja asiakasriskejä valvotaan yhteenliittymän tasolla. OP Ryhmän vakuutusyhtiöt eivät kuulu keskinäisen vastuun piiriin.

Toimintaympäristö

Suhdannekehitys vahvistui selvästi vuonna 2017. Luottamus talouteen koheni edelleen vuoden loppua kohti. Maailmantalous kasvoi ennakkotietojen mukaan nopeinta vauhtia yli viiteen vuoteen. Euroalueen talouskasvu ylsi vuonna 2017 parhaaseen vauhtiin kuluvalle vuosikymmenellä.

Inflaatio säilyi maltillisena suotuisasta talouskehityksestä huolimatta. Euroopan keskuspankki jatkoi elvyttävää politiikkaansa. Arvopaperiostoja jatkettiin koko vuoden ajan 60 miljardilla eurolla kuukaudessa, ja ohjauskorot säilyivät ennallaan. Euribor-korot säilyivät negatiivisina. Pidemmät korot nousivat hieman vuoden 2017 aikana.

Suomessa talous kasvoi vahvasti laajalla rintamalla. Yritykset lisäsivät investointejaan voimakkaasti, ja vankka kuluttajien luottamus siivitti kulutuksen hyvään kasvuun. Rakentaminen oli runsasta, asuntokauppa vilkastui, ja asuntojen hinnat nousivat keskimäärin hieman.

Kotitalousluottojen kasvu jatkui vuonna 2017 noin kolmen prosentin vauhdilla. Uusien nostettujen asuntolainojen keskiprosentti laski loppuvuonna alle prosenttiin. Uusien asuntolainasopimusten keskiprosentti on Suomessa euromaiden matalin. Asuntoyhteisö- ja yrityslainakannan kasvu hidastui loppuvuonna. Kotitalouksien ja yritysten luotonkysynnän odotetaan olevan vuoden 2018 ensimmäisellä neljänneksellä vuodentakaista vilkkaampaa.

Vastuullisuus

Yhteiskuntavastuu on tiivis osa OP Ryhmän ja osuuspankkien liiketoimintaa ja strategiaa. Vastuullisuuden perusta rakentuu perustehtäväämme, yhteisiin arvoihimme, vahvalle vakavaraisuudelle ja osaavalle riskienhallinnalle, joita asiakasomisteinen liiketoimintamallimme tukee. Yhteiskuntavastuun näkökulmista huomioimme taloudellisen ja sosiaalisen vastuun sekä ympäristövastuun. Tavoitteemme yhteiskuntavastuussa on olla toimialan edelläkävijä Suomessa. OP Ryhmä raportoi vastuullisuuden tunnusluvut GRI G4 -viitekehyksen mukaisesti. Vastuullisuusraportti on luettavissa sivustolta op-year2017.fi

Olennaiset tapahtumat tilikaudella

Uusi tuotto-osuusanti laskettu liikkeeseen

Vuonna 2017 OP Helsingissä myytiin tuotto-osuuksia yhteensä 104 miljoonalla eurolla (137). OP Helsingin ensimmäinen Tuotto-osuusanti päättyi 31.12.2017 ja joulukuun lopussa Tuotto-osuuksiin oli sijoituksia 575 miljoonaa euroa (470), josta omistaja-asiakkailta oli 242 miljoonaa euroa (137) ja emoyhtiö OP Osuuskunnalla 333 miljoonaa euroa (333). Tuotto-osuus on asiakasomistajan vapaaehtoinen sijoitus osuuspankin omaan pääomaan ja tuotto-osuudet voidaan lukea pankin ydinvakavaraisuuteen. Tuotto-osuuden tuottotavoite vuodelle 2017 oli 3,25 prosenttia. Uusi, hallituksen päättämä Tuotto-osuusanti on laskettu liikkeeseen 2.1.2018 ja sen merkintäaika on 31.12.2019 saakka. OP Ryhmän hallintoneuvosto on vahvistanut tuottotavoitteeksi 3,25 prosenttia myös vuodelle 2018.

Toimipisteverkoston uudistaminen ja toiminnan keskittäminen

OP Helsingin toimipisteverkostoa uudistettiin avaamalla Itiksen kauppakeskukseen uusi konttori ja remontoimalla Arkadian konttorin toimitilat. Bulevardin konttori lakkautettiin huhtikuussa. Pankin tukitoimintojen keskittämistä Keskusyhteisön OP-Palveluyhtiöön jatkettiin liittymällä lainatarjouspalveluun.

Finanssivalvonnan varoitus ja seuraamusmaksu

Finanssivalvonta antoi 7.3.2017 Helsingin Seudun Osuuspankille julkisen varoituksen ja 400 000 euron seuraamusmaksun selonottovelvollisuuteen liittyvistä puutteellisuuksista sijoitusneuvonnassa. Korjaavat toimenpiteet on tehty, eikä asiakkaille ole aiheutunut taloudellista haittaa. Varoitus perustuu Finanssivalvonnan syksyllä 2015 useille eri toimijoille suorittamaan tarkastukseen.

Arvonlisäverojen palautus

Verottaja palautti KHO:n 27.2.2017 päätöksen mukaisesti OP-bonuksista maksetut 2,4 miljoonan euron arvonlisäverot vuosilta 2010-2016. ALV-palautukset kirjattiin liiketoiminnan muihin tuottoihin.

Kiinteistöjen arvo

OP Helsinki on arvioinut omissa käytössä olevien kiinteistöjen arvoja taseessa. Kiinteistöistä kirjattiin tilinpäätökseen 6,8 miljoonan euron suuruinen arvonalennus.

OP Helsinki oli aktiivisesti mukana pääkaupunkiseudun tapahtumissa

OP oli mukana useissa pääkaupunkiseudun tapahtumissa. Tapahtumille suunnatulla tuella mahdollistettiin yhteisöllistä, elävää kaupunkikulttuuria sekä lapsille ja nuorille suunnattua

toimintaa. OP oli mukana mm. Flow Festivaaleilla, Tubeconissa ja HesaCupissa. OP:n tukemiin tapahtumiin osallistui yhteensä yli 300 000 osallistujaa.

Jouko Pölönen eroaa OP:n palveluksesta

Jouko Pölönen on pyytänyt 21.12.2017 eroa OP Ryhmän keskusyhteisön johtokunnan jäsenyydestä sekä OP Yrityspankki Oyj:n ja Helsingin Seudun Osuuspankin toimitusjohtajuuksista kesäkuun 2018 loppuun mennessä siirtyäkseen Ilmarisen toimitusjohtajaksi. Jouko Pölönen on ollut ryhmän palveluksessa vuodesta 2001 ja vastannut vuodesta 2014 johtokunnan jäsenenä ryhmätasoisesta pankkiliiketoimintasegmentistä.

Konsernirakenne ja siinä tapahtuneet muutokset tilikauden aikana

Konserniin kuuluu pankin lisäksi tytäryrityksenä Helsingin OP-Kiinteistökeskus Oy. Konserniin on yhdistelty myös osakkuusyhtiö Kiinteistö Oy Kaisaniemenkatu 1:stä pankin omistusta vastaava osuus. Pankki on laatinut konsernitilinpäätöksen, johon on yhdistelty emopankin tilinpäätöksen lisäksi tytäryhtiöiden tilinpäätökset Finanssivalvonnan Määräykset ja ohjeet 2/2016 Rahoitussektorin kirjanpito, tilinpäätös ja toimintakertomus edellyttämässä laajuudessa. Koska konsernitilinpäätöksen luvut eivät poikkea olennaisesti emo-osuuspankin tilinpäätöksestä, tässä toimintakertomuksessa käsitellään osuuspankin ja sen konsernin toimintaa emo-osuuspankin tilinpäätöksen lukujen perusteella. Merkittävimmät konsernin erät on kerrottu jäljempänä kappaleessa Osuuspankin konserni.

Olellaiset tapahtumat tilikauden päättymisen jälkeen

OP Helsinki ottaa käyttöön 1.1.2018 Finanssivalvonnan määräyksiin ja ohjeisiin (2/2016) sisältyvät kohdat IFRS 9 -standardista "Rahoitusinstrumentit" sekä muut IFRS 9 -standardin voimaantulosta 1.1.2018 johtuvat muutokset. Osuuspankin kannalta merkittävin muutos on, että myönnettyistä luotoista kirjataan aiempaa etupainotteisemmin arvonalentumisia perustuen odotettavissa oleviin luottotappioihin. IFRS 9 -standardi aiheuttaa muutoksia myös laatimisperiaatteisiin, oikaisuja taseeseen aiemmin kirjattujen saamisten määriin ja rahoitusinstrumenttien luokitteluun. Kirjanpitoarvoihin tehdyt oikaisut kirjataan siirtymäpäivänä avaavan taseen kertyneisiin voittovaroihin.

OP Helsingillä ei ole ollut muita olennaisia tapahtumia tilikauden päättymisen jälkeen.

Tilikauden tulos

Liikevoittoon vaikuttaneiden keskeisimpien tuotto- ja kuluerien kehitys kolmelta viimeiseltä vuodelta sekä vuoden 2017 muutos on kuvattu alla olevassa taulukossa.

Tulosanalyysi	2017	2016	Muutos, %	2015
Milj. euroa				
Tuotot				
Korkokate	68,6	62,7	9,5	66,9
Muut tuotot				
Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista	0,7	5,2	-87,4	24,6
Palkkiotuotot, netto	54,5	49,0	11,2	46,7
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot	0,0	0,5	-89	0,3
Myytavissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot	0,0			9,7
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot	0,7	0,2	352,2	0,4
Liiketoiminnan muut tuotot	5,3	1,7	213,5	1,5
Yhteensä	61,2	56,5	8,4	83,3
Tuotot yhteensä	129,8	119,2	8,9	150,2
Kulut				
Henkilöstökulut	21	27,4	-23,4	29,8
Muut hallintokulut	43,5	38,7	12,6	32,7
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja	8,2	8,3	-1,9	3,5

aineettomista hyödykkeistä				
Liiketoiminnan muut kulut	11,2	12,5	-10,5	12,4
Kulut yhteensä	83,9	86,9	-3,5	78,4
Arvon alentumiset luotoista ja muista sitoumuksista	1,1	1,3	-12,3	1,3
Liikevoitto (-tappio)	44,8	31,0	44,7	70,5

Vuoden 2017 liikevoitto kasvoi 44,8 miljoonaan euroon (31,0). Korkokate kasvoi luottokannan kasvun ja varainhankintakustannusten laskun johdosta 9,5 prosenttia 68,6 miljoonaan euroon (62,7). Nettopalkkiotuotot kasvoivat 54,5 miljoonaan euroon (49,0). Palkkiot luotonannosta, maksuliikkeestä, omaisuudenhoidosta ja arvopapereiden välityksestä kasvoivat. Sen sijaan talletuksista, takauksista ja vakuutusten välityksestä kertyi hieman edellisvuotta vähemmän palkkioita. Palkkiotuottoihin sisältyy vähennyksenä omistaja-asiakkaille myönnetty OP-bonukset, 22,4 miljoonaa euroa (21,2).

Sijoituskiinteistöjen nettotuottoja kasvatti sijoituskiinteistöistä saatu 0,6 miljoonan euron myyntivoitto.

Liiketoiminnan muita tuottoja kasvattivat verottajan maksamat 2,4 miljoonan euron ALV-palautukset OP-bonuksista sekä OP Ryhmän sisäiset palautukset keskuspankipalvelumaksuista 1,1 miljoonaa euroa.

Kulut pienenevät 83,9 miljoonaan euroon (86,9). Henkilöstökulut supistuivat 6,4 miljoonaa euroa johtuen uudelleenorganisoinnista ja toiminnan tehostamisesta. Vertailukaudella OP Helsingistä siirrettiin noin 80 henkilön työsuhte OP Yrityspankkiin yritysasiakkaiden hoitoon liittyvän toimintamallimuutoksen seurauksena.

Muut hallintokulut kasvoivat 4,8 miljoonaa euroa pääasiassa toiminnan kehittämiseen liittyvän kulukasvun seurauksena. Poistoihin kirjattiin 6,8 miljoonan euron arvonalennus omassa käytössä olevista kiinteistöistä.

Arvon alentumiset saamisista säilyivät matalalla tasolla ollen 1,1 miljoonaa euroa (1,3).

Palkkiotuotot			
Milj. euroa	2017	2016	Muutos, %
Talletuksista	0,4	0,5	-8,9
Luotonannosta	21,0	19,6	7,1
Maksuliikkeestä	22,2	21,6	2,8
Arvopapereiden välityksestä ja liikkeeseen laskusta	5,0	4,6	9,1
Omaisuudenhoidosta ja lainopillisista tehtävistä	4,9	4,1	19,1
Takauksista	0,5	0,8	-31,6
Vakuutusten välityksestä	15,5	15,8	-2,2
Muut	13,2	10,1	30,8
Yhteensä	82,7	77	7,4
OP-bonukset	-22,4	-21,2	5,4
Palkkiotuotot yhteensä	60,3	55,8	8,1
Palkkiokulut	5,8	6,8	-14,2
Palkkiotuotot, netto	54,5	49	11,2

Luottojen nettomääräiset arvonalentumistappiot supistuivat edellisvuodesta. Luotoista ja takaussaamisista kirjattiin arvonalentumistappioita seuraavasti:

Luottojen ja takaussaamisten arvonalentumistappiot			
Milj. euroa	2017	2016	Muutos, %
Arvon alentumisten bruttomäärä	2,0	2,8	-28,4
Vähennykset	-0,9	-1,5	-41,8
Arvon alentumisten nettomäärä	1,1	1,3	-12,3
Arvon alentumiset luotto- ja takauskannasta %	0,02	0,02	

Tase ja taseen ulkopuoliset sitoumukset

Keskeisiä tase- ja sitoumuseriä

Keskeisimpien tase- ja sitoumuserien kehitys kolmelta vuodelta sekä vuoden 2017 muutos on kuvattu alla olevassa taulukossa.

Keskeisiä tase- ja sitoumuseriä				
Milj. euroa	31.12.2017	31.12.2016	Muutos, %	31.12.2015
Tase	8 496,3	7 202,5	18	6 824,3
Luotot	7 100,9	6 632,8	7,1	6 606,5
Saamistodistukset	0,1	0,0	75,3	33,1
Osakkeet ja osuudet	4,2	5,1	-18,7	5,2
Talletukset	5 394,6	5 197,5	3,8	4 855,1
Oma pääoma	632,7	539,0	17,4	408,3
Taseen ulkopuoliset sitoumukset	1280,8	926,0	38,3	1 023,7

Antolainauksen kehitys

OP Helsingin omassa taseessa oleva luottokanta kasvoi 7,4 prosenttia. Uusia luottoja myönnettiin vuoden 2017 aikana yhteensä 2 271 miljoonaa euroa eli 75 miljoonaa euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Vuoden lopussa luottokanta yhteensä oli 7 101 miljoonaa euroa (6 613¹).

Kotitalouksien asuntoluottokanta kasvoi 4,1 prosenttia. Pankki voi välittää asiakkaille myös OP Ryhmän kiinnitysluottopankin, OP-Asuntoluottopankki Oyj:n (OPA) myöntämiä asuntoluottoja. OP Ryhmän strategian mukaisesti OP Helsinki siirsi myöntämiään henkilöasiakasluottoja OP-Asuntoluottopankki Oyj:lle lokakuussa 250 miljoonaa euroa.

Ongelmasaamiset ja lainanhoitojoustosaamiset kehittyivät tilikauden aikana seuraavasti:

Ongelmasaamiset ja lainanhoitojoustot			
Milj. euroa	31.12.2017	31.12.2016	Muutos, %
Järjestämättömät saamiset	47,1	43,4	8,5
Yli 90 päivää erääntyneet saamiset	29,4	28,9	1,7
Järjestämättömät lainanhoitojoustosaamiset	7,4	5,3	39,6
Todennäköisesti maksamatta jäävät saamiset	10,3	9,2	12,0
Terveet lainanhoitojoustosaamiset	131,7	142,5	-7,6
Ongelmasaamiset yhteensä	178,9	186,0	-3,8

Taulukon luvuissa on huomioitu tehdyt arvonalentumiset. Yli 90 pv erääntyneenä saamisena esitetään jäljellä oleva pääoma sellaisesta saamisesta, jonka korko tai pääoma on ollut erääntyneenä ja maksamatta yli kolme kuukautta. Lainahoitojoustosaamisena esitetään saamiset, joiden sopimusten ehtoja on neuvoteltu uudelleen asiakkaan heikentyneestä maksukyvyystä johtuen. Todennäköisesti maksamatta jäävinä saamisina esitetään heikompiin luottoluokkiin kuuluvat saamiset.

Kiinteistöomistukset

OP Helsingin kiinteistöomistukset muodostuvat omassa käytössä olevista kiinteistöistä ja sijoituskiinteistöistä.

¹ Suluissa vertailulukku 31.12.2016.

Kiinteistöomistukset		
Milj. euroa	31.12.2017	31.12.2016
Omassa käytössä olevat kiinteistöt		
Sitoutunut pääoma	23,8	23,0
Prosenttia taseesta	0,3	0,3
Sijoituskiinteistöt		
Sitoutunut pääoma	0,4	0,6
Prosenttia taseesta	0,0	0,0
Käypä arvo	0,4	0,7
Nettotuotto, %	-1,63	-3,3
Kiinteistöihin sitoutunut pääoma yhteensä	24,3	23,7
Prosenttia taseesta	0,3	0,3

Kiinteistöyhteisöjen sitoutunut pääoma muodostuu osakehuoneiston kirjanpitoarvosta ja osakehuoneistoon kohdistuvasta lainaosuudesta.

Omassa käytössä olevat kiinteistöt

Omassa käytössä olevia kiinteistöjä on taseessa 23 miljoonaa euroa, josta kirjattiin arvonalennuksia tilikauden aikana 6,8 miljoonaa euroa. Oman käytön kiinteistöjä ei myyty eikä uusia hankintoja tehty tilikauden aikana.

Sijoituskiinteistöt

Sijoituskiinteistöihin ei ole tehty tilikauden aikana arvomuutoksia. Pankin sijoituskiinteistöomaisuus koostuu lähinnä myytävissä olevista rakentamattomista maa-alueista, joiden johdosta nettotuottoprosentti jäi negatiiviseksi. Tilikauden aikana myytiin sijoituskiinteistöjä kirjanpitoarvoltaan 0,2 miljoonaa euroa. Sijoituskiinteistöhankintoja ei ole tehty tilikauden aikana.

Muun sijoitustoiminnan kehitys

Saamiset luottolaitoksilta, joista valtaosan muodostavat saamiset OP Yrityspankki Oyj:ltä, olivat 1 298 miljoonaa euroa (491). Vertailukaudella pankki sijoitti OP Osuuskunnan liikkeeseen laskemaan joukkovelkakirjalainaan yhteensä 20 miljoonaa euroa. Sijoitus sisältyi tase-erään saamiset yleisöltä ja se irtisanottiin huhtikuussa 2017 sopimusehtojen mukaisesti.

Osakkeiden ja osuuskien määrä oli 4 miljoonaa euroa (5). OP Helsinki on pääomittanut tytäryhtiötään Helsingin OP-Kiinteistökeskus Oy:tä 2 miljoonalla eurolla (2).

Velat yleisölle ja julkisyhteisöille

Yleisön talletusten ja muiden velkojen kehitys on kuvattu alla olevassa taulukossa. Muut velat muodostuvat markkinarahaveloista ja valtion varoista välitetyistä lainoista.

Velat yleisölle ja julkisyhteisöille			
Milj. euroa	31.12.2017	31.12.2016	Muutos, %
Talletukset			
Maksuliiketililit	3 390,1	3 168,4	7,0
Säästämistilit	333,4	313,6	6,3
Sijoittamistilit	1 621,9	1 653,2	-1,9
Valuuttatalletukset	50,9	64,0	-20,4
Yhteensä	5 394,6	5 197,5	3,8
Muut velat	0,0	0,0	26,3
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille yhteensä	5 394,6	5 197,5	3,8

Muun vieraan pääoman ja sitoumusten kehitys

Velat luottolaitoksille, jotka muodostuvat lähes täysin veloista OP Yrityspankki Oyj:lle ja ns. väliluoosta OP-Asuntoluottopankki Oyj:lle, kasvoivat 2 285 miljoonaan euroon (1 333). Velat, joilla

on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla, eli pankin liikkeeseen laskemat debentuurilainat, olivat 60 miljoonaa euroa (60). Muut vieraan pääoman erät muodostuvat lähinnä lyhytaikaisista maksujenvälityseristä sekä tuottojen ja kulujen jaksotuksiin liittyvistä tilinpäätösvaiheen siirtyvistä eristä.

Oma pääoma ja varaukset

OP Helsingin koko oman pääoman määrä kasvoi 17,4 prosenttia 633 miljoonaan euroon (539).

Osuuspääoma

Osuuspääoma kasvoi 21,8 prosenttia 594 miljoonaan euroon (487). Omistaja-asiakkailla oli vuoden lopussa sijoituksia jäsenosuuksiin 19 miljoonaa euroa (17). Tuotto-osuuksiin oli sijoituksia 575 miljoonaa euroa (470), josta omistaja-asiakkailla oli 242 miljoonaa euroa (137) ja emoyhtiöllä OP Osuuskunnalla 333 miljoonaa euroa (333). Irtisanottuja Tuotto-osuuksia oli tilikauden lopussa 28 miljoonaa euroa (11) ja irtisanottuja jäsenosuuksia 0,3 miljoonaa euroa (0,1). Pankki maksoi Tuotto-osuuksille vuodelta 2016 korkoa 3,25 prosenttia eli yhteensä 9,3 miljoonaa euroa, josta omistaja-asiakkaille maksettiin 1,2 miljoonaa euroa ja emoyhtiölle 8,1 miljoonaa euroa.

Osuuspankilla voi osuuskuntalain ja osuuspankin sääntöjensä mukaan olla jäsenen oikeudet tuottavia jäsenosuuksia ja vapaaehtoisina osuuksina Tuotto-osuuksia. Osuuspankin osuuspääomassa on jäsenosuuksia 188 822 kpl. Jokaisella jäsenellä on velvollisuus ottaa yksi osuuspankin jäsenosuus ja maksaa siitä merkintähintana 100 euron suuruinen jäsenosuusmaksu. Tuotto-osuuksia on osuuspankin osuuspääomassa 5 746 829 kpl. Tuotto-osuuksia voivat merkitä vain osuuspankin jäsenet ja niiden antamisesta päättää osuuspankin hallitus. Tuotto-osuuden nimellisarvo ja siitä osuuspankille merkintähintana maksettava tuotto-osuusmaksu on 100 euroa.

Osuusmaksut ja tuotto-osuusmaksut palautetaan osuuspankin sääntöjen, osuuskuntalain ja osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annetun lain mukaisesti ja sanotuissa laeissa mainituin edellytyksin jäsenyyden päätyttyä tai irtisanottaessa lisäosuus tai Tuotto-osuus. Jäsenosuusmaksu ja tuotto-osuusmaksu voidaan palauttaa 12 kuukauden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jonka aikana jäsenyys on päättynyt tai Tuotto-osuuden omistaja on irtisanonut osuuden.

Osuuspankilla on kuitenkin oikeus kieltäytyä jäsenosuusmaksujen ja tuotto-osuusmaksujen palauttamisesta osuuspankin toiminnan aikana. Osuuspankki voi myöhemmin päättää edellä mainitun kiellon kumoamisesta. Palauttamista koskevasta kiellosta ja sen kumoamisesta päättää tarvittaessa pankin hallitus. Ellei palautusta voida jonakin vuonna maksaa täysimääräisesti, maksamatta jäänyt osa maksetaan seuraavien tilinpäätösten perusteella käytettävissä olevista omista pääomista. Edellä määrätty oikeus maksamatta jääneen osan jälkipalautukseen päättyy kuitenkin viidennen seuraavan tilinpäätöksen jälkeen. Maksamatta jääneelle osalle ei makseta korkoa.

Osuuspankilla on oikeus lunastaa kaikki Tuotto-osuudet. Lunastusoikeuden käyttämisestä päättää osuuspankin hallitus. Lunastukseen vaaditaan keskusyhteisön lupa sekä valvovan viranomaisen lupa, mikäli sääntely sitä edellyttää.

Veroperusteiset varaukset

Luottotappiovarausta kasvatettiin 43 miljoonaa euroa.

Omat varat ja vakavaraisuus

Osuuspankin vakavaraisuus lasketaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 575/2013 mukaisesti.

Osuuspankin luottoriskin pääomavaateen laskennassa käytetään sisäisten luokitusten menetelmää. Markkinariskien pääomavaatimus lasketaan standardimenetelmällä. Myös operatiivisten riskien pääomavaatimus lasketaan standardimenetelmällä.

OP Ryhmä julkistaa ns. Pilari III:n mukaiset tarkemmat vakavaraisuustiedot tilinpäätöksen yhteydessä. OP Ryhmän tilinpäätös ja Pilari III mukaiset vakavaraisuustiedot ovat luettavissa www.op.fi verkkopalvelussa.

Pankin omat varat muodostuivat seuraavasti:

Omat varat		
Milj. euroa	31.12.2017	31.12.2016
Ydinpääoma (CET1)		
Oma pääoma*	632,7	539,0
Tilinpäätössiirrot vähennettynä laskennallisella verovelalla	51,8	17,6
Käyvän arvon rahasto rahavirran suojauksesta ja varovaisen arvostamisen oikaisu	-5,0	-8,2
Ydinpääoma (CET1) ennen vähennyksiä	679,5	548,4
Tilintarkastamaton tilikauden voitto	-0,6	-29,5
Takaisinmaksettavat osuuspääomat	-8,6	
Aineettomat hyödykkeet	-1,9	-1,8
Arvon alentumisten ja odotettujen tappioiden erotuksen alijäämä	-24,1	-22,0
Ydinpääoma (CET1) yhteensä	644,5	495,2
Ensisijainen pääoma (T1) yhteensä	644,5	495,2
Debentuurilainat	59,1	59,1
Omat varat yhteensä	703,6	554,3

* pl. mahdollinen arvonkorotusrahastoon liittyvä laskennallinen verovelka

Ydinpääomasta on vähennetty asiakkaille palautetut irtisanotut osuuspääomat. Tilikauden tulosta ei ole luettu omiin varoihin.

Kokonaisriski		
Milj. euroa	31.12.2017	31.12.2016
Luottoriski		
Standardimenetelmä (SA)		
Saamiset yrityksiltä	11,6	6,7
Muut vastuut	4,6	3,3
Sisäisten luottoluokitusten menetelmä (IRB)		
Saamiset yrityksiltä ¹⁾	1597,6	1647,7
Yritysvastuut – pk-yritykset	1081,2	1 049,7
Yritysvastuut - Muut	516,4	598,1
Vähittäissaamiset ²⁾	286,8	240,1
Kiinteistövakuudelliset	186,1	175,2
Muut vähittäisvastuut	100,6	65,0
Saamiset luottolaitoksilta ¹⁾		0,1
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	5,3	7,4
Muut erät	28,2	28,4
Luottoriski yhteensä	1934,2	1933,7
Operatiivinen riski	207,8	197,4
Yhteensä	2142,1	2131,1

1) Saamisiin yrityksiltä ja luottolaitoksilta sovelletaan nk. IRB:n perusmenetelmää (FIRB), eli pankki soveltaa näiden vastuiden riskipainojen laskennassa omia maksukyvyttömyyden todennäköisyyden (PD) estimaatteja.

2) Vähittäissaamisten riskipainoja laskettaessa pankki soveltaa omia estimaatteja maksukyvyttömyyden todennäköisyydelle (PD), tappio-osuudelle (LGD) ja luottovasta-arvokertoimelle (CF).

Vakavaraisuussuhdeluvut		
(%)	31.12.2017	31.12.2016
Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde	30,1	23,2
Ensisijaisen pääoman (T1) vakavaraisuussuhde	30,1	23,2

Vakavaraisuussuhde	32,9	26,1
Osuuspankkien yhteenliittymän ydinpääoman vakavaraisuussuhde (CET1)	*19,2	20,1

*syyskuussa 2017

Pääomavaateet		
Milj. euroa	31.12.2017	31.12.2016
Omat varat	703,6	554,3
Minimipääomavaade + puskurivaateet *	224,9	223,8
Omien varojen ylijäämä	478,7	330,5
Omat varat	703,6	554,3
Basel I lattian pääomavaatimus	302,4	280,7
Omien varojen ylijäämä	401,2	273,6

*Minimivaade 8 %, kiinteä lisäpääomavaatimus 2,5 % sekä mahdollinen maakohtainen muuttuva lisäpääomavaatimus

Tunnuslukujen laskentakaavat:

Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde, %

$\frac{\text{Ydinpääoma (CET1) yhteensä}}{\text{Kokonaisriski yhteensä}} \times 100$

Ensisijaisen pääoman (T1) vakavaraisuussuhde, %

$\frac{\text{Ensisijainen pääoma (T1) yhteensä}}{\text{Kokonaisriski yhteensä}} \times 100$

Vakavaraisuussuhde, %

$\frac{\text{Omat varat yhteensä}}{\text{Kokonaisriski yhteensä}} \times 100$

Osuuspankin konserni

Osuuspankin konsernin liikevoitto kasvoi 47,8 prosenttia ja oli 46 miljoonaa euroa (31). Konsernin tase oli tilikauden lopussa 8 493 miljoonaa euroa (7 199).

Konsernin ydinpääoman vakavaraisuussuhde (CET1) oli 28,8 prosenttia (23,4). Konsernin vakavaraisuussuhde oli 28,8 prosenttia (26,3). Ydinpääoma (CET1) oli yhteensä 604 miljoonaa euroa (491), ja omat varat yhteensä 663 miljoonaa euroa (550). Konsernin kokonaisriski oli 2099 miljoonaa euroa (2 096) ja omien varojen vähimmäismäärä 220 miljoonaa euroa (220).

Konsernin oman pääoman tuotto (ROE) tilikaudelta (suluissa kaksi edellistä tilikautta) oli 5,8 prosenttia (5,6 ja 15,3), koko pääoman tuotto (ROA) 0,5 prosenttia (0,4 ja 0,9), omavaraisuusaste 8,0 prosenttia (7,7 ja 6,2) ja kulujen suhde tuottoihin 64,8 prosenttia (73,7 ja 53,4). Tunnuslukujen laskukaavat on esitetty Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut -kappaleen yhteydessä.

Keskinäinen vastuu

Yhteenliittymälain mukaisesti osuuspankkien yhteenliittymän muodostavat yhteenliittymän keskusyhteisö OP Osuuskunta, osuuspankkien keskusrahallaitoksena toimiva liikepankki OP Yrityspankki Oyj, keskusyhteisön muut jäsenluottolaitokset, keskusyhteisön ja jäsenluottolaitoksen konsolidointiryhmiin kuuluvat yhteisöt sekä sellaiset luottolaitokset, rahoituslaitokset ja palveluyritykset, joista edellä mainitut yhteisöt yksin tai yhdessä omistavat yli puolet. OP Osuuskunnan jäseniä olivat vuoden lopussa noin 170 osuuspankkia sekä OP Yrityspankki Oyj, OP-Asuntoluottopankki Oyj, OP-Korttiyhtiö Oyj ja OP Asiakaspalvelut Oy. Talletuspankkien

yhteenliittymää valvotaan konsolidoidusti, ja keskusyhteisö ja sen jäsenluottolaitokset vastaavat viime kädessä toistensa veloista ja sitoumuksista.

Keskusyhteisö on velvollinen antamaan jäsenluottolaitoksilleen ohjeita niiden sisäisestä valvonnasta sekä riskienhallinnasta, niiden toiminnasta maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaamiseksi sekä yhtenäisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamisesta yhteenliittymän yhdistellyn tilinpäätöksen laatimisessa.

Keskusyhteisö ja jäsenluottolaitokset ovat keskinäisessä vastuussa niistä selvitystilassa tai konkurssissa olevan keskusyhteisön tai jäsenluottolaitoksen veloista, joita ei saada suoritetuksi sen varoista. Vastuu jakautuu keskusyhteisön ja jäsenluottolaitosten kesken viimeksi vahvistettujen taseiden loppusumman mukaisessa suhteessa.

Jos jäsenluottolaitoksen omat varat vähenevät tappioiden vuoksi niin alhaisiksi, että yhteenliittymäläissa säädetyn selvitystilan edellytykset täyttyvät, keskusyhteisöllä on oikeus periä jäsenluottolaitoksiltaan keskusyhteisön säännöissä mainituin perustein ylimääräisiä maksuja tilikauden aikana enintään viisi tuhannesosaa jäsenluottolaitosten viimeksi vahvistettujen taseiden yhteenlasketusta loppusummasta käytettäväksi jäsenluottolaitoksen selvitystilan ehkäisemiseksi tarvittaviin tukitoimiin.

Talletussuoja ja sijoittajien turva

Rahoitusvakausviranomaisesta annetun lain mukaan talletuspankin on kuuluttava talletussuojarahastoon. OP Ryhmään kuuluvia talletuspankkeja pidetään talletussuojan osalta yhtenä pankkina. Talletussuojarahastosta korvataan tallettajien saamiset OP Ryhmän talletuspankeilta enintään 100 tuhanteen euroon asti. OP Ryhmässä talletuspankkeja ovat osuuspankit ja OP Yrityspankki Oyj. Suomen talletussuojajärjestelmää ja sitä koskevaa lainsäädäntöä on muutettu 1.1.2015 alkaen. OP Ryhmälle tulevia uuden järjestelmän mukaisia maksuja on kuvattu tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa kohdassa 1.18 Viranomaismaksut.

Sijoittajien korvausrahasto maksaa korvauksia ei-ammattimaisille sijoittajille silloin, kun sijoituspalveluyritys tai luottolaitos ei pysty suorittamaan muun kuin tilapäisen maksukyvyttömyyden vuoksi suojan piirissä olevia sijoittajien selviä ja riidattomia saamia sopimuksen mukaisesti. Korvauksen määrä on 90 prosenttia saamisen määrästä, enintään 20 tuhatta euroa. Sijoittajien korvausrahastoa koskevan lainsäädännön mukaan OP Ryhmään kuuluvia pankkeja pidetään korvaussuojan osalta yhtenä pankkina.

Kriisinratkaisusääntelyn mukaan kriisinratkaisuviranomaisella on oikeus puuttua pankin velkojen ehtoihin velkojan asemaan vaikuttavalla tavalla. OP Ryhmän kriisinratkaisuviranomainen on Brysselissä toimiva EU:n kriisinratkaisuneuvosto (Single Resolution Board). Kriisinratkaisuviranomainen on määrittämässä kriisinratkaisulain mukaisten velkojen minimimäärää OP Ryhmän tasolla.

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Tunnusluku	2017		
	2017	2016	2015
Oman pääoman tuotto (ROE), %	5,6	5,5	15,2
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,4	0,4	0,9
Omavaraisuusaste, %	8,1	7,7	6,3
Kulu-tuotto-suhde, %	64,6	72,9	52,2

Tunnuslukujen laskukaavat

Oman pääoman tuotto (ROE), %

$$\frac{\text{Liikevoitto (-tappio)} - \text{Tuloverot} *}{\text{Oma pääoma ja vähemmistön osuus} + \text{Tilinpäätössiirtojen kertymä laskennallisella verolla vähennettynä (vuoden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$$

Koko pääoman tuotto (ROA), %

$\frac{\text{Liikevoitto (-tappio) - Tuloverot}^*}{\text{Taseen loppusumma keskimäärin (vuoden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$

Omavaraisuusaste, %

$\frac{\text{Oma pääoma ja vähemmistön osuus + Tilinpäätössiirtojen kertymä laskennallisella verolla vähennettynä}}{\text{Taseen loppusumma}} \times 100$

Kulu-tuotto-suhde, %

$\frac{\text{Hallintokulut + Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä + Liiketoiminnan muut kulut}}{\text{Korkokate + Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista + Nettopalkkiotuotot + Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot + Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot + Suojauslaskennan nettotulos + Sijoituskiinteistöjen nettotuotot + Liiketoiminnan muut tuotot + Osuus osakkuusyritysten tuloksista (netto)}} \times 100$

* Tilinpäätössiirtoihin sisältyvä verovaikutus huomioitu

Riskienhallinta**Riskienhallinnan periaatteet ja organisointi sekä pankin riskiasema**

Riskienhallinta perustuu liiketoimintapäätöksiä tekevien henkilöiden ammattitaitoon ja varovaisuuteen sekä systemaattiseen riskien mittaamiseen, arviointiin ja rajoittamiseen. Riskienhallinnan tärkein tavoite on turvata pankin riskinottokyky ja varmistaa, ettei toiminnassa oteta niin suurta riskiä, että se vaarantaisi pankin kannattavuuden, vakavaraisuuden, maksuvalmiuden tai toiminnan jatkuvuuden. Riskinottokyky muodostuu toiminnan laajuuteen ja vaativuuteen suhteutetusta laadukkaasta riskienhallinnasta sekä kannattavaan liiketoimintaan perustuvasta riittävästä vakavaraisuudesta ja likviditeetistä.

Osuuspankin riskienhallinta on järjestetty OP Osuuskunnan jäsenpankeilleen antamien yleisten ohjeiden mukaisesti. Osuuspankin hallintoneuvosto valvoo keskusyhteisön antamien ryhmätasoisien sisäisen valvonnan sekä riskinotto ja riskitoleranssijärjestelmän periaatteiden toteuttamista pankissa. Hallintoneuvoston tarkastusvaliokunta avustaa hallintoneuvostoa sen valvontavelvollisuuden toteuttamisessa. Lisäksi se arvioi osaltaan pankin riskiasemaa ja riskienhallinnan riittävyttä.

Hallitus vastaa riskienhallintajärjestelmien riittävydestä. Hallitus vahvistaa liiketoiminnan tavoitteet, vakavaraisuutta ja eri riskilajeja koskevat limiitit sekä valvoo ja seuraa säännöllisesti pankin liiketoimintaa, riskinottokykyä ja riskiasemaa.

Toimitusjohtaja vastaa riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan toteutuksesta ja siihen liittyvien tehtävien organisoinnista. Toimitusjohtaja raportoi säännöllisesti hallitukselle, hallintoneuvostolle ja OP Osuuskunnalle pankin liiketoiminnasta, riskinottokyvystä ja riskiasemasta.

Osuuspankin suhtautuminen riskinottoon on maltillinen. Riskinottokyvyn riittävyttä suhteessa pankin riskeihin arvioidaan riskimittareiden ja taloudellisen pääomavaateen avulla.

Pääomasuunnittelulla varmistetaan, että pankilla on riittävä vakavaraisuus nykyisiin ja ennakoituihin riskeihin nähden. Lisäksi sen avulla varmistetaan, että pankin kasvu-, kannattavuus- ja vakavaraisuustavoitteet ovat tarkoituksenmukaisia ja keskenään johdonmukaisesti asetettu. Pääomasuunnitelma sisältää mm. tavoitteet pääomatasolle sekä varautumissuunnitelman vakavaraisuuteen vaikuttavien odottamattomien tilanteiden varalle. Omien varojen riittävyys turvataan ensisijaisesti pitämällä pankin kannattavuus kohtuullisella tasolla. Lisäksi pankki tarjoaa

omistaja-asiakkaille merkittäväksi tuotto-osuuksia, jotka luetaan ydinpääomaan. Pankin riskinotto-kyky on riittävä ja riskiasema on vakaa.

Luottoriskit

Luottoriskillä tarkoitetaan sitä, että vastapuoli ei täytä luottosuhteesta syntyviä velvoitteita. Luottoriskien hallinnan tarkoituksena on vähentää luottotappioiden todennäköisyyttä jo ennen luottopäätöstä sekä toisaalta rajoittaa ja estää jo tehtyihin luottopäätöksiin liittyvien riskien toteutuminen.

Luottoriskien hallinta perustuu asiakkaan hyvään tuntemiseen, asiakassuhteen aktiiviseen hoitoon, vahvaan ammattitaitoon, kattavaan dokumentointiin ja vakuuksiin. Keskeisessä asemassa luottoriskien hallinnassa on päivittäinen luotto-prosessi ja sen laatu.

Asiakkaan riittävä velanhoitokyky on kaiken luotonmyönnön edellytys. Luottopäätökset ovat huolellisia ja harkittuja, ja ne perustuvat päätöksenteko-ohjeisiin, voimassa olevaan ja ajantasaiseen luottoluokitukseen sekä vakuuksiin, joiden tulee yleensä olla turvaavat.

Pankin arvio asiakkaan velanhoitokyvystä ja luottoriskistä muodostuu luottoluokittelusta ja maksukäyttätymistiedoista ja yritysasiakkailta tarpeen mukaan myös tilinpäätösanalyysistä ja –ennusteista, yritystutkimuksen laatimista dokumenteista, asiakasvastaavan tekemästä tarvekartoituksesta, luottokelpoisuusarvioista sekä mahdollisista muista dokumenteista.

Henkilöasiakkaiden maksukyvyyn riittävyys varmistetaan koron nousun varalta. Asiakkaat voivat suojautua koron nousulta käyttämällä luotoissaan kiinteää korkoa, korkokattoa tai -putkea. Luotonmyönnössä vältetään korkeita luototussuhteita. Asiakkaille tarjotaan takaisinmaksun turvaavia vakuutuksia sairauden ja työttömyyden varalle.

Ennakoitavissa oleviin ongelmiin reagoidaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Asiakkaat, joiden taloudellisen tilan kehitystä, luottoriskin määrää ja maksukäyttätymistä halutaan tarkastella tavallista tiiviimmin, otetaan erityisseurantaan.

Uusluotonannolle ja luottokannalle on asetettu luottoluokittaisia tavoitearvoja, jotta luottosalkun laatu säilyy hyvänä. Luottoriskien kehitystä seurataan säännöllisesti suhteessa asetettuihin limitteihin, valvontarajoihin ja tavoitteisiin. Lisäksi seurataan luottosalkun laatua ja rakennetta, vakuuksien kattavuutta sekä ongelmasegmenttejä. Luottoriskejä limitoidaan ja rahoitusprosessia valvotaan OP Ryhmän riskienhallintajärjestelmän puitteissa.

Suurella asiakasriskillä tarkoitetaan sellaisia vastuita samalta asiakkaalta tai asiakaskokonaisuudelta, joiden yhteismäärä vähennyserien jälkeen on vähintään 10 prosenttia asiakasriskejä kattavista omista varoista. Säännösten mukaan yksittäisen asiakasriskin enimmäismäärä saa olla enintään 25 prosenttia omista varoista, keskusyhteisön luvalla enintään 40 prosenttia. Pankin asiakasriskejä kattavat omat varat olivat joulukuussa 2017 yhteensä 704 miljoonaa euroa.

Pankin suurten asiakasriskien yhteismäärä vähennyserien jälkeen oli 12,8 prosenttia omista varoista. Yhdenkään yksittäisen asiakaskokonaisuuden asiakasriski ei ylittänyt 25 prosenttia.

Likviditeettiriski

Pankkitoiminnan likviditeettiriski koostuu rakenteellisesta rahoitusriskistä ja maksuvalmiusriskistä. Rakenteellisella rahoitusriskillä tarkoitetaan pitkän aikavälin luotonantoon liittyvää epävarmuutta, joka johtuu rahoituksen rakenteesta aiheutuvasta jälleenrahoitusriskistä. Maksuvalmiusriski on riski siitä, että pankki ei suoriudu odotetuista ja odottamattomista, olemassa olevista ja tulevista maksuista ilman vaikutusta liiketoiminnan jatkuvuuteen, kannattavuuteen tai vakavaraisuuteen.

Rakenteellista rahoitusriskiä seurataan luotonannon ja sijoitusten sekä niiden rahoituksen maturiteettirakenteen erolla. Maksuvalmiusriskiä seurataan pankin tulo- ja menokassavirtojen erona ja maksuvalmius hoidetaan OP Yrityspankki Oy:n sekkitilin kautta. Rakenteellista rahoitusriskiä hallitaan OP Ryhmän likviditeetin hallintaa koskevien linjausten ja ohjeiden sekä OP Osuuskunnan johtokunnan osuuspankeille vahvistamien valvontarajojen avulla. Pankin rahoitusvarojen ja -velkojen jakauma on kuvattu liitetiedoissa.

OP Osuuskunta osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisönä on antanut jäsenluottolaitoksilleen talletuspankkien yhteenliittymälain mukaisen poikkeusluvan, jonka mukaan jäsenluottolaitoksiin ei sovelleta EU:n vakavaraisuusasetuksen kuudennessa osassa mainittuja luottolaitoksen maksuvalmiudelle asetettuja vaatimuksia. Asetuksen mukaista maksuvalmiutta valvotaan ja raportoidaan osuuspankkien yhteenliittymän tasolla.

Markkinariskit

Markkinariskillä tarkoitetaan riskiä tappiosta tai tuoton menetyksestä, kun markkinahinta tai markkinahinnan volatilitteetti muuttuvat epäedulliseen suuntaan. Markkinariskeihin sisällytetään kaikkien taseen ja taseen ulkopuolisten erien korkoriskit, sijoitustoiminnan hintariskit ja kiinteistöriskit sekä sijoitustoiminnan luottospreadiriski ja markkinoiden likviditeettiriski.

Markkinariskien hallinnan tavoitteena on tunnistaa, mitata, rajoittaa, seurata ja valvoa pankin markkinariskejä siten, että pankin kannattavuus tai vakavaraisuus ei vaarannu.

Pankkitoiminnan merkittävin markkinariski on korkotuloriski eli korkotason muutoksen vaikutus korkokatteeseen. Korkoriski aiheutuu luotonannon ja talletusvarainhankinnan toisistaan poikkeavista korkosidonnaisuuksista tai korontarkistusajankohdista, jolloin korkotason muutokset realisoituvat korkokatteeseen. Osuuspankin luotonannosta ja talletusvarainhankinnasta syntyvää korkoriskiä hallitaan OP Ryhmän keskuspankkisijoitus- ja -rahoitustuotteilla, OP-Asuntoluottopankin väliluoton korkosidonnaisuusvalinnoilla sekä ryhmän käytössä olevilla korkoriskin johdannaissuojausmalleilla, joista keskeisin on euribor-sidonnaisen luottokannan korkovirtojen suojaus koronvaihtosopimuksilla.

Pankki on tilikaudella soveltanut rahavirran suojauslaskentaa suojatessaan euribor-sidonnaisen luottokannan korkovirtaa koronlaskulta tai pitkään jatkuvalla matalalla korkotasolla. Rahavirran suojauksessa osa euribor-sidonnaisen luottokannan tulevista korkovirroista on vaihdettu koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon. Korkovirtoja on suojattu vähäisessä määrin myös korkoputkisosopimuksilla.

Pankkiliiketoiminnassa valuuttariskillä tarkoitetaan valuuttakurssimuutosten pankille aiheuttamaa tulosriskiä tai markkina-arvon muutosriskiä. Avoin valuuttapositio syntyy, kun samassa valuutassa olevien saamisten ja velkojen määrät poikkeavat toisistaan. OP Ryhmässä valuuttariski keskitetään OP Yrityspankkiin, ja yksittäisen osuuspankin valuuttapositio rajoittuu käytännössä matkavaluuttakassaan. OP Helsingin konttorit toimivat ennakkotilattujen matkavaluuttojen noutopisteenä, jolloin valuuttariskiä pankille ei aiheudu matkavaluuttakassasta.

Osakeriskillä tarkoitetaan osakkeiden ja muiden vastaavien instrumenttien markkinakurssimuutosten aiheuttamaa tulosriskiä ja markkina-arvojen muutosriskiä. Osakesijoitukset ovat pääosin OP Ryhmän sisäisiä sijoituksia. Muu osakesijoitustoiminta on vähäistä.

Kiinteistöriskillä tarkoitetaan osuuspankin ja sen konserniyhtiöiden omistuksessa oleviin kiinteistöihin tai kiinteistöyhteisöjen osakkeisiin ja osuuksiin kohdistuvaa arvonalenemis-, tuotto- ja vahingoittumisriskiä. Kiinteistöt on vakuutettu käyvästä arvostaan. Pankin hallitus käsittelee kiinteistöomistukset ja niihin liittyvät riskit sekä investointi-, korjaus- ja muut toimenpiteet säännöllisesti. Seurannassa kiinnitetään huomiota muun muassa kiinteistöihin sitoutuneen pääoman määrään suhteessa pankin taseeseen ja sijoituskiinteistöjen sitoutuneelle pääomalle saatavaan nettotuottoon sekä käypiin arvoihin.

Pankki ei harjoita varsinaista kiinteistöliiketoimintaa, vaan kiinteistöomistukset muodostuvat pääasiallisesti omassa käytössä olevista toimitilakiinteistöistä.

Operatiiviset riskit

Operatiivisella riskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että riittämättömistä tai epäonnistuneista prosesseista tai virheellisistä menettelytavoista, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä aiheutuu taloudellista tappiota tai muita haitallisia seuraamuksia. Compliance-riski on osa operatiivista riskiä. Compliance-riskillä tarkoitetaan ulkoisen sääntelyn, sisäisten menettelytapojen ja

asiakassuhteessa asianmukaisten menettelytapojen ja eettisten periaatteiden noudattamatta jättämisestä aiheutuvaa riskiä. Sekä operatiivinen että compliance –riski voi ilmetä myös maineen tai luottamuksen heikkenemisenä tai menettämisenä.

Operatiivisten riskien hallinnan tavoitteena on tunnistaa ja arvioida mahdollisia ja toteutuneita operatiivisia riskejä sekä kehittää riskejä ennaltaehkäiseviä toimintatapoja ja yrityskulttuuria. Operatiiviset riskit arvioidaan ja riskitilanne raportoidaan säännöllisesti hallitukselle. Compliance-riskiä hallitaan mm. seuraamalla lainsäädännön muutoksia sekä ohjeistamalla ja kouluttamalla organisaatiota. Vuonna 2017 operatiivisista riskeistä osuuspankille aiheutuneet tappiot olivat vähäisiä.

Strategiset riskit

Strateginen riski syntyy kilpailuympäristön muutoksista, hitaasta reagoinnista muutoksiin, väärän strategian valinnasta tai strategian toteuttamisen epäonnistumisesta. Strategista riskiä vähennetään jatkuvalla suunnittelulla, joka perustuu analyysiin ja ennusteisiin asiakkaiden tulevista tarpeista, eri toimialojen ja markkina-alueiden kehityksestä sekä kilpailutilanteesta.

Palveluverkko

OP Helsinki sai vuoden 2017 aikana 20 506 uutta varsinaista pankkiasiakasta. Kaikkiaan pankilla oli vuoden 2017 lopussa lähes 410 000 asiakasta.

Henkilöasiakaskonttorit tarjoavat palvelua yksityisasiakkaille ja päivittäistä raha-asioiden hoitoa pienille yrityksille. OP-Private tarjoaa sopimusperusteista varainhoitoa asiakkaille. Yritys- ja yhteisöasiakkaita palvelevat yritysankit Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla. Pankkipalveluiden lisäksi OP Helsinki tarjoaa OP Vakuutuksen vakuutuspalveluita asiamiehen kautta.

Henkilökohtaisen palvelun rinnalla pankki tarjoaa kattavat ja pankin aukioloajoista riippumattomat palveluvaihtoehdot. Sähköiset pankkipalvelut ja etäneuvottelut muodostavat merkittävän osan pankin palvelutarjonnasta. Henkilöasiakkaat pääsevät tekemään yleisimpiä pankki- ja vakuutuspalveluita koskevia ajanvarauksia op.fi -verkkopalvelussa.

OP Ryhmä on investoinut mobiili- ja verkkopalveluiden kehittämiseen merkittävästi. Erityisesti mobiilipalveluiden merkitys kasvaa niin henkilö- kuin yritysasiakkaidenkin asioinnissa.

Omistaja-asiakkaat

Pankin omistaja-asiakkaiden määrä kasvoi tilikauden aikana 17 569 jäsenellä ja oli tilikauden lopussa 186 118. Jäsenmäärän lisäys johtui toteutetusta ja aktiivisesta jäsenhankinnasta.

Henkilöstön palkitsemisjärjestelmät

OP Ryhmän muuttuva palkitseminen jakautuu yritysکوhtaiseen lyhyen aikavälin palkitsemiseen sekä ryhmätasoiseen pitkän aikavälin palkitsemiseen. Osuuspankin palkka- ja palkkiopolitiikasta sekä palkkioiden maksamisesta päättää hallitus.

OP Ryhmän ryhmätasoinen pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmä muodostuu johdolle tarkoitettuun kannustinjärjestelmästä sekä muulle henkilöstölle tarkoitettuun henkilöstörahosta. Palkitsemisjärjestelmiä on selostettu tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Henkilöstö

Vuoden lopussa pankissa oli työsuhteessa 486 henkilöä (531). Henkilöstöä oli vuoden aikana keskimäärin 496 (560). Henkilömäärän vähentyminen johtui taustatoimintojen keskittämisestä OP Ryhmän keskusyhteisöön.

Osuuspankin hallinnointijärjestelmä

OP Helsinki kuuluu tytäryhtiönä OP Ryhmän keskusyhteisökonserniin. OP Helsingissä päätösvalta kuuluu omistaja-asiakkaille ja OP Osuuskunnalle (Keskusyhteisö), joita edustaa edustajisto. OP Helsingin edustajiston vaalit järjestettiin osuuspankkien yhteisenä vaalivuonna marraskuussa 2017. Siihen asti pankissa toimi väliaikainen edustajisto. Edustajiston lisäksi OP Helsingillä on hallitus.

Edustajisto

Helsingin Seudun Osuuspankin omistajajäsenten päätösvaltaa käyttää edustajisto, johon kuuluu 30 jäsentä. Ensimmäinen edustajiston toimikausi päättyi marraskuussa 2017 järjestettyjen edustajistovaalien päätyttyä ja uusi edustajisto aloitti toimikautensa 4.12.2017. Tämän jälkeen edustajat valitaan joka neljäs vuosi hallituksen päättämänä ajankohtana.

Keskusyhteisö nimittää kaksikymmentä (20) edustajaa eli 2/3 edustajiston jäsenistä. Kelpoisia Keskusyhteisön nimittämiksi edustajiksi ovat henkilöt, jotka ovat nimittämishetkellä hyvämaineisia ja täysvaltaisia. Keskusyhteisö voi nimittää edustajistoon henkilöitä, jotka eivät ole osuuspankin omistaja-asiakkaita. Kelpoinen keskusyhteisön nimittämäksi edustajaksi ei ole tämän osuuspankin hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja. OP Ryhmän nimitysvaliokunta tekee hallintoneuvostolle esityksen edustajistoon nimettävistä keskusyhteisöä edustavista jäsenistä.

Omistaja-asiakkaat valitsevat edustajistoon kymmenen (10) edustajaa eli 1/3 edustajiston jäsenistä osuuspankin vaalijärjestyksessä määrättyllä tavalla enemmistövaalitapaa noudattaen. Vaalikelpoinen vaaleilla valittavaksi edustajaksi on hyvämaineinen, osuuspankin palveluita käyttävä omistaja-asiakas, joka on hyväksytty omistaja-asiakkaaksi vähintään 4 kalenterikuukautta ennen äänestyksen alkamista ja joka vaalin alkaessa on täysivaltainen. Vaalikelpoinen vaaleilla valittavaksi edustajaksi ei ole osuuspankin tai sen konserniin kuuluvan yhteisön palveluksessa oleva, oikeushenkilö, Keskusyhteisön nimittämä edustaja tai osuuspankin tai sen konserniin kuuluvan yhteisön toimitusjohtaja taikka niiden hallintoneuvoston tai hallituksen jäsen tehtävässä oloaikanaan ja tehtävän päättymisestä lukien seuraavan viiden vuoden aikana.

Vuosittain ennen toukokuun loppua pidettävä varsinainen edustajiston kokous käsittelee muun muassa seuraavat asiat:

- osuuspankin tuloslaskelman ja taseen vahvistaminen
- vastuuvapauden myöntäminen hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle,
- ylijäämän käytöstä päättäminen,
- hallintoneuvoston jäsenten lukumäärästä, valinnasta ja palkkioista päättäminen
- tilintarkastajien valinnasta ja palkkioista päättäminen.

Lisäksi edustajiston kokous päättää tarvittaessa kaikista osuuspankin sääntöjen muutoksista. Edustajisto voi päättää seuraavista asioista vain OP Osuuskunnan kirjallisesti etukäteen antamalla suostumuksella:

- sääntöjen muuttaminen
- suunnattu osuus- tai osakeanti
- optio-oikeuksien ja muiden osuuksiin tai osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antaminen
- suunnattu omien osuuksien tai osakkeiden hankkiminen
- sulautuminen
- jakautuminen
- yritysmuodon muuttaminen
- osuuskunnan asettaminen selvitystilaan ja selvitystilan lopettaminen sekä
- eroaminen Osuuspankkien yhteenliittymästä ja/tai OP Ryhmästä

Varsinaisen edustajiston kokouksen lisäksi voidaan pitää, asioiden niin vaatiessa, ylimääräisiä kokouksia. Edustajiston kokouksen koollekutsumisesta päättää pankin hallitus.

Jokaisella jäsenellä on edustajiston vaalissa yksi ääni ja jokaisella edustajiston jäsenellä on edustajiston kokouksessa yksi ääni.

Edustajiston kokoukset pidettiin 20.3.2017, 31.5.2017 ja 13.12.2017.

Hallitus

Hallitus johtaa pankin toimintaa. Hallituksella on yleinen toimivalta päättää kaikista pankin hallintoon ja muihin asioihin liittyvistä kysymyksistä, jotka lain tai sääntöjen mukaan eivät kuulu edustajistolle tai toimitusjohtajalle. Hallitus vastaa pankin strategisesta johtamisesta sekä ohjaa ja valvoo pankin toimivaa johtoa. Hallituksen lakimääräisenä tehtävänä on huolehtia siitä, että pankin kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty.

Hallitukseen kuuluu viisi (5) jäsentä ja sen muodostavat keskusyhteisön nimittämät kaksi (2) jäsentä sekä edustajiston valitsevat kolme (3) muuta jäsentä. Hallituksen puheenjohtajana ja varapuheenjohtajana toimivat keskusyhteisön nimittämät hallituksen jäsenet. Hallituksen jäsenen toimikausi on yksi vuosi. Hallituksen jäsenen yläikärajana on 68 vuotta, kuitenkin siten, että tämän iän täyttänyt jäsen saa toimia tehtävässään uuden jäsenen valinnasta päättävän hallintoneuvoston kokouksen loppuun. Pankin toimitusjohtajalla on oikeus olla läsnä hallituksen kokouksissa ja käyttää siellä puhevaltaa.

Hallitus on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja mukaan lukien enemmän kuin puolet sen jäsenten koko lukumäärästä on saapuvilla. Kertomusvuonna hallituksen kokouksia oli 9 kappaletta.

Toimitusjohtaja

Pankin toimitusjohtajan on edistettävä pankin etua huolellisesti ja hoidettava pankin päivittäistä hallintoa lakien ja hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten sekä keskusyhteisön vahvistamien ohjeiden mukaisesti. Toimiin, jotka pankin toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen ovat epätavallisia tai laajakantoisia, toimitusjohtaja saa ryhtyä vain, jos hallitus on hänet siihen valtuuttanut tai hallituksen päätöstä ei voida odottaa aiheuttamatta pankin toiminnalle olennaista haittaa.

Toimitusjohtajan lakisääteisenä tehtävänä on huolehtia, että pankin kirjanpito on lain mukainen ja että pankin varainhoito on järjestetty luotettavalla tavalla.

Hallinnointielinten jäsenet

Uusi edustajisto

OP Helsingin uusi edustajisto valittiin marraskuussa 2017 järjestetyillä vaaleilla äänestysprosentin ollessa 14. Edustajiston jäsenten toimikausi päättyy vuonna 2021 järjestettävään uuden edustajiston valintaan.

Uuden edustajiston jäsenet

Ahokas Heini, Insinööriopiskelija ja suntio, Vantaa
 Antturi Arto, Kirkkoherra, Helsinki
 Arstila Arttu, Diplomi-insinööri, IT-konsultti, Helsinki
 Eskelin Veera, manager, Keski-Uudenmaan Op
 Hagren Eero, toimitusjohtaja, Kainuun OP-liitto
 Hankamäki Kalle, maanviljelijä, Keski-Suomen OP-liitto
 Heinäluoma Eero, Kansanedustaja, Helsinki
 Hiidenheimo Pekka, maanviljelijä, Länsi-Uudenmaan Op
 Janhunen Markku, maaseutuyrittäjä, Suur-Savon OP-liitto
 Jansson Kjell, eläkeläinen, Sydkustens OP-förbund
 Johansson Markus, agrologi, Etelä-Suomen OP-liitto
 Kakkola Silla, Yhteisöpedagogi (AMK), Espoo
 Kauppi Mauri, Vice President, Lapin OP-liitto

Kerola Hannele, Varatuomari, Espoo
 Keuru Sirkka, lehtori, Satakunnan OP-liitto
 Kontu Mauri, DI, Varsinais-Suomen OP-liitto
 Kämppi Tarmo, johtaja, Mäntsälän Op
 Niemistö Sirpa, varatuomari, Etelä-Pohjanmaan OP-liitto
 Niiranen Matti, talousneuvos, Pohjois-Savon OP-liitto
 Pietiläinen Kari, lääkäri, Itä-Uudenmaan Op
 Rissanen Laura, Eduskuntaryhmän pääsihteeri, VTM, Helsinki
 Santaharju Nina, Lakimies, Vantaa
 Simi Hannu, suunnittelija, Keski-Pohjanmaan OP-liitto
 Sotara Markku, Professori, Pirkanmaan OP-Liitto
 Söder Michael, Österbottens OP-förbund
 Talka Anu, maakuntasuunnittelija, Kaakkois-Suomen OP-Liitto
 Tarvainen Pertti, taloustieteiden maisteri, Pohjois-Pohjanmaan OP-liitto
 Vanamo Laura, Rahoitusasiantuntija, talouskonsultti, Helsinki
 Vikstedt Tea, Maalari, Helsinki
 Väkeväinen Tarja, VTM, Pohjois-Karjalan OP-liitto

Vanha Edustajisto

OP Helsingissä toimi väliaikainen edustajisto pankin osuuskunnaksi muuttamisesta huhtikuussa 2016 alkaen syksyllä 2017 järjestettyyn uuden edustajiston valintaan asti.

Vanhan edustajiston jäsenet

Arstila Arttu, DI, Helsinki
 Eskelin Veera, manager, Keski-Uudenmaan Op
 Hagren Eero, toimitusjohtaja, Kainuun OP-liitto
 Hankamäki Kalle, maanviljelijä, Keski-Suomen OP-liitto
 Hiidenheimo Pekka, maanviljelijä, Länsi-Uudenmaan Op
 Hirvonen Mikko, opettaja, Espoo
 Huotari Päivi, toimitusjohtaja, Espoo
 Janhunen Markku, maaseutuyrittäjä, Suur-Savon OP-liitto
 Jansson Kjell, eläkeläinen, Sydkustens OP-förbund
 Johansson Markus, agrologi, Etelä-Suomen OP-liitto
 Keuru Sirkka, lehtori, Satakunnan OP-liitto
 Kontu Mauri, DI, Varsinais-Suomen OP-liitto
 Kämppi Tarmo, johtaja, Mäntsälän Op
 Liukas Linda, toimitusjohtaja, Helsinki
 Mattila Pekka, professori, Helsinki
 Mäkelä Anssi, DI, Pirkanmaan OP-liitto
 Niemistö Sirpa, varatuomari, Etelä-Pohjanmaan OP-liitto
 Niiranen Matti, talousneuvos, Pohjois-Savon OP-liitto
 Paulamäki Kirsi, apteekkari, Vantaa
 Pietiläinen Kari, lääkäri, Itä-Uudenmaan Op
 Pousi Jarmo, toimitusjohtaja, Kaakkois-Suomen OP-liitto
 Razai Zarmina, sairaanhoitaja, Helsinki
 Saarento Arja, kehityspäällikkö, Lapin OP-liitto
 Sarvanto Salla, opiskelija, Karkkila
 Simi Hannu, suunnittelija, Keski-Pohjanmaan OP-liitto
 Siurola Sampsa, opistoupseeri, Vantaa
 Somervuori Outi, tutkija, Vantaa
 Söder Michael, VD, Österbottens OP-förbund
 Tarvainen Pertti, taloustieteiden maisteri, Pohjois-Pohjanmaan OP-liitto
 Väkeväinen Tarja, VTM, Pohjois-Karjalan OP-liitto

Vanha hallitus

OP Helsingin hallituksessa ovat toimineet pankin huhtikuussa 2016 osuuskunnaksi muuttamisesta alkaen 13.12.2017 pidettyyn ylimääräiseen edustajiston kokoukseen asti:

Puheenjohtaja
 Karhinen Reijo, s. 1955
 OP Ryhmän pääjohtaja
 OP Ryhmän johtokunnassa vuodesta 1994, puheenjohtaja vuodesta 2007
 Vuorineuvos, kauppatieteiden maisteri, Turun kauppakorkeakoulun ja Itä-Suomen yliopiston
 kunniatohtori
 Hallituksen jäsenyyden alkamispäivä: 16.10.2014
 Keskeiset luottamustehtävät:
 Liikesivistysrahasto: hallituksen puheenjohtaja
 Maanpuolustuksen Tuki ry: hallituksen puheenjohtaja
 Uusi Lastensairaala Tukisäätiö: hallituksen varapuheenjohtaja
 HelsinkiMissio: valtuuskunnan puheenjohtaja
 Savonlinnan Oopperajuhlien kannatusyhdistys ry: valtuuston puheenjohtaja
 Unico Banking Group: hallituksen jäsen
 Palvelualojen työnantajat Palta ry: hallituksen ja hallituksen työvaliokunnan jäsen

Jäsen
 Luhtala Harri, s. 1965
 OP Ryhmän talousjohtaja
 OP Ryhmän johtokunnassa vuodesta 2007
 Kauppatieteiden maisteri
 Hallituksen jäsenyyden alkamispäivä: 16.10.2014
 Keskeiset luottamustehtävät:
 VTS-rahasto: hallituksen puheenjohtaja
 Rahoitusvakausrahoitus: hallituksen jäsen

Jäsen
 Vepsäläinen Tony, s. 1959
 OP Ryhmän Ryhmäpalveluiden johtaja, pääjohtajan varamies
 OP Ryhmän johtokunnassa vuodesta 2006, varapuheenjohtaja
 Oikeustieteen kandidaatti, eMBA
 Hallituksen jäsenyyden alkamispäivä: 1.7.2007
 Keskeiset luottamustehtävät:
 Osuuskunta Suomen Asuntomessut: hallintoneuvoston jäsen
 Automatia Pankkiautomaatit Oy: hallituksen varapuheenjohtaja

Uusi hallitus

Puheenjohtaja
 Vepsäläinen Tony, s. 1959
 OP Ryhmän Ryhmäpalveluiden johtaja, pääjohtajan varamies
 OP Ryhmän johtokunnassa vuodesta 2006, varapuheenjohtaja
 Oikeustieteen kandidaatti, eMBA
 Hallituksen jäsenyyden alkamispäivä: 13.12.2007
 Keskeiset luottamustehtävät:
 Osuuskunta Suomen Asuntomessut: hallintoneuvoston jäsen
 Automatia Pankkiautomaatit Oy: hallituksen varapuheenjohtaja

Varapuheenjohtaja
 Nummela Harri, s. 1968
 Johtaja, digitaalinen liiketoiminta ja uudet liiketoiminnot
 OP Ryhmän johtokunnassa vuodesta 2014 ja aiemmin vuosina 2007-2010
 Oikeustieteen kandidaatti, eMBA
 Hallituksen jäsenyyden alkamispäivä: 13.12.2017
 Keskeiset luottamustehtävät:
 Palvelualojen työnantajat Palta ry: elinkeinopoliittisen valiokunnan jäsen
 Suomen Jääkiekkoliitto ry: puheenjohtaja

Jäsen

Luhtala Harri, s. 1965
 OP Ryhmän talousjohtaja
 OP Ryhmän johtokunnassa vuodesta 2007
 Kauppatieteiden maisteri
 Hallituksen jäsenyyden alkamispäivä: 13.12.2017
 Keskeiset luottamustehtävät:
 VTS-rahasto: hallituksen puheenjohtaja
 Rahoitusvakausrahasto: hallituksen jäsen

Jäsen

Geber-Teir Carina, s. 1972
 Johtaja, Asiakaskokemus ja viestintä
 OP Ryhmän johtokunnassa vuodesta 2009
 Valtiotieteiden maisteri
 Hallituksen jäsenyyden alkamispäivä: 13.12.2017
 Keskeiset luottamustehtävät:
 Yle: hallituksen jäsen
 Unico Banking Group: viestintätoimikunnan jäsen

Jäsen

Tuovinen Tiia, s. 1964
 Lakiasiainjohtaja OP Ryhmä (Lakiasiat ja edunvalvonta)
 OTK, LL.M Eur. (with merits)
 Hallituksen jäsenyyden alkamispäivä: 13.12.2017
 Keskeiset luottamustehtävät:
 Kekkilä Oy: hallituksen jäsen

Toimitusjohtaja

Pölönen Jouko, s. 1970, pankin toimitusjohtajana 1.10.2014 alkaen
 Liiketoimintajohtaja, Pankkitoiminta
 OP Ryhmän johtokunnassa vuodesta 2014
 KTM, eMBA
 Keskeiset luottamustehtävät:
 Unico Banking Group, hallituksen jäsen
 Helsingin OP-Kiinteistökeskus Oy, hallituksen puheenjohtaja
 OP-Korttiyhtiö Oyj, hallituksen puheenjohtaja
 OP Ryhmän tutkimussäätiö, hallituksen jäsen
 Kyösti Haatajan säätiö, hallituksen jäsen
 OP Ryhmän Taidesäätiö, hallituksen jäsen
 Seesam Insurance AS, hallintoneuvoston jäsen
 OP Finance AS, hallintoneuvoston puheenjohtaja
 OP Finance SIA, hallintoneuvoston puheenjohtaja
 UAB OP Finance, hallintoneuvoston puheenjohtaja

Toimitusjohtajan sijainen

Lehtilä Olli, s. 1962
 Liiketoimintajohtaja, Vahinkovakuutus
 OP Osuuskunnan johtokunnassa vuodesta 2014
 MMM, eMBA
 Keskeiset luottamustehtävät:
 Helsingin Seudun Kauppakamari, valtuuskunnan jäsen
 Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen, hallituksen jäsen
 Pellervon taloustutkimus PTT, hallituksen jäsen
 Unico Banking Group, Bancassurance Committee, jäsen

Johtoryhmän kokoonpano

Päivi Jääskeläinen, s. 1963
 Operatiivinen johtaja

FM, eMBA
 OP Helsingin palveluksessa vuodesta 2017 (OP Ryhmässä vuodesta 1991)
 Johtoryhmän jäsen vuodesta 2017
 Keskeiset luottamustehtävät:
 Kiinteistö Oy Kaisaniemenkatu 1, hallituksen jäsen

Erno Jeskanen, s. 1980
 Sijoitusjohtaja
 KTM
 OP Helsingin palveluksessa vuodesta 2005
 Johtoryhmän jäsen vuodesta 2017

Emmi Smolsky, s. 1979
 Vakuutuspalvelujohtaja
 Restonomi
 OP Helsingin palveluksessa vuodesta 2018 (OP Ryhmässä vuodesta 2013)
 Johtoryhmän jäsen vuodesta 2018

Lassi Toivonen, s. 1985
 Aluejohtaja
 KTM
 OP Helsingin palveluksessa vuodesta 2017
 Johtoryhmän jäsen vuodesta 2017

Saija Veenkivi, s. 1977
 Aluejohtaja
 OTM
 OP Helsingin palveluksessa vuodesta 2016
 Johtoryhmän jäsen vuodesta 2016

Ari Loukkola, s. 1964
 Johtaja, Helsingin OP-Kiinteistökeskus Oy
 KTM
 OP Helsingin palveluksessa vuodesta 2018 (OP Ryhmässä vuodesta 2009)
 Johtoryhmän jäsen vuodesta 2017

Tilintarkastajat

Tilintarkastajana toimii tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab Helsingistä, jonka nimeämänä päävastuullisena tilintarkastajana toimii KHT Raija-Leena Hankonen.

Muu tarkastustoiminta

OP Osuuskunnan sisäinen tarkastus suoritti OP Helsingissä seuraavat tarkastukset: Helsingin OP-Kiinteistökeskus Oy:n kiinteistönvälitysprosessin tarkastus 24.1.2017, henkilökuntaluotonmyönnön tarkastus OP keskusyhteisökonsernissa 2.2.2017 ja Helsingin Seudun Osuuspankin johtamisjärjestelmän tarkastus 4.12.2017.

Tulevaisuuden näkymät

Talouselämä jatkuu lähiaikoina myönteisenä niin euroalueella kuin Suomessa. Rahapolitiikka kiristyy vähitellen vuoden aikana, mutta nousun lyhyissä koroissa odotetaan olevan vähäistä. Kotitalouksien ja yritysten luotonkysynnän odotetaan vilkastuvan vuonna 2018. Lähiaikojen suurimmat riskit liittyvät rahoitusmarkkinoiden epävarmuuden lisääntymiseen sekä poliittiseen ympäristöön.

Hallituksen ehdotus ylijäämän käyttämisestä

Konsernin jakokelpoinen ylijäämä 31.12.2017 oli 33 119 064,72 euroa. Pankin jakokelpoinen ylijäämä oli 34 391 678,95 euroa, josta tilikauden ylijäämä oli 569 556,79 euroa.

Taseen osoittama ylijäämä ehdotetaan käytettäväksi siten, että Tuotto-osuudelle maksetaan korkoa 3,25 prosenttia, eli yhteensä 16 655 459,43 euroa. Jakokelpoisesta ylijäämästä jää 17 989 689,52 euroa edellisten tilikausien voittovarojen tilille.

Pankin taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Pankin maksukyky on hyvä, eikä ehdotettu voitonjako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan pankin maksukykyä.

HELSINGIN SEUDUN OSUUSPANKKI KONSERNI

1.1.-31.12.2017

1.1.-31.12.2016

KONSERNITILINPÄÄTÖS
TULOSLASKELMA

KORKOTUOTOT	76 351 361,03	77 008 410,45
KORKOKULUT	-7 791 102,78	-14 381 989,89
KORKOKATE	68 560 258,25	62 626 420,56
TUOTOT OMAN PÄÄOMAN EHTOISISTA Sijoituksista	671 690,69	5 314 601,45
PALKKIOTUOTOT	64 330 751,48	59 919 660,51
PALKKIOKULUT	-5 848 988,99	-6 817 610,40
ARVOPAPERIKAUPAN JA VALUUTTATOIMINNAN NETTOTUOTOT	49 932,16	454 971,59
Arvopaperikaupan nettotuotot	79 224,53	446 440,22
Valuuttatoiminnan nettotuotot	-29 292,37	8 531,37
MYYTÄVISSÄ OLEVIEN RAHOITUSVAROJEN NETTOTUOTOT	-10 250,52	0,00
SIJOITUSKIINTEISTÖJEN NETTOTUOTOT	727 697,40	145 660,94
LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT	5 380 063,32	1 976 134,39
HALLINTOKULUT	-67 463 183,47	-68 969 616,58
Henkilöstökulut	-23 215 896,88	-29 653 019,01
Palkat ja palkkiot	-19 390 008,61	-24 401 408,00
Henkilösivukulut	-3 825 888,27	-5 251 611,01
Eläkekulut	-3 160 653,52	-3 813 970,29
Muut henkilösivukulut	-665 234,75	-1 437 640,72
Muut hallintokulut	-44 247 286,59	-39 316 597,57
POISTOT JA ARVONALENTUMISET KONSERNILIKEARVOSTA	0,00	-56 000,00
POISTOT JA ARVONALENTUMISET AINEELLISISTA JA AINEETOMISTA HYÖDYKKEISTÄ	-7 051 589,17	-8 396 250,33
LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT	-12 154 193,92	-13 624 502,69
ARVONALENTUMISTAPPIOT LUOTOISTA JA MUISTA SITOUMUKSISTA	-1 109 859,43	-1 271 528,85
OSUUS OSAKKUUSYRITYSTEN TULOKSESTA	-151 779,05	-151 779,05
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)	45 930 548,75	31 150 161,54
TULOVEROT	-10 100 930,45	-3 907 416,97
Tilikauden verot	-1 134 965,76	-6 851 917,29
Aikaisempien tilikausien verot	-19 050,55	-23 797,48
Laskennallinen vero	-8 946 914,14	2 968 297,80
VARSINAISEN TOIMINNAN VOITTO (-TAPPIO) VEROJEN JÄLKEEN	35 829 618,30	27 242 744,57
VARSINAISEN TOIMINNAN VOITTO (-TAPPIO) VÄHEMMISTÖN OSUUDEN JÄLKEEN	35 829 618,30	27 242 744,57
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	35 829 618,30	27 242 744,57

TASE		
VASTAAVAA		
KÄTEISET VARAT	2 324 889,68	2 955 658,83
SAAMISET LUOTTOLAITOKSILTA	1 298 353 182,96	490 539 574,43
Vaadittaessa maksettavat	50 931 704,06	137 286 360,47
Muut	1 247 421 478,90	353 253 213,96
SAAMISET YLEISÖLTÄ JA JULKISYHTEISÖILTÄ	7 100 893 762,66	6 632 762 423,33
Muut	7 100 893 762,66	6 632 762 423,33
SAAMISTODISTUKSET	73 062,50	41 675,60
Julkishyhteisöiltä	0,00	0,00
Muilta	73 062,50	41 675,60
OSAKKEET JA OSUUDET	2 195 891,36	3 156 113,80
OSAKKEET JA OSUUDET SAMAN KONSERNIIN KUULUVISSA YRITYKSISSÄ	2 524,67	2 524,67
JOHDANNAISSOPIMUKSET	11 727 636,80	19 409 016,78
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	1 855 381,99	1 766 676,99
Muut pitkävaikutteiset menot	1 855 381,99	1 766 676,99
AINEELLISET HYÖDYKKEET	24 639 594,29	25 012 129,39
Sijoituskiinteistöt ja sijoituskiinteistöosakkeet ja -osuudet	442 289,24	613 168,17
Muut kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet	21 032 568,39	21 179 101,99
Muut aineelliset hyödykkeet	3 164 736,66	3 219 859,23
OSAKE-, SIJOITUSOSUUSANTI- JA KANTARAHASTOANTISAAMISET	0,00	0,00
MUUT VARAT	30 676 299,39	5 981 119,01
SIIRTOSAAMISET JA MAKSETUT ENNAKOT	17 997 250,50	16 407 689,71
LASKENNALLISET VEROSAAMISET	1 831 563,48	1 305 457,72
VASTAAVAA YHTEENSÄ	8 492 571 040,28	7 199 340 060,26

VASTATTAVAA

VIERAS PÄÄOMA	7 809 562 849,63	6 645 320 679,74
VELAT LUOTTOLAITOKSILLE	2 285 308 672,66	1 332 705 596,44
Luottolaitoksille	2 285 308 672,66	1 332 705 596,44
Vaadittaessa maksettavat	300 908 672,66	2 705 596,44
Muut	1 984 400 000,00	1 330 000 000,00
VELAT YLEISÖLLE JA JULKISYHTEISÖILLE	5 392 926 723,44	5 195 991 349,82
Talletukset	5 392 915 329,32	5 195 982 325,68
Vaadittaessa maksettavat	5 284 814 490,01	5 073 405 469,34
Muut	108 100 839,31	122 576 856,34
Muut velat	11 394,12	9 024,14
Vaadittaessa maksettavat	11 394,12	9 024,14
JOHDANNAISSOPIMUKSET JA MUUT KAUPANKÄYNTITARKOITUKSESSA PIDETTÄVÄT VELAT	8 739 161,22	9 275 497,09
MUUT VELAT	9 666 965,62	7 145 447,19
Muut velat	8 950 206,62	6 030 486,19
Pakolliset varaukset	716 759,00	1 114 961,00
SIIRTOVELAT JA SAADUT ENNAKOT	40 355 625,37	36 166 090,08
VELAT, JOILLA ON HUONOMPI ETUOIKEUS KUIN MUILLA VELOILLA	59 611 769,52	59 611 769,52
Muut	59 611 769,52	59 611 769,52
LASKENNALLISET VEROVELAT	12 953 931,80	4 424 929,60
OMA PÄÄOMA JA VÄHEMMISTÖN OSUUS	683 008 190,65	554 019 380,52
Osake- ja osuuspääoma	593 565 571,89	487 303 601,44
Osakepääoma	0,00	0,00
Jäsenosuudet	18 882 638,36	16 945 467,91
Lisäosuudet	0,00	0,00
Tuotto-osuudet	574 682 933,53	470 358 133,53
Ylikurssirahasto	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto	0,00	0,00
Muut sidotut rahastot	4 426 826,84	8 202 897,70
Vararahasto	0,00	0,00
Käyvän arvon rahasto	4 426 826,84	8 202 897,70
Rahavirran suojausrahasto	5 533 533,57	10 253 622,13
Laskennalliset verot /rahavirran suojaus	-1 106 706,73	-2 050 724,43
Yhtiöjärjestyksen / sääntöjen mukaiset rahastot	0,00	0,00
Muut rahastot	0,00	0,00
Muut rahastot	0,00	0,00
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	49 186 173,62	31 270 136,81
Tilikauden voitto tai tappio	35 829 618,30	27 242 744,57
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	8 492 571 040,28	7 199 340 060,26
TASEEN ULKOPUOLISET SITOUMUKSET		
ASIAKKAAN PUOLESTA KOLMANNEN HYVÄKSI ANNETUT SITOUMUKSET	30 183 694,69	62 194 517,21
Takaukset ja pantit	30 183 694,69	62 194 517,21
ASIAKKAAN HYVÄKSI ANNETUT PERUUTTAMATTOMAT SITOUMUKSET	1 250 644 192,76	863 789 735,17
Muut	1 250 644 192,76	863 789 735,17
TASEEN ULKOPUOLISET SITOUMUKSET YHTEENSÄ	1 280 827 887,45	925 984 252,38

HELSINGIN SEUDUN OSUUSPANKKI

OSUUSPANKIN TULOSLASKELMA	1.1. - 31.12.2017	1.1. - 31.12.2016
Korkotuotot	76 351 275,60	77 008 235,88
Korkokulut	7 764 438,54	14 354 130,86
KORKOKATE	68 586 837,06	62 654 105,02
Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista	662 131,79	5 239 151,50
Muista yrityksistä	662 131,79	5 239 151,50
Palkkiotuotot	60 311 483,97	55 774 374,21
Palkkiokulut	5 846 287,53	6 814 010,43
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot	49 932,16	454 971,59
Arvopaperikaupan nettotuotot	80 890,70	459 343,42
Valuuttatoiminnan nettotuotot	-30 958,54	-4 371,83
Myytavissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot	-11 230,92	
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot	745 375,30	164 832,14
Liiketoiminnan muut tuotot	5 335 627,66	1 701 980,79
Hallintokulut	64 541 898,01	66 111 470,55
Henkilöstökulut	20 998 931,37	27 430 446,88
Palkat ja palkkiot	17 538 228,93	22 564 804,39
Henkilösivukulut	3 460 702,44	4 865 642,49
Eläkekulut	2 842 695,26	3 505 787,27
Muut henkilösivukulut	618 007,18	1 359 855,22
Muut hallintokulut	43 542 966,64	38 681 023,67
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	8 166 650,54	8 321 744,52
Liiketoiminnan muut kulut	11 173 976,47	12 478 638,82
Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista	1 109 859,43	1 265 824,64
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)	44 841 485,04	30 997 726,29
Tilinpäätössiirrot	42 700 000,00	-3 000 000,00
Tuloverot	1 571 928,25	4 518 501,37
Tilikauden verot	1 134 965,76	6 851 917,29
Aikaisempien tilikausien verot	19 050,55	23 797,48
Laskennallinen vero	417 911,94	-2 357 213,40
VARSAISEN TOIMINNAN VOITTO (TAPPIO) VEROJEN JÄLKEEN	569 556,79	29 479 224,92
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	569 556,79	29 479 224,92

HELSINGIN SEUDUN OSUUSPANKKI

OSUUSPANKIN TASE	31.12.2017	31.12.2016
VASTAAVAA		
Käteiset varat	2 324 889,68	2 955 658,83
Saamiset luottolaitoksilta	1 298 353 182,96	490 539 574,43
Vaadittaessa maksettavat	50 931 704,06	137 286 360,47
Muut	1 247 421 478,90	353 253 213,96
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	7 100 893 762,66	6 632 762 423,33
Muut	7 100 893 762,66	6 632 762 423,33
Saamistodistukset	73 062,50	41 675,60
Muilta	73 062,50	41 675,60
Osakkeet ja osuudet	2 195 891,36	3 156 113,80
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	1 980 686,56	1 980 686,56
Johdannaissopimukset	11 727 636,80	19 409 016,78
Aineettomat hyödykkeet	1 855 381,99	1 766 676,99
Aineelliset hyödykkeet	26 446 714,80	26 604 149,85
Sijoituskiinteistöt ja sijoituskiinteistöosakkeet ja -osuudet	442 289,24	613 168,17
Muut kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet	22 968 006,23	22 962 760,78
Muut aineelliset hyödykkeet	3 036 419,33	3 028 220,90
Muut varat	30 620 440,40	5 631 028,87
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	17 997 379,89	16 347 855,47
Laskennalliset verosaamiset	1 831 563,48	1 305 457,72
VASTAAVAA YHTEENSÄ	8 496 300 593,08	7 202 500 318,23
VASTATTAVAA		
VIERAS PÄÄOMA		
Velat luottolaitoksille	2 285 308 672,66	1 332 705 596,44
Luottolaitoksille	2 285 308 672,66	1 332 705 596,44
Vaadittaessa maksettavat	300 908 672,66	2 705 596,44
Muut	1 984 400 000,00	1 330 000 000,00
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	5 394 588 741,54	5 197 484 291,55
Talletukset	5 394 577 347,42	5 197 475 267,41
Vaadittaessa maksettavat	5 286 476 508,11	5 074 898 411,07
Muut	108 100 839,31	122 576 856,34
Muut velat	11 394,12	9 024,14
Vaadittaessa maksettavat	11 394,12	9 024,14
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	8 739 161,22	9 275 497,09
Muut velat	9 497 861,96	6 699 229,69
Muut velat	8 781 102,96	5 834 268,69
Pakolliset varaukset	716 759,00	864 961,00
Siirtovelat ja saadut ennakot	41 135 838,50	35 734 134,88
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	59 611 769,52	59 611 769,52
Muut	59 611 769,52	59 611 769,52
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	7 798 882 045,40	6 641 510 519,17
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ	64 700 000,00	22 000 000,00
Verotusperusteiset varaukset	64 700 000,00	22 000 000,00
OMA PÄÄOMA		
Osuuspääoma	593 565 571,89	487 303 601,44
Jäsenosuudet	18 882 638,36	16 945 467,91
Tuotto-osuudet	574 682 933,53	470 358 133,53
Muut sidotut rahastot	4 426 826,84	8 202 897,70
Käyvän arvon rahasto	4 426 826,84	8 202 897,70
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	34 156 592,16	14 004 075,00
Tilikauden voitto (tappio)	569 556,79	29 479 224,92
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	632 718 547,68	538 989 799,06
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	8 496 300 593,08	7 202 500 318,23
TASEEN ULKOPUOLISET SITOUMUKSET		
Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset	30 183 694,69	62 194 517,21
Takaukset ja pantit	30 183 694,69	62 194 517,21
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset	1 250 644 192,76	863 789 735,17
Muut	1 250 644 192,76	863 789 735,17
TASEEN ULKOPUOLISET SITOUMUKSET YHTEENSÄ	1 280 827 887,45	925 984 252,38

HELSINGIN SEUDUN OSUUSPANKKI
Konsernin rahoituslaskelma

2017

2016

LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA

Kauden voitto	35 829 618,30	27 242 744,57
Kauden voittoon tehdyt oikaisut	19 004 343,85	10 035 849,96

LIIKETOIMINNAN VAROJEN LISÄYS (-) TAI VÄHENNYS (+) **-1 387 027 849,05** **-301 220 932,40**

Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	0,00	0,00
Saamiset luottolaitoksilta	-894 168 264,94	-304 859 722,92
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	-466 966 725,65	-28 781 614,60
Leasingkohteet	0,00	0,00
Saamistodistukset	-30 775,00	33 008 395,00
Osakkeet ja osuudet	936 433,31	47 198,11
Johdannaissopimukset	0,00	0,00
Sijoituskiinteistöt	170 878,93	0,00
Muut varat	-26 969 395,70	-635 187,99

LIIKETOIMINNAN VELKOJEN LISÄYS (+) TAI VÄHENNYS (-) **1 149 591 225,72** **276 020 418,63**

Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	952 603 076,22	-60 236 151,55
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	196 935 432,73	341 875 979,71
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	0,00	0,00
Muut velat	52 716,77	-5 619 409,53
Maksetut tuloverot	-469 361,78	-38 217 712,05
Saadut osingot	671 690,69	5 314 601,45

A. LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA YHTEENSÄ **-182 400 332,27** **-20 825 029,84****INVESTOINTIEN RAHAVIRTA**

Eräpäivään asti pidettävien rahavarojen lisäykset	0,00	0,00
Eräpäivään asti pidettävien rahavarojen vähennykset	0,00	0,00
Tytär- ja osakkuusyritysten hankinnat	0,00	0,00
Tytär- ja osakkuusyritysten myynnit	0,00	0,00
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-1 498 593,05	-1 254 796,49
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutukset	7 090,00	507 438,19

B. INVESTOINTIEN RAHAVIRTA YHTEENSÄ **-1 491 503,05** **-747 358,30****RAHOITUKSEN RAHAVIRRAT**

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, lisäykset	0,00	0,00
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, vähennykset	0,00	0,00
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, lisäykset	0,00	0,00
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, vähennykset	0,00	0,00
Osuus- ja osakepääoma, lisäykset	106 343 070,45	138 401 242,91
Osuus- ja osakepääoma, vähennykset	-81 100,00	-54 700,00
Maksetut osingot ja osuuspääoman korot	-9 326 707,76	-35 035 000,00
Maksetut bonukset omistajajäsenille	0,00	0,00
Muut oman pääoman erien rahamääräiset lisäykset	0,00	0,00
Muut oman pääoman erien rahamääräiset vähennykset	0,00	0,00

C. RAHOITUKSEN RAHAVIRTA YHTEENSÄ **96 935 262,69** **103 311 542,91****D. VALUUTTAKURSSIEN MUUTOSTEN VAIKUTUS RAHAVAROIHIIN** **-28 852,93** **-487,67****RAHAVAROJEN NETTOMUUTOS (A+B+C+D)** **-86 985 425,56** **81 738 667,10****RAHAVARAT TILIKAUDEN ALUSSA** **140 242 019,30** **58 503 352,20****RAHAVARAT TILIKAUDEN LOPUSSA** **53 256 593,74** **140 242 019,30****RAHAVAROJEN MUUTOS** **-86 985 425,56** **81 738 667,10**

Saadut korot	74 834 149,95	76 266 397,71
Maksetut korot	8 240 687,29	19 217 413,98

Kauden voittoon tehdyt oikaisut

Erät joihin ei liity maksutapahtumaa		
Kaupankäynnin käyvän arvon muutos	-537,06	1 614,06
Valuuttatoiminnan realisoitumaton nettotulos	28 852,93	487,67
Sijoitusomaisuuden käyvän arvon muutos	23 714,29	0,00
Poistot, poistoeron ja vapaaehtoisten varausten muutos	7 051 589,17	8 452 250,33
Saamisten arvonalentumiset	1 258 616,57	1 450 966,69
Muut	10 642 107,95	20 278,47
, josta laskennallisten verovelkojen muutos	8 937 810,53	-3 248 207,69
	19 004 343,85	9 925 597,22
<u>Erät, jotka esitetään muualla kuin liiketoiminnan rahavirrassa</u>		
Myyntivoitot , investointien rahavirtaan kuuluva osuus	0,00	-4 747,26
Myyntitappiot , investointien rahavirtaan kuuluva osuus	0,00	115 000,00
Maksetut bonukset omistajajäsenille	0,00	0,00
	0,00	110 252,74
Oikaisut yhteensä	19 004 343,85	10 035 849,96
Rahavarat		
Käteiset varat	2 324 889,68	2 955 658,83
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	50 931 704,06	137 286 360,47
Rahavarat yhteensä	53 256 593,74	140 242 019,30

HELSINGIN SEUDUN OSUUSPANKKI
Rahoituslaskelma

2017

2016

LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA

Kauden voitto	569 556,79	29 479 224,92
Kauden voittoon tehdyt oikaisut	54 148 182,87	7 434 293,05

LIIKETOIMINNAN VAROJEN LISÄYS (-) TAI VÄHENNYS (+)**-1 387 382 043,83**   **-300 973 158,08**

Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	0,00	0,00
Saamiset luottolaitoksilta	-894 168 264,94	-304 859 722,92
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	-466 966 725,65	-28 775 808,20
Leasingkohteet	0,00	0,00
Saamistodistukset	-30 775,00	33 008 395,00
Osakkeet ja osuudet	936 433,31	47 198,11
Johdannaissopimukset	0,00	0,00
Sijoituskiinteistöt	170 878,93	0,00
Muut varat	-27 323 590,48	-393 220,07

LIIKETOIMINNAN VELKOJEN LISÄYS (+) TAI VÄHENNYS (-)**1 150 064 335,26**   **276 220 609,01**

Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	952 603 076,22	-60 236 151,55
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	197 104 509,10	342 341 159,40
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	0,00	0,00
Muut velat	356 749,94	-5 884 398,84
Maksetut tuloverot	-469 361,78	-38 217 712,05
Saadut osingot	662 131,79	5 239 151,50

A. LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA YHTEENSÄ**-182 407 198,90**   **-20 817 591,65****INVESTOINTIEN RAHAVIRTA**

Eräpäivään asti pidettävien rahavarojen lisäykset	0,00	0,00
Eräpäivään asti pidettävien rahavarojen vähennykset	0,00	0,00
Tytär- ja osakkuusyritysten hankinnat	0,00	0,00
Tytär- ja osakkuusyritysten myynnit	0,00	0,00
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-1 491 726,42	-1 254 796,49
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutukset	7 090,00	500 000,00

B. INVESTOINTIEN RAHAVIRTA YHTEENSÄ**-1 484 636,42**   **-754 796,49****RAHOITUKSEN RAHAVIRRA**

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, lisäykset	0,00	0,00
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, vähennykset	0,00	0,00
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, lisäykset	0,00	0,00
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, vähennykset	0,00	0,00
Osuus- ja osakepääoma, lisäykset	106 343 070,45	138 401 242,91
Osuus- ja osakepääoma, vähennykset	-81 100,00	-54 700,00
Maksetut osingot ja osuuspääoman korot	-9 326 707,76	-35 035 000,00
Maksetut bonukset omistajajäsenille	0,00	0,00
Muut oman pääoman erien rahamääräiset lisäykset	0,00	0,00
Muut oman pääoman erien rahamääräiset vähennykset	0,00	0,00

C. RAHOITUKSEN RAHAVIRTA YHTEENSÄ**96 935 262,69**   **103 311 542,91****D. VALUUTTAKURSSIEN MUUTOSTEN VAIKUTUS RAHAVAROIHIIN****-28 852,93**   **-487,67****RAHAVAROJEN NETTOMUUTOS (A+B+C+D)****-86 985 425,56**   **81 738 667,10****RAHAVARAT TILIKAUDEN ALUSSA****140 242 019,30**   **58 503 352,20****RAHAVARAT TILIKAUDEN LOPUSSA****53 256 593,74**   **140 242 019,30****RAHAVAROJEN MUUTOS****-86 985 425,56**   **81 738 667,10**

Saadut korot	74 834 064,52	76 266 223,14
Maksetut korot	8 214 023,05	19 189 554,95

Kauden voittoon tehdyt oikaisut

Erät joihin ei liity maksutapahtumaa		
Kaupankäynnin käyvän arvon muutos	-537,06	1 614,06
Valuuttatoiminnan realisoitumaton nettotulos	28 852,93	487,67
Sijoitusomaisuuden käyvän arvon muutos	23 714,29	0,00
Poistot, poistoeron ja vapaaehtoisten varausten muutos	50 866 650,54	5 321 744,52
Saamisten arvonalentumiset	1 258 616,57	1 445 160,29
Muut	1 970 885,60	555 033,77
	54 148 182,87	7 324 040,31
<u>Erät, jotka esitetään muualla kuin liiketoiminnan rahavirrassa</u>		
Myyntivoitot , investointien rahavirtaan kuuluva osuus	0,00	-4 747,26
Myyntitappiot , investointien rahavirtaan kuuluva osuus	0,00	115 000,00
Maksetut bonukset omistajajäsenille	0,00	0,00
	0,00	110 252,74
Oikaisut yhteensä	54 148 182,87	7 434 293,05
Rahavarat		
Käteiset varat	2 324 889,68	2 955 658,83
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	50 931 704,06	137 286 360,47
Rahavarat yhteensä	53 256 593,74	140 242 019,30

OSUUSPANKIN TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

1.1 YLEISTÄ

Osuuspankki on jäsentensä omistama osuuskuntamuotoinen talletuspankki, joka harjoittaa toimialueellaan paikallista vähittäispankkitoimintaa.

Osuuspankki on osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisö OP Osuuskunnan jäsenluottolaitos. OP Osuuskunta toimii koko OP Ryhmän strategisena omistusyhteisönä ja ryhmäohjauksesta ja valvonnasta vastaavana keskusyhteisönä.

Seuraavassa esitetään tilinpäätöksessä sovelletut keskeiset laatimisperiaatteet. Niitä on noudatettu johdonmukaisesti kaikilla esitettävillä tilikausilla, ellei muuta mainita.

1.2 KESKINÄINEN VASTUU JA OP RYHMÄ

Pankki- ja vakuutustoimintaa harjoittava osuuspankkien yhteenliittymä (jäljempänä OP Ryhmä) on osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista sekä talletuspankkien yhteenliittymästä annetuissa laeissa määritelty taloudellinen kokonaisuus, jossa OP Osuuskunta ja sen jäsenluottolaitokset vastaavat viime kädessä yhteisvastuullisesti toistensa veloista ja sitoumuksista. Osuuspankki yhdistellään OP Ryhmän tilinpäätökseen. Laissa talletuspankkien yhteenliittymästä määrätään, että OP Ryhmän tilinpäätös on laadittava keskusyhteisö OP Osuuskunnan ja sen jäsenluottolaitosten tilinpäätösten tai konsernitilinpäätösten yhdistelmänä. OP Osuuskunnalla ja sen jäsenosuuspankeilla ei ole toisiinsa nähden yleisten konsernilaskentaperiaatteiden tarkoittamaa määräysvaltaa, minkä vuoksi OP Ryhmälle on määritelty tekninen emoyhtiö. Yhdistelty tilinpäätös käsittää myös sellaiset yhteisöt, joissa edellä tarkoitetuilla yhteisöillä yhdessä on kirjanpitolaissa tarkoitettu määräysvalta. OP Ryhmän osuuspääoma muodostuu osuuspankkien jäsenten sellaisista osuismaksuista, joita pankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä lunastamasta.

Jäljennös OP Ryhmän tilinpäätöksestä on saatavissa internet-osoitteesta www.op.fi tai ryhmän toimitiloista käyntiosoitteesta Gebhardinaukio 1, 00510, Helsinki.

1.3 LAATIMISPERUSTA

Osuuspankin tilinpäätös laaditaan ja esitetään luottolaitostoiminnasta annetun lain, valtiovarainministeriön luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen tilinpäätöstä, konsernitilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevan asetuksen, kirjanpitolain ja Finanssivalvonnan rahoitussektorin kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevan määräys- ja ohjekokoelman mukaisesti. Osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisö OP Osuuskunta antaa lisäksi ohjeita yhtenäisten tilinpäätöspankkiperäisten noudattamiseksi ja tilinpäätöksen laatimiseksi. Jäljempänä kuvatut tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ovat yhteneväiset kaikille OP Osuuskunnan jäsenosuuspankeille. Kuitenkaan jäsenosuuspankilla ei välttämättä ole kaikkia laatimisperiaatteissa lueteltuja eriä.

1.4 YHDISTELYPERIAATTEET

1.4.1 Konsernitilinpäätöksen laajuus

Osuuspankin konsernin muodostaa emo-osuuspankki ja sen tytäryritykset. Tytäryritykset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on määräysvalta. Määräysvalta syntyy, kun konserni omistaa yli puolet äänivallasta tai sillä on muutoin määräysvalta. Tytäryritysten tilinpäätökset yhdistellään hankintamenetelmällä. Osakkuusyrittukset, joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta, yhdistellään pääomaosuusmenetelmällä. Huomattava vaikutusvalta toteutuu, kun konserni omistaa 20 – 50 prosenttia yrityksen äänivallasta, tai kun konsernilla on muutoin huomattava vaikutusvalta, muttei määräysvaltaa.

Merkitykseltään vähäiset tytär- ja osakkuusyrittukset jätetään yhdistelemättä konsernitilinpäätökseen. Tällaisia ovat tytär- ja osakkuusyrittukset, joiden taseen loppusumma on vähemmän kuin yksi prosentti emoyrityksen taseen loppusummasta ja vähemmän kuin 10 miljoonaa euroa. Jos konsernin tällaisen tytär- tai

osakkuusyrityksen taseen loppusumma laskettuna yhteen muiden sellaisten konserniin kuuluvien tytär- ja osakkuusyritysten taseiden loppusummien kanssa on vähintään viisi prosenttia konsernitaseen loppusummasta, yhdistellään se konsernitilinpäätökseen.

Tilikauden aikana hankitut tytär- ja osakkuusyritykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen hankintahetkestä lähtien. Tilikauden aikana myydyt tytär- ja osakkuusyritykset yhdistellään myyntihetkeen asti.

1.4.2 Konsolidointi

Tytäryritysten hankintamenot eliminoidaan hankintahetken taseen mukaisia omia pääomia vastaan. Hankintahetken oman pääoman määrän ylittävä tai allittava osuus hankintamenosta esitetään taseessa konserniliikearvona tai konsernireservinä siltä osin kuin niitä ei ole kohdistettu omaisuus- tai velkaerien lisäykseksi tai vähennykseksi. Konserniliikearvo poistetaan pääsääntöisesti viiden vuoden kuluessa suunnitelman mukaan.

Konsernitilinpäätöstä laadittaessa eliminoidaan konsernin sisäiset liiketapahtumat, sisäiset katteet, sisäinen voitonjako sekä keskinäiset saamiset ja velat. Vähemmistön osuus erotetaan tuloksesta ja omasta pääomasta ja esitetään omana eränään tuloslaskelmassa ja taseessa omassa pääomassa. Vähemmistön osuus tytäryhtiön kiinteistöistä esitetään muissa kiinteistöissä.

Osakkuusyrityksistä konsernituloslaskelmaan sisällytetään konsernin omistusosuutta vastaava osuus näiden yritysten tilikauden voitosta tai tappiosta ja esitetään tuloslaskelmassa omana eränään rivillä Osuus osakkuusyritysten tuloksesta. Tuloksessa huomioidaan myös osakkuusyritysten poistoeron ja vapaaehtoisten varausten muutos laskennallisella verovelalla vähennettynä. Konsernitaseessa osakkuusyritysten hankintamenoon ja konsernin edellisen tilikauden tulokseen ja tilikauden tulokseen lisätään tai vähennetään konsernin osuus hankinnan jälkeisistä muutoksista nettovarallisuudesta.

Konserniin kuuluva kiinteistöyhtiö voi jättää erillistilinpäätöksessään tekemättä suunnitelman mukaiset poistot. Konsernitilinpäätöksessä poistot oikaistaan suunnitelman mukaisiksi.

1.5 RAHOITUSINSTRUMENTIT

1.5.1 Käyvän arvon määräytyminen

Käypä arvo on se hinta, joka saataisiin omaisuuserän myynnistä tai maksettaisiin velan siirtämisestä markkinaosapuolten välillä arvostuspäivänä toteutuvassa tavanmukaisessa liiketoimessa.

Rahoitusinstrumentin käypä arvo määritellään joko toimivilta markkinoilta saatavien hintanoteerauksien avulla tai jos toimivia markkinoita ei ole, omia arvostusmenetelmiä käyttäen. Markkinoiden katsotaan olevan toimivat, jos hintanoteerauksia on helposti ja säännönmukaisesti saatavissa ja ne kuvastavat todellisia ja säännönmukaisesti toistuvia, toisistaan riippumattomien osapuolten välisiä markkinatransaktioita. Rahoitusvarojen noteerattuna markkinahintana käytetään senhetkistä ostokurssia.

Mikäli markkinoilla on vakiintunut arvostuskäytäntö rahoitusinstrumentille, jolle ei saada suoraan markkinahintaa, niin käypä arvo perustuu markkinoilla yleisesti käytettyyn markkinahinnan laskentamalliin ja mallin käyttämien syöttötietojen markkinanoteerauksiin.

Mikäli arvostuskäytäntö ei ole markkinoilla vakiintunut, käytetään markkina-arvon määrittämisessä asianomaiselle tuotteelle laadittua omaa arvostusmallia. Arvostusmallit pohjautuvat yleisesti käytettyihin laskentamenetelmiin ja ne kattavat kaikki ne osatekijät, jotka markkinaosapuolet ottaisivat huomioon hintaa asettaessaan sekä ovat yhdenmukaisia rahoitusinstrumenttien hinnoittelussa käytettävien hyväksytyjen taloudellisten menetelmien kanssa.

Arvostusmenetelminä käytetään viimeaikaisten toteutuneiden markkinatransaktioiden hintoja, diskontattujen rahavirtojen menetelmää, sekä toisen olennaisilta osin samanlaisen instrumentin tilinpäätöshetken käypää arvoa. Arvostusmenetelmissä otetaan huomioon arvio luottoriskistä, käytettävistä diskonttauskoroista, ennenaikaisen takaisinmaksun mahdollisuudesta ja muista sellaisista tekijöistä, jotka vaikuttavat rahoitusinstrumentin käyvän arvon määrittämiseen luotettavasti.

Rahoitusinstrumenttien käyvät arvot jaetaan kolmeen eri hierarkiatasoon sen mukaan, miten käypä arvo on määritelty:

- täysin samanlaisille varoille tai veloille toimivilla markkinoilla noteeratut käyvät arvot (taso 1)
- käyvät arvot, jotka on määritetty käyttäen syöttötietoina muita kuin tason 1 noteerattuja hintoja, jotka ovat todennettavissa varoille tai veloille, joko suoraan (esim. hintoina) tai välillisesti (esim. johdettuina hinnoista) (taso 2)
- käyvät arvot on määritetty käyttäen varoille tai veloille syöttötietoja, jotka eivät perustu todennettavissa oleviin markkinahintoihin (taso 3).

Se käypien arvojen hierarkian taso, jolle tietty käypään arvoon arvostettu erä on kokonaisuudessaan luokiteltu, on määritetty koko kyseisen käypään arvoon arvostetun erän kannalta merkittävän alimmalla tasolla olevan syöttötiedon perusteella. Syöttötiedon merkittävyys on arvioitu kyseisen käypään arvoon arvostetun erän suhteen kokonaisuudessaan.

1.5.2 Luokittelu ja arvostaminen

Rahoitusinstrumentit luokitellaan neljään ryhmään: käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja –velat, eräpäivään asti pidettävät sijoitukset, lainat ja muut saamiset sekä myytävissä olevat rahoitusvarat. Luokittelu riippuu siitä, mihin tarkoitukseen kyseiset rahoitusvarat ja -velat on hankittu. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja –velat voivat jakaantua kahteen alaryhmään, jotka ovat kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat ja -velat sekä alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat ja –velat.

Rahoitusvarojen kirjaamisperusteena käytetään kaupantekopäivää. Rahoitusvaroihin kuuluva erä kirjataan pois taseesta, kun sopimusperusteinen oikeus rahoitusvaroihin kuuluvan erän rahavirtoihin on lakannut.

Saamisen hankintamenoksi kirjataan käypä arvo, joka pääsääntöisesti on se määrä, joka siitä on hankintahetkellä maksettu. Hankintameno sisällytetään transaktiomenot, jotka kohdistuvat lainoihin ja muihin saamisiin, eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin ja myytävissä oleviin rahoitusvaroihin. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen transaktiomenot kirjataan kuluksi hankintahetkellä.

1.5.2.1 Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat ja –velat

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin varoihin luokitellaan saamistodistukset sekä osakkeet ja osuudet, jotka on hankittu tarkoituksena hyötyä lyhyen aikavälin markkinahintojen muutoksista. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävänä käsitellään myös kaikki johdannaissopimukset, paitsi tehokkaaseen suojaussuhteeseen määritetyt johdannaiset ja takaussopimusjohdannaiset.

1.5.2.2 Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat ja -velat

Tilinpäätökseen voidaan tietyin edellytyksin merkitä käypään arvoon myös muita tietyt ehdot täyttäviä rahoitusvaroja ja –velkoja, jos päätös näiden erien pysyvistä käypään arvoon merkitsemisestä tehdään tällaista erää ensimmäistä kertaa kirjanpitoon merkittäessä. Osuuspankissa tähän erään voidaan merkitä vain sellainen rahoitusvaroihin kuuluva instrumentti, johon liittyy yksi tai useampi sellainen kytketty johdannainen, joka kirjanpidossa muutoin pitäisi esittää erillään tästä instrumentista ja arvostaa käypään arvoon.

Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat ja –velat arvostetaan käypään arvoon ja käyvän arvon muutokset sekä myyntitulokset kirjataan tuloslaskelman erään Arvopaperikaupan nettotuotot.

1.5.2.3 Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset

Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset ovat rahoitusvaroja, joihin liittyvät maksusuoritukset ovat kiinteitä tai määritettävissä, jotka erääntyvät määrättynä päivänä ja jotka on hankittu aikomuksella ja kyvyllä pitää eräpäivään

saakka. Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset kirjataan alun perin käypään arvoon, johon lisätään transaktiomenot. Myöhemmin ne arvostetaan kirjanpidossa jaksotettuun hankintamenuon efektiivisen koron menetelmällä. Joukkovelkakirjalainojen nimellisarvon ja hankintahinnan välinen erotus jaksotetaan korkotuotoksi sopimuksen jäljellä olevalle juoksuajalle. Vastaerä kirjataan arvopaperin kirjanpitoarvon lisäykseksi tai vähennykseksi.

Eräpäivään asti pidettävien sijoitusten arvonalentumista tarkastellaan samojen periaatteiden mukaisesti kuin lainojen ja saamisten arvonalentumista. Saamistodistuksen arvonalentumisena kirjataan sen kirjanpitoarvon ja sitä alhaisemman vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotus. Arvonalentumistappio kirjataan tulosvaikutteisesti tuloslaskelman erään Muiden rahoitusvarojen arvonalentumistappiot.

Mikäli on olemassa objektiivista näyttöä siitä, että eräpäivään pidettäviin rahoitusvaroihin kuuluvan joukkovelkakirjan arvo on alentunut, kirjataan arvonalentumistappio tulosvaikutteisesti tuloslaskelman erään Muiden rahoitusvarojen arvonalentumistappiot.

1.5.2.4 Lainat ja muut saamiset

Lainoiksi ja muiksi saamisiksi luokitellaan rahoitusvarat, jotka ovat osuuspankin myöntämiä luottoja ja niihin rinnastettavia rahoitussopimuksia sekä noteeraamattomia saamistodistuksia.

Lainat ja muut saamiset arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon efektiivisen koron menetelmällä. Jos lainan tai saamisen arvo on tilinpäätöspäivänä arvonalentumisen johdosta alhaisempi kuin jaksotettu hankintamenu, arvostetaan se arvonalentumistappiolla vähennettyyn jaksotettuun hankintamenuon.

Lainoista ja muista saamisista kirjataan saamiskohtaisia ja saamisryhmäkohtaisia arvonalentumisia. Arvonalentuminen kirjataan silloin, kun on saatu objektiivista näyttöä siitä, että saamista ei saada perityksi täysimääräisesti.

Saamisen arvo on alentunut, jos sen arvioitujen vastaisten rahavirtojen nykyarvo – vakuus huomioon otettuna – ovat pienemmät kuin luoton pääoman ja maksamattomien korkojen yhteenlaskettu kirjanpitoarvo. Tulevat rahavirrat diskontataan lainan alkuperäisellä efektiivisellä korolla. Jos laina on vaihtuvakorkoinen, diskonttauskorkona käytetään tarkasteluhetken sopimuksen mukaista korkoa. Tulosvaikutteisesti kirjattavan arvonalentumistappion suuruus on lainan kirjanpitoarvon ja sitä alhaisemman vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotus.

Arvonalentumisen arviointiprosessi on kaksivaiheinen. Arvonalentumista arvioidaan saamiskohtaisesti yksittäin merkittävistä lainoista ja saamisista. Jos lainoja ja muita saamisista ei tarkastella saamiskohtaisesti, ne tulevat saamisryhmäkohtaisen arvonalennuslaskennan piiriin. Ryhmäkohtaisena arvonalentumisena kirjataan syntyneet mutta ei vielä raportoidut tappiot, joita ei vielä voida kohdistaa tietyille asiakaslainalle. Ryhmäkohtainen arvonalentuminen perustuu taloudellisen pääomavaateen laskennassa käytettävään tilastolliseen malliin. Mallissa saamiset ryhmitellään luottoriskiominaisuuksiltaan samankaltaisiin ryhmiin. Ryhmäkohtaisen arvonalentumisen lasketaan odotetun tappion perusteella, jonka lisäksi laskennassa huomioidaan vakuuksien diskonttatut nykyarvot. Lisäksi mallissa arvioidaan tappion synnyttävän tapahtuman ajankohtaa ns. havainnointiviiveen avulla.

Jos luoton maksusuunnitelmaa muutetaan, muutoksen syy ja vakavuusaste luokitellaan sisäisellä asteikolla. Osa maksusuunnitelmien muutoksista tehdään asiakassuhteiden hoidon perusteella eivätkä ne johdu asiakkaan maksukykyyn heikkenemisestä. Nämä muutokset eivät vaikuta arvonalentumisen kirjaamiseen. Joissakin tapauksissa asiakkaan heikentyneestä maksukykyä johtuen annetaan myönnytys lainaehdoin esim. lyhennysvapaa rajoitetuksi ajaksi tai muu luoton uudelleenjärjestely, jolla pyritään turvaamaan asiakkaan maksukyky ja rajoittamaan vastuiden luottoriskiä. Maksusuunnitelman muutokset, jotka johtuvat asiakkaan heikentyneestä maksukykyä vaikuttavat yhdessä muiden kriteerien kanssa asiakkaan luottoluokitusta heikentävästi ja siten lisäävät ryhmäkohtaisen arvonalennuksen määrää. Korkeimman vakavuusasteen maksusuunnitelman muutoksella on vaikutus myös luoton ohjautumiseen saamiskohtaisen arvonalentumistappioiden piiriin. Maksusuunnitelmien muutosten kehitystä raportoidaan säännöllisesti johdolle asiakkaiden maksukykyä ennakoivana mittarina.

Arvonalentumiset kirjataan luottojen tase-erän vähennykseksi ja tuloslaskelmassa erään Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista. Arvonalentumisen kirjaamisen jälkeen koron tulouttamista jatketaan arvonalennettulle määrälle.

Laina poistetaan taseesta, kun kaikki perintätoimet on suoritettu loppuun, tai taseesta poiskirjaamisesta on tehty muutoin erillinen päätös. Taseesta poiskirjaamisen jälkeen saadut suoritukset kirjataan tuloslaskelmaan saamisten arvonalentumisten oikaisuuksi.

Mikäli on saatu objektiivista näyttöä saamiskohtaisen arvonalentumisen testauksessa aiemmin mukana olleen asiakkaan maksukyvyyn palautumisesta, arvonalentumisen määrä arvioidaan uudelleen ja maksukyvyyn parantumisesta aiheutuneet muutokset kirjataan tuloslaskelmaan.

1.5.2.5 Myytävissä olevat rahoitusvarat

Myytävissä olevat rahoitusvarat ovat rahoitusvaroja, joita ei sisällytetä edellä mainittuihin rahoitusvarojen ryhmiin. Myytävissä olevat rahoitusvarat muodostuvat pääasiassa saamistodistuksista, pitkäaikaisista osakesijoituksista ja muista toiminnalle välttämättömistä osakkeista ja osuuksista. Myytävissä olevat rahoitusvarat kirjataan ostohetkellä taseeseen hankintamenoon, joka on niistä maksetun vastikkeen käypä arvo lisättyä hankintaan suoraan kohdistettavilla transaktiomenoilla. Myytävissä olevat rahoitusvarat arvostetaan taseessa käypään arvoon. Silloin kun käypää arvoa ei voida luotettavasti määrittää, toiminnalle välttämättömät osakkeet ja osuudet sekä muut noteeraamattomat osakkeet ja osuudet arvostetaan hankintamenoon. Käyvän arvon muutokset kirjataan oman pääoman Käyvän arvon rahastoon, josta ne kirjataan tuloslaskelman erään Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot, kun omaisuuserä myydään, saamistodistus eräännty tai sen arvon on todettu alentuneen. Samaan tuloslaskelman erään kirjataan myös näiden rahoitusvarojen myyntitulokset.

Myytävissä olevien rahoitusvarojen kohdalla objektiiviseksi näytöksi katsotaan saamistodistusten osalta esimerkiksi liikkeeseenlaskijan luottoriskiluokituksen huomattava negatiivinen muutos tai oman pääoman ehtoisen instrumentin osalta sen käyvän arvon merkittävä tai pitkäaikainen aleneminen alle sen hankintameno. Arvonalentumistappio kirjataan tulosvaikutteisesti tuloslaskelman erään Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot.

Jos myytävissä oleviin rahoitusvaroihin luokiteltujen rahoitusvarojen käypä arvo myöhemmin nousee ja nousun voidaan objektiivisesti todeta liittyvän arvonalentumistappiokirjauksen jälkeiseen tapahtumaan, arvonalentumistappio peruutetaan ja kirjataan tuloslaskelmaan.

1.5.2.6 Muut rahoitusvelat

Muut rahoitusvelat luokkaan sisällytetään muut kuin käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvelat. Velka merkitään taseeseen arvoon, joka siitä on hankintahetkellä saatu. Velan nimellisarvon ja hankintahinnan välinen erotus jaksotetaan korkokuluksi efektiivisen koron menetelmällä sopimuksen jäljellä olevalle juoksuajalle. Vastaerä kirjataan velan kirjanpitoarvon lisäykseksi tai vähennykseksi.

Osuuspankki voi osallistua OP-Asuntoluottopankki Oyj:n väliluottomalliin, jossa osuuspankki saa rahoitusvelkoihin merkittävän väliluoton OP-Asuntoluottopankki Oyj:ltä, kun osuuspankin taseessa olevia asuntovakuudellisia luottoja merkitään OP-Asuntoluottopankki Oyj:n joukkovelkakirjalainojen vakuudeksi.

1.5.3 Pitkäaikaissäätämissopimukset

Osuuspankit, jotka tarjoavat PS-palveluja, vastaanottavat asiakkaan suorittamat maksut tarkoitusta varten avatulle talletussuojan piiriin kuuluvalla säästämistilille. Jos säästövarat jätetään säästämistilille tai sijoitetaan osuuspankin tarjoamalle muulle talletustilille, merkitään säästövarat pankin taseessa talletusvelkoihin. Jos säästövarat sijoitetaan sopimuksen mukaisesti muihin sijoituskohteisiin, kirjataan sijoitetut varat pois säästämistililtä ja pankki kirjaa ne taseen ulkopuoliseen säästämissopimuskohtaiseen reskontraan.

Säästövarojen sijoittamisesta saadut korot, osingot ja muut tuotot sekä sijoituskohteiden ja niihin liittyvien oikeuksien luovutuksesta ja pääoman takaisinmaksusta kertyvät varat kirjataan taseessa olevalle säästämistilille, jollei varoja välittömästi sijoiteta uudelleen. Säästämissopimuksen mukaiset kulut ja palkkiot kirjataan tulosvaikutteisesti säästämistiliä veloittaen.

1.5.4 Arvopapereiden osto- ja myyntisopimukset

Molempia osapuolia velvoittavin takaisinmyyntiehdoin ostettujen arvopapereiden ostohinta merkitään taseeseen saamiseksi vastapuolen mukaan määräytyvään tase-erään. Ostohinnan ja takaisinmyyntihinnan erotus jaksotetaan korkotuotoksi sopimuksen voimassaoloajalle.

Molempia osapuolia velvoittavin takaisinostoehdoin myytyjen arvopapereiden myyntihinta kirjataan rahoitusvelaksi vastapuolen mukaan määräytyvään tase-erään. Myyntihinnan ja takaisinostohinnan erotus jaksotetaan korkokuluksi sopimuksen voimassaoloajalle. Takaisinostovelvollisuuksin myytyt arvopaperit sisällytetään alkuperäiseen tase-erään luovutuksesta huolimatta.

1.5.5 Johdannaissopimukset

Osuuspankki tekee johdannaissopimuksia suojaustarkoituksessa joko taloudellisina suojina tai kirjanpidollisen suojauslaskennan säännöin. Sopimusvastapuolena on aina OP Yrityspankki Oyj. Suojauksessa käytetään korkojohdannaisia.

Johdannaiset kirjataan alun perin käypään arvoon ja sen jälkeen ne arvostetaan käypään arvoon. Tästä syntyvän voiton tai tappion kirjaaminen riippuu siitä, onko johdannainen määritelty suojaustarkoitukseen ja minkä luonteista erää se suojaa.

Johdannaissopimuksista taseeseen merkityt positiiviset arvomuutokset kirjataan taseen vastaavaa -puolen erään Johdannaissopimukset ja negatiiviset taseen vastattavaa -puolen erään Johdannaissopimukset. Koronvaihtosopimusten vaihdettavat korot jaksotetaan ajan kulumisen perusteella taseen siirtosaamisiin ja siirtovelkoihin sekä vastaerät nettona tuloslaskelman korkoihin.

1.5.5.1 Taloudelliset suojat

Taloudellisessa suojaamisessa suojataan tiettyä tase-erää, positiota tai kassavirtaa tulevaisuuden arvomuutoksia vastaan sovellettavan riskienhallintastrategian mukaisesti. Koska suojauksen tehokkuutta ei ole tarkoituksenmukaista todentaa suojauslaskennan säännöillä, suojaustapaa kutsutaan muutoin suojaavaksi. Taloudellisessa suojauksessa johdannaissopimuksen käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan arvopaperikaupan nettotuottoihin.

Enimmäis- ja vähimmäiskorkoehtoisten yritysluottojen korkoriski suojataan luottokohtaisesti ostamalla sovitulle korkoputkiehdolle vastakkaismerkkinen johdannaispari. Kytkeytyt johdannaiset ja niitä kattavat korkokatto- ja lattiajohdannaiset arvostetaan käypään arvoon. Arvostustulokset kirjataan korkoihin.

1.5.5.2 Suojauslaskenta

Suojauslaskenta tarkoittaa tehokkaaksi todennetun suojaussuhteen kirjanpidollista laskentakäytäntöä, jossa suojaavan instrumentin käyvän arvon muutokset kumoavat suojatun kohteen käyvän arvon tai rahavirtojen muutokset kokonaan tai osittain.

Suojauslaskenta käsittää korkoriskin suojauksen soveltamalla käyvän arvon tai rahavirran suojausta.

Osuuspankeilla voi olla suojauslaskennan piirissä sekä rahoitusvaroja että rahoitusvelkoja, kuten lainat ja saamiset –ryhmään sisältyvä yksittäinen luotto tai luottokanta, myytävissä olevien arvostusryhmään kuuluva saamistodistus sekä muiden rahoitusvelkojen yksilöity määräaikaistalletuserä tai liikkeeseen laskettu emissio. Osuuspankit käyttävät korkosuojaukseen sekä perinteisiä koronvaihtosopimuksia että OTC swap-johdannaisia. Vastapuolena on aina OP Yrityspankki Oyj.

Suojaukseen käytettyjen johdannaisten ja suojauksen kohteet yksilöidään suojausta aloitettaessa. Samoin dokumentoidaan suojaussuunnitelma ja suojauksen tavoitteet. Lisäksi jokaisena tilinpäätöspäivänä osoitetaan suojauksen tehokkuus.

1.5.5.3 Käyvän arvon suojauslaskenta

Käyvän arvon suojausta sovelletaan kiinteäkorkoisten lainojen korkoriskiltä suojautumiseen. Suojaavan johdannaisinstrumentin ja suojattavan kohteen korkoriskistä johtuvat käyvän arvon muutokset kirjataan suojauslaskennan nettotuottoihin.

1.5.5.4 Rahavirran suojauslaskenta

Euribor –sidonnaisen luottokannan tulevien korkovirtojen korkomuutosta suojaavat koronvaihtosopimukset, jotka on dokumentoitu rahavirtaa suojaaviksi ja jotka ovat suojauksessa tehokkaita, kuuluvat rahavirran suojauslaskennan piiriin.

Rahavirran suojauksessa euribor-sidonnaisen luottokannan tulevaa korkovirtaa vaihdetaan koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon.

Koronvaihtosopimuksista jaksotettavat siirtyvät korot kirjataan suoriteperusteisesti. Korkokertymät esitetään taseen siirtosaamisissa tai siirtovelloissa. Molempien vastaerä kirjataan nettona korkokatteen Korkotuotot johdannaissopimuksista –erään. Nettokorko on joko korkotuotto tai korkotuoton oikaisu.

Rahoitusjohdannaisena käytettävät koronvaihtosopimukset arvostetaan käypään arvoon sopimuskohtaisesti. Käyvän arvon muutosten tehokas osuus kirjataan suoraan omaan pääomaan käyvän arvon rahastoon laskennallisella verovelalla vähennettynä. Tehoton osuus kirjataan tuloslaskelmaan.

1.6 TILINPÄÄTÖSERIEN NETOTTAMINEN

Tuloslaskelmassa ilmoitetaan tuotto- ja kuluerät erikseen niitä toisistaan vähentämättä, jollei tuoton ja kulun yhdistäminen yhdeksi eräksi ole perusteltua oikean ja riittävän kuvan antamiseksi.

Milloin osuuspankilla on saaminen siltä, jolle pankki itse on velkaa, esitetään saaminen ja velka taseessa erikseen, jollei pankilla ole lakisääteistä oikeutta kuittamiseen ja jollei pankki aio käyttää oikeuttaan kuittaukseen.

1.7 ULKOMAAN RAHAN MÄÄRÄISET ERÄT

Ulkomaan rahan määräinen omaisuus, velat ja muut sitoumukset muutetaan Suomen rahaksi käyttäen tilinpäätöspäivän kurssveja. Ulkomaan rahan määräisten erien muuttamisesta Suomen rahaksi syntyvät kurssierot kirjataan tuloslaskelman erään Valuuttatoiminnan nettotuotot.

1.8 OSAKKEET JA OSUDET OMISTUSYHTEYSYRITYKSISSÄ JA SAMAN KONSERNIIN KUULUVISSA YRITYKSISSÄ

Osakkeet ja osuudet sekä muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset omistusyhteisyhtiöihin sekä samaan konserniin kuuluviin yrityksiin merkitään hankintameno, tai jos erän arvon todetaan tilinpäätöspäivänä arvonalentumisen johdosta olevan alempi kuin hankintameno, arvonalentumistappiolla vähennetty hankintameno. Arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelman erään Muiden rahoitusvarojen arvonalentumistappiot.

1.9 AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Kirjanpitolain 5 luvun 5 a §:n mukaiset aineettomaan omaisuuteen kuuluvien vastikkeellisesti hankittujen oikeuksien ja varojen hankintameno aktivoidaan ja poistetaan suunnitelman mukaan vaikutusaikanaan. Myös mahdollisesti aktivoidut muut pitkävaikutteiset menot poistetaan suunnitelman mukaan vaikutusaikanaan.

Aineettomat hyödykkeet arvostetaan alun perin hankintamenoon. Jos aineettoman hyödykkeen tulevaisuudessa kerryttämä tulo on pysyvästi alhaisempi kuin sen poistamaton hankintameno, kirjataan erotus arvonalennuksena kuluksi.

Kirjanpitolain 5 luvun 8 §:n mukaiset kehittämismenot aktivoidaan, jos niiden odotetaan tuottavan tuloa useampana tilikautena. Aktivoidut kehittämismenot poistetaan suunnitelman mukaan vaikutusaikanaan. Mikäli vaikutusaikaa ei voida arvioida luotettavalla tavalla, kehittämismenot poistetaan enintään kymmenessä vuodessa.

Aineettomien hyödykkeiden suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelman erään Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä.

1.10 AINEELLISET HYÖDYKKEET

1.10.1 Sijoituskiinteistöt

Sijoituskiinteistöjä omistetaan vuokratuottojen, omaisuuden arvonnousujen tai molempien hankkimiseksi. Sijoituskiinteistöiksi luetaan myös sellaiset kiinteistöyhteisöjen osakkeet, jotka oikeuttavat vuokrattavien tilojen hallintaan sekä maksamatta jääneen saamisen sijaan tulevat kiinteistöt. Jos suorassa omistuksessa olevasta kiinteistöstä osa vuokrataan ja oman käytön osuus on vähäinen (alle viisi prosenttia pinta-alasta), luokitellaan se sijoituskiinteistöksi. Jos osa tavallisen kiinteistöyhtiön omistamista tiloista on sijoituskäytössä ja oman käytön osuus on vähäinen (alle viisi prosenttia kiinteistöyhtiön omistamien tilojen pinta-alasta), luokitellaan osakkeet sijoituskiinteistöiksi.

Rakennukset merkitään taseeseen suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennettyyn hankintamenoon. Kiinteistöyhteisöjen osakkeet sekä maa-, vesi- ja metsäalueet merkitään hankintamenoon. Kiinteistöihin voi kohdistua arvonorotuksia, joiden vastaerä on kirjattu arvonorotusrahoon. Arvonorotuksista ei tehdä poistoja. Kiinteistöjen perusrakennusmenot aktivoidaan ja kirjataan suunnitelman mukaisin poistoin kuluksi.

Mikäli sijoituskiinteistön todennäköinen luovutushinta on pysyvästi alempi kuin kirjanpitoarvo, kirjanpitoarvon ja todennäköisen luovutushinnan erotus poistetaan sinä tilikautena, jolloin arvonalennus todetaan.

Sijoituskiinteistöiksi luokiteltujen liike-, toimisto- ja teollisuustilojen käypä arvo määritellään pääasiassa suoraan pääomituksen perustuvalla tuottoarvomenetelmällä. Maa-, vesi- ja metsäalueiden sekä asuntojen käypä arvo arvioidaan pääasiassa kauppahintamenetelmällä. Arvonalennusten kirjaaminen perustuu niiden pysyvyyteen ja olennaisuuteen.

Sijoituskiinteistöjen tuotot, kulut, myyntivoitot ja –tappiot, suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelman erään Sijoituskiinteistöjen nettotuotot.

Sijoituskiinteistöksi rakennettavat uudet kiinteistöt (tai kiinteistöyhteisöosakkeet) kirjataan ennen valmistumista IAS 40-standardin mukaisesti keskeneräiseksi käyttöomaisuushyödykkeeksi sijoituskiinteistöjen ryhmään ja otetaan huomioon sijoituskiinteistöjen käyvän arvon määrittelyssä jo ennen valmistumista.

1.10.2 Muut kiinteistöt

Muilla kiinteistöillä tarkoitetaan omassa käytössä olevia kiinteistöjä, jotka ovat pankin omassa käytössä konttori-, varasto- tai muina sellaisina tiloina taikka henkilökunnan asumis-, virkistys- tai muussa sellaisessa käytössä, sekä kiinteistöyhteisöjen osakkeet, jotka oikeuttavat tällaisten tilojen hallintaan. Omassa käytössä oleviksi kiinteistöiksi luetaan myös sellaiset suorassa omistuksessa olevat kiinteistöt, joista osa on vuokrattu, mutta vuokrattujen tilojen osuutta ei voida myydä erikseen, ja oman käytön osuus tällaisissa tiloissa on yli viisi prosenttia pinta-alasta. Tavallisen kiinteistöyhtiön osakkeet luetaan omassa käytössä oleviksi, jos yhtiön omistamista tiloista yli viisi prosenttia on omassa käytössä.

Omassa käytössä olevien kiinteistöjen tasearvoa määrittäessä otetaan lähtökohdaksi hyödykkeen arvo varsinaisen liiketoiminnan tulonodotuksiin. Rakennukset merkitään taseeseen suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennettyyn hankintamenoon. Kiinteistöyhteisöjen osakkeet sekä maa-, vesi- ja metsäalueet merkitään hankintamenoon.

Omassa käytössä olevien kiinteistöjen osalta arvioidaan jokaisen tilinpäätöksen yhteydessä, onko mitään viitteitä siitä, että jonkin kiinteistön arvo on alentunut. Viitteitä arvon alentumisesta ovat merkittävä markkina-arvon

alentumien, todisteet epäkuranttiudesta tai fyysisestä vahingoittumisesta. Jos omassa käytössä olevan kiinteistön todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämän tulon arvioidaan olevan pysyvästi vielä poistamatonta hankintamenoa pienempi, erotus kirjataan arvonalennuksena kuluksi.

Kiinteistöihin voi kohdistua arvonkorotuksia, joiden vastaerä on kirjattu arvonkorotusrahastoon. Arvonkorotuksista ei tehdä poistoja. Kiinteistöjen perusparannusmenot aktivoidaan ja kirjataan suunnitelman mukaisin poistoin kuluksi.

Omassa käytössä olevien kiinteistöjen tuotot ja myyntivoitot kirjataan tuloslaskelman erään Liiketoiminnan muut tuotot sekä kulut ja myyntitappiot tuloslaskelman erään Liiketoiminnan muut kulut. Suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelman erään Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä.

Konsernitilinpäätöksessä vähemmistön osuus tytäryhtiön kiinteistöistä esitetään muissa kiinteistöissä ja niihin kohdistuvat tuotot esitetään tuloslaskelman erässä Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut erässä Liiketoiminnan muut kulut.

1.10.2.1 Arvonkorotusten periaatteet ja niiden kohteiden arvonnäytysmenetelmät

Arvonkorotuksia voidaan tehdä maa-alueisiin ja kiinteistöyhteisöjen osakkeisiin ja osuuksiin, joiden todennäköinen luovutushinta tilinpäätöspäivänä on pysyvästi alkuperäistä hankintamenoa olennaisesti suurempi. Arvonkorotusten kohteena olevien maa-alueiden ja kiinteistöyhteisöjen osakkeiden arvot perustuvat arviokirjoihin.

1.10.2.2 Taseesta pois kirjaaminen

Sijoituskiinteistö tai omassa käytössä oleva kiinteistö kirjataan pois taseesta, kun se luovutetaan tai kun kiinteistö poistetaan pysyvästi käytöstä eikä sen luovuttamisesta ole odotettavissa vastaista taloudellista hyötyä.

1.10.2.3 Muut aineelliset hyödykkeet

Muut aineelliset hyödykkeet merkitään taseeseen hankintamenoon ja kirjataan vaikutusaikaan suunnitelman mukaan poistoina kuluksi.

Jos hyödykkeen tulevaisuudessa kerryttämä tulo on pysyvästi alhaisempi kuin sen poistamaton hankintameno, kirjataan erotus arvonalennuksena kuluksi.

Hyödykkeiden suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelman erään Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä.

1.10.3 Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Rakennusten ja muiden kuluvien aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintameno poistetaan vaikutusaikanaan hyödykkeen taloudellisen pitoajan perusteella ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaan tasapoistoin. Maa-alueista ja kiinteistöyhteisöjen osakkeista ei tehdä poistoja. Poistojen tekeminen aloitetaan sen jälkeen kun kohde on hankittu tai kun se on valmistunut ja otettu käyttöön.

Taloudelliset vaikutusajat ovat pääsääntöisesti seuraavat:

Rakennukset	30 – 40 vuotta
Koneet ja kalusto	3 – 6 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet ja aineettomat hyödykkeet	3 – 10 vuotta

1.11 VUOKRASOPIMUKSET

Vuokrasopimukset luokitellaan rahoitusleasingsopimuksiksi tai muiksi vuokrasopimuksiksi liiketoimen tosiasiallisen sisällön mukaan. Vuokrasopimus on rahoitusleasingsopimus, mikäli se siirtää vuokralle ottajalle olennaisilta osin omistamiselle ominaiset riskit ja edut. Muutoin se on muu vuokrasopimus. Vuokrasopimukset luokitellaan sopimuksen syntymisajankohtana.

Rahoitusleasingsopimuksin tai muulla vuokrasopimuksella vuokralle annetut hyödykkeet esitetään aineellisissa hyödykkeissä, ja vuokratuotot kirjataan tuloslaskelman erään Liiketoiminnan muut tuotot. Sijoituskiinteistöjen vuokratuotot kirjataan tuloslaskelman erään Sijoituskiinteistöjen nettotuotot.

Rahoitusleasingsopimuksin vuokralle otettuja hyödykkeitä ei merkitä taseeseen. Vuokrat merkitään kuluksi tuloslaskelman erään Liiketoiminnan muut kulut.

1.12 PAKOLLISET VARAUKSET

Tuotoista vähennetään velvoitteista vastaisuudessa aiheutuvat menot ja menetykset, kun ne kohdistuvat päätyneeseen tai aikaisempaan tilikauteen, niiden toteutumista pidetään tilinpäätöstä laadittaessa varmana tai todennäköisenä, niitä vastaava tulo ei ole varma eikä todennäköinen ja perustuvat lakiin ja sitoumukseen sivullista kohtaan. Kun menon tai menetyksen täsmällistä määrää tai toteutumisajankohtaa ei tiedetä, merkitään se taseen pakollisiin varauksiin enintään sen todennäköiseen määrään. Jos määrä ja toteutumisajankohta on tiedossa, merkitään se siirtovelaksi.

1.13 OMA PÄÄOMA

Osuuspankin omaan pääoman sisältyvät osuuspankkien jäsenten jäsenosuusmaksut sekä jäsenten tekemät sijoitukset Tuotto-osuuksiin. Osuuspankilla on ehdoton oikeus erillisellä päätöksellä kieltäytyä sekä jäsenosuuden että Tuotto-osuuden palauttamisesta. Normaalitylanteessa osuus pääomia voidaan kuitenkin vuosittain palauttaa viranomaisen antamissa rajoissa. Irtisanottu lisäosuuspääoma luokiteltiin vuoden 2016 tilinpäätöksessä velaksi. Lisäosuuspääoma on palautettu asiakkaille heinäkuussa 2017.

Jäsenosuusmaksu ja siitä seuraava asiakasomistajuus antaa mahdollisuuden osallistua osuuspankin päätöksentekoon. Osuuspankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä jäsenosuuden palauttamisesta. Jäsenosuudelle ei makseta korkoa.

Tuotto-osuudella ei ole äänivaltaa. Osuuspankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä Tuotto-osuuden pääoman ja koron maksusta. Tuotto-osuuksille mahdollisesti maksettava korko on kaikille Tuotto-osuuksille saman suuruinen. Korko kirjataan velaksi ja vähennetään omasta pääomasta, kun päätös maksusta on tehty.

1.14 TILINPÄÄTÖSSIIRROT

Konserniyritysten erillistilinpäätöksissä taseen tilinpäätössiirottojen kertymän poistoero sisältää tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen kertyneen erotuksen. Veroperusteiset varaukset sisältää tehdyt vapaaehtoiset tilinpäätössiirotto, jotka ovat verolain sallimia tilinpäätössiirottoja. Tällainen on mm. elinkeinoverolain talletuspankeille sallima luottotappiovaraus. Lain mukaan talletuspankki saa vähentää verovuonna tehdyn luottotappiovarauksen, jonka määrä on enintään 0,6 prosenttia verovuoden päättyessä olevien saamisten yhteismäärästä. Verovuonna ja aikaisemmin tehtyjen purkamattomien luottotappiovarausten yhteismäärä saa olla enintään 5 prosenttia verovuoden päättyessä olevien saamisten yhteismäärästä.

Tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen sekä veroperusteisten varausten lisäykset ja vähennykset merkitään tuloslaskelman tilinpäätössiirottoihin. Tuloslaskelmassa ja taseessa tilinpäätössiirotto sisältävät myös laskennallisen verovelan. Veroperusteisten varausten määrä ja niiden muutos eivät kuvaa osuuspankin ennakoituja riskejä.

Konsernitaseessa veroperusteiset varaukset jaetaan omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Konsernituloslaskelmassa niiden muutos merkitään jaettuna laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden tulokseen.

1.15 TYÖSUHDE-ETUUDET

1.15.1 Eläke-etuudet

Työntekijöiden lakisääteinen eläketurva hoidetaan OP- Eläkekassassa ja lisäeläketurva OP- Eläkesäätiössä. Eläkesäätiö on suljettu uusilta työntekijöiltä 1.7.1991 lukien. Eläkevastuut on kokonaisuudessaan katettu.

1.15.2 Henkilöstörahasto

Osuuspankki voi kuulua OP Ryhmän yhteiseen OP-Henkilöstörahastoon. Rahastolle maksetaan voittopalkkiota ennalta sovittujen periaatteiden mukaan riippuen OP Ryhmän tavoitteiden saavuttamisesta. Rahastoon maksettavat voittopalkkioerät kirjataan tuloslaskelman erään Palkat ja palkkiot, vastaerä kirjataan siirtovelaksi, kunnes se maksetaan.

1.15.3 Palkitsemisjärjestelmät

OP Ryhmän palkitseminen jakautuu yrityskohtaiseen lyhyen aikavälin palkitsemiseen sekä ryhmätasoiseen pitkän aikavälin palkitsemiseen. Palkkioiden enimmäismäärät on kaikissa järjestelmissä rajattu.

Osuuspankin lyhyen aikavälin palkitsemisohjelmassa ansaintajakso on enintään kalenterivuosi ja palkkio maksetaan lähtökohtaisesti rahana. Lyhyen aikavälin palkitsemisjärjestelmä kattaa koko osuuspankin henkilöstön.

Pitkän aikavälin johdon palkkiojärjestelmän piiriin kuuluvat osuuspankeissa toimivat johtajat ja erikseen määritellyt avaintehtävissä toimivat henkilöt, jotka yhtiön hallitus on nimennyt. OP Osuuskunnan hallintoneuvosto päättää järjestelmän OP Ryhmän yhteiset ansaintamittarit ja niille asetettavat tavoitteet kullekin ansaintajaksolle erikseen.

Pitkän aikavälin järjestelmä koostuu peräkkäisistä kolmen vuoden pituisista ansaintajaksoista. Palkkion määrä riippuu tavoitteiden saavuttamisesta ansaintajakson päätyttyä. Ensimmäisen ansaintajakson 2011 – 2013 palkkio maksettiin lykkäysajan jälkeen kolmessa yhtä suuressa erässä kesäkuun loppuun mennessä vuosina 2015 – 2017. Toisen ansaintajakson 2014 -2016 palkkio maksetaan lykkäysajan jälkeen kolmessa yhtä suuressa erässä kesäkuun loppuun mennessä vuosina 2018 - 2020. Palkitsemisjärjestelmän ansaintajakson 2017 - 2019 perusteella mahdollisesti maksettava palkkio maksetaan neljässä tasaerässä kesäkuun loppuun mennessä vuosina 2020-2023.

Ansaintajakson 2011-2013 palkkio maksettiin rahana. Ansaintajakson 2014-2016 palkkio maksetaan OP Osuuskunnan hallintoneuvoston tai sen nimeämän palkitsemisvaliokunnan päättämään viiteinstrumenttiin sidottuna. Ansaintajakson 2017-2019 palkkio maksetaan rahana, ellei henkilöön sovelleta sääntelyn mukaista lykkäysmenettelyä.

Palkkion arvoa jaksotetaan ansainta- ja sitouttamisjakson kuluessa. Palkkio kirjataan tuloslaskelman erään Palkat ja palkkiot ja vastaerä siirtovelaksi, kunnes se maksetaan.

1.16 TULOVEROT

Tuloslaskelman tuloverot muodostuvat verotettavaan tuloon perustuvasta verosta, aikaisempien tilikausien veroista ja laskennallisten verovelkojen ja -saamisten muutoksesta.

Laskennallinen verovelka lasketaan ja merkitään taseeseen kaikista kirjanpidon ja verotuksen välisistä veronalaisista jaksotuseroista ja muista väliaikaisista eroista.

Laskennallinen verosaaminen lasketaan ja merkitään taseeseen kaikista kirjanpidon ja verotuksen välisistä vähennyskelpoisista jaksotuseroista ja muista väliaikaisista eroista ja verotuksessa vahvistetuista tappioista, jos on todennäköistä, että vähennyskelpoiset väliaikaiset erot ja verotukselliset tappiot voidaan verotettavan tulon kertymisen ansioista hyödyntää.

Laskennalliset verovelat ja -saamiset lasketaan sen säädetyin verokannan mukaan, jonka ennakoidaan olevan voimassa väliaikaisen eron purkautuessa. Mikäli laskennallinen vero aiheutuu tase-eristä, joiden muutokset eivät vaikuta tuloslaskelmaan, kirjataan erään liittyvän laskennallisen verovelan tai -saamisen muutos omaan pääomaan.

Konsernin tuloslaskelmaan merkittävä laskennallisen veron muutos muodostuu tilinpäätössiirtoihin, yhdistelytoimenpiteisiin ja konserniyritysten omiin tuloslaskelmiin perustuvista eristä.

1.17 TULOUTUSPERIAATTEET

Palkkiotuotot ja -kulut palveluista kirjataan palvelun suorittamisen yhteydessä. Sellaisista kertamaksullisista palkkioista, jotka koskevat useita vuosia ja joita mahdollisesti joudutaan palauttamaan myöhemmin, tuloutetaan vain tilikaudelle kuuluva osuus. Osingot tuloutetaan pääsääntöisesti silloin kun osinkoa jakavan yhtiön yhtiökokous on tehnyt päätöksen osingon jaosta.

Korollisten omaisuus- ja velkaerien korkotuotot ja -kulut kirjataan suoriteperusteisesti. Luottojen viivästyskorot tuloutetaan maksuperusteisesti. Saamisen hankintamenon ja sen nimellisarvon välinen ero jaksotetaan korkotuottoihin ja velasta saadun määrän ja sen nimellisarvon erotus korkokuluihin.

1.18 TASEEN ULKOPUOLISET SITOUKSET

Taseen ulkopuolisina sitoumuksina käsitellään asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annettuja sitoumuksia, joita ovat mm. takaukset ja erilaiset takuusitoumukset, sekä asiakkaan hyväksi annettuja peruuttamattomia sitoumuksia, joita ovat mm. sitovat lisäluottojärjestelyt, luottolupaukset, käyttämättömät luottolimiitit ja arvopapereiden merkintäsitoumukset.

Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset merkitään taseen ulkopuolisiksi sitoumuksiksi sen määräisinä, mitä takaus kulloinkin enintään vastaa. Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset merkitään sen määräisinä, mitä niiden perusteella enintään voidaan joutua maksamaan.

1.19 VIRANOMAISMAKSUT

Osuuspankki maksaa eri viranomaisille maksuja. Talletussuojasta vastaa Rahoitusvakuusvirasto. Pankkivalvonnasta vastaa Euroopan keskuspankki. Menettelytapa- ja makrovalvonnasta vastaa Finanssivalvonta. Kriisinratkaisusta vastaa EU:n kriisinratkaisuneuvosto (Single Resolution Board, SRB). Viranomaismaksut kirjataan suoriteperusteella liiketoiminnan muihin kuluihin.

1.19.1 Vakausmaksu

Vakausmaksuja kerätään euroalueen kriisinratkaisurahastoon (Single Resolution Fund, SRF) vuoteen 2024 asti siten, että rahaston tavoitetaso 1 prosenttia korvattavien talletusten määrästä saavutetaan. Kriisinratkaisurahastoa hallinnoi EU:n kriisinratkaisuneuvosto, joka päättää myös vakausmaksujen määrästä. Vuonna 2017 kutakin pankkia hyvitetään vakausmaksuissa samassa suhteessa kuin se on aiemmin maksanut pankkiveroa siihen määrään asti, johon vakausmaksuihin osoitetun pankkiveron määrä riittää (laki väliaikaisesta pankkiverosta oli voimassa 2013-2014). Vakausmaksusta ei tullut osuuspankille kuluvaikutusta vuonna 2017.

1.19.2 Talletussuojamaksu

Vanhaan talletussuojarahastoon kerätyt varat ylittävät tällä hetkellä talletussuojan tasoa koskevat EU vaatimukset. Sääntöjensä nojalla vanha talletussuojarahasto huolehtii jäsenpankilleen määrättävistä talletussuojamaksuista uuteen talletussuojarahastoon siinä suhteessa kun kukin jäsenpankki on vuosien kuluessa kartuttanut vanhaa talletussuojarahastoa. Rahoitusvakuusrahasto määrää maksun jokaiselle jäsenpankille mutta laskuttaa sen suoraan vanhalta talletussuojarahastolta. Talletussuojamaksusta ei tullut osuuspankille kuluvaikutusta vuonna 2017.

1.19.3 Rahoitusvakaustaviraston hallintomaksu

Rahoitusvakaustaviraston hallintomaksu perustuu samaan laskentamenetelmään kuin Finanssivalvonnan valvontamaksu.

1.19.4 Finanssivalvonnan valvontamaksu

Finanssivalvonnan valvontamaksu koostuu suhteellisesta valvontamaksusta, joka perustuu taseen loppusummaan, sekä kiinteästä perusmaksusta.

1.19.5 Euroopan keskuspankin valvontamaksu

Osana OP Ryhmää osuuspankki on Euroopan keskuspankin (EKP) valvonnassa. EKP:n valvontamaksu määräytyy pankin merkittävyyden ja riskiprofiilin perusteella, EKP määrää valvontamaksun OP Ryhmän keskusyhteisölle, joka jakaa sen OP Ryhmän jäsenpankeille.

1.20 IFRS 9- STANDARDIN KÄYTTÖÖNOTTO 1.1.2018

Osuuspankki ottaa käyttöön 1.1.2018 Finanssivalvonnan määräyksiin ja ohjeisiin (2/2016) sisältyvät kohdat IFRS 9 -standardista "Rahoitusinstrumentit" sekä muut IFRS 9 -standardin voimaantulosta 1.1.2018 johtuvat muutokset. Osuuspankin kannalta merkittävin muutos on, että myönnettyistä luotoista kirjataan aiempaa etupainotteisemmin arvonalentumisia perustuen odotettavissa oleviin luottotappioihin. IFRS 9 -standardi aiheuttaa muutoksia myös laatuominaisuuksiin, oikaisuja taseeseen aiemmin kirjattujen saamisten määriin ja rahoitusinstrumenttien luokitteluun. Kirjanpitoarvoihin tehdyt oikaisut kirjataan siirtymäpäivänä avaavan taseen kertyneisiin voittovaroihin.

Osuuspankki jatkaa IAS 39 -standardin mukaista suojauslaskentaa IFRS 9 -standardiin siirtymän jälkeen. Ensimmäisen avaavan taseen 1.1.2018 sisältävän tilinpäätöksen vertailukauden tietoja ei oikaista. IFRS 9 -standardin soveltamisesta aiheutuvia muutoksia liitetietoihin tullaan esittämään vain tilikaudelta 2018.

Tämän hetkisen arvion mukaan IFRS 9 -standardin käyttöönoton vaikutus 1.1.2018 Osuuspankin vakavaraisuuteen ei ole merkittävä. Odotettavissa olevista luottotappiosta johtuva vähennys omaan pääomaan 1.1.2018 on 11.411 tuhatta euroa. Saamiskohtaiset ja ryhmäkohtaiset saamisten arvonalentumiset 31.12.2017, 9.908 tuhatta euroa, puretaan kertyneisiin voittovaroihin. Lisäksi oman pääomaan määrään 1.1.2018 tulee vaikuttamaan rahoitusvarojen uudelleenluokittelusta johtuvat arvostuserot, laskennallisista veroista johtuva muutos sekä luottojen nostojen yhteydessä perittyjen toimisto- ja järjestelypalkkioiden jaksottamisperiaatteen muutos.

Oman pääoman ehtoiset instrumentit ja rahastosijoitukset luokiteltiin aiemmin myytävissä oleviin sijoituksiin. Sijoitukset OP Osuuskunnan osuuspääoman eriin luokitellaan IFRS 9 -standardin kohdan 4.1.4 mukaisesti siten, että käyvän arvon muutokset kirjataan käyvän arvon rahastoon. Muut oman pääoman ehtoiset instrumentit luokitellaan IFRS 9 -standardin mukaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi. Aikaisemmin käyvän arvon rahastoon kirjatut myytävissä olevien sijoitusten arvostusvoitot/tappiot siirretään 1.1.2018 kertyneisiin voittovaroihin.

Yllä esitetyt IFRS 9 -standardin vaikutukset ovat alustavia, koska IFRS 9 -standardin siirtymävaihe on vielä käynnissä. Vaikutukset voivat vielä muuttua koska:

- Odotettavissa olevien luottotappioiden laskennassa käytettäviin malleihin saatetaan tehdä vielä parannuksia.
- Odotettavissa olevien luottotappioiden laskenta on ollut testikäytössä vasta vähän aikaa ja uuteen IT-järjestelmään joudutaan mahdollisesti tekemään vielä muutoksia.
- Uuden IT-järjestelmän testausta ei ole vielä täysin saatettu loppuun eikä uudet sisäiset kontrollit ole vielä täysin käytössä.

Tarkemmin odotettavissa olevien luottotappioiden laskentamallista ja sen keskeisistä piirteistä sekä rahoitusinstrumenttien IFRS 9 -standardin mukaisesta luokittelusta kerrotaan OP Ryhmän vuoden 2017 tilinpäätöksessä.

Uudet laadintaperiaatteet ja arviointimenetelmät voivat muuttua siihen saakka kunnes Osuuspankki julkaisee ensimmäisen tilinpäätöksen, joka sisältää avaavan taseen 1.1.2018.

**HELSINGIN SEUDUN OP
TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT 31.12.2017**

LUETTELO TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOISTA

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

- 1 Korkotuotot
- 2 Korkokulut
- 3 Leasingtoiminnan nettotuotot
- 4 Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista
- 5 Palkkiotuotot ja -kulut
- 6 Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot
- 7 Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot
- 8 Suojauslaskennan nettotulos
- 9 Sijoituskiinteistöjen nettotuotot
- 10 Liiketoiminnan muut tuotot
- 11 Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä
- 12 Liiketoiminnan muut kulut
- 13 Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista sekä muista rahoitusvaroista

Tasetta koskevat liitetiedot

- 14 Saamiset luottolaitoksilta
- 15 Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä
- 16 Leasingkohteet
- 17 Saamistodistukset
- 18 Osakkeet ja osuudet
- 19 Johdannaissojaimukset
- 20 Aineettomat hyödykkeet
- 21 Kiinteistöt
- 22 Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset tilikauden aikana
- 23 Muut varat
- 24 Siirtosaamiset ja maksetut ennakot
- 25 Laskennalliset verosaamiset ja -velat
- 26 Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
- 27 Muut velat
- 28 Pakolliset varaukset
- 29 Siirtovelat ja saadut ennakot
- 30 Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla
- 31 Oma pääoma
- 32 Sidottu ja vapaa oma pääoma sekä jakokelvottomat vapaan oman pääoman erät
- 33 Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma 31.12.2017
- 34a Koti- ja ulkomaanrahan määräiset omaisuus- ja velkaerät 31.12.2017
- 34b Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot sekä käypien arvojen hierarkia 31.12.2017

Muut liitetiedot

- 35 Vakuudeksi annettu omaisuus 31.12.2017
- 36 Eläkevastuut
- 37 Rahoitusleasing- ja muut vuokravastuut
- 38 Taseen ulkopuoliset sitoumukset
- 39 Muut vastuusitoumukset ja vastuut tilikauden päättyessä
- 40 Henkilöstö ja toimielinten jäsenet sekä lähipiiri
- 41 Omistukset muissa yrityksissä 31.12.2017
- 42 Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt tytäryritykset, joiden tilikausi päättynyt ennen tai jälkeen emoyrityksen tilikautta
- 43 Notariaattitoiminta
- 44 Osuuspankin jäsenten lukumäärä sekä maksamatta olevat ja irtisanotut osuusmaksut 31.12.2017
- 45 Pitkäaikaisäästämispalvelu
- 46 Konserniin kuuluvaa luottolaistosta koskevat tiedot

1. Korkotuotot

	Konserni		Pankki	
	2017	2016	2017	2016
Saamisista luottolaitoksilta	4 473 278,17	527 890,36	4 473 219,82	527 761,49
Saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	68 769 836,90	74 430 162,76	68 769 836,90	74 430 162,76
Saamistodistuksista	4 133,14	2 949,21	4 133,14	2 949,21
Johdannaissopimuksista	2 933 471,42	2 040 989,26	2 933 471,42	2 040 989,26
josta rahavirran suojaus	5 420 765,85	4 691 691,29	5 420 765,85	4 691 691,29
Muut korkotuotot	170 641,40	6 418,86	170 614,32	6 373,16
Yhteensä	76 351 361,03	77 008 410,45	76 351 275,60	77 008 235,88
josta arvonalentuneista saamisista kirjatut korkotuotot	133 553,60	54 266,44	133 553,60	54 266,44

2. Korkokulut

	Konserni		Pankki	
	2017	2016	2017	2016
Veloista luottolaitoksille	-3 243 580,33	207 820,81	-3 244 221,16	207 407,49
Veloista yleisölle ja julkisyhteisöille	9 070 217,16	12 205 630,87	9 070 217,16	12 205 630,87
Yleiseen liikkeeseen lasketuista velkakirjoista	0,00	0,00	0,00	0,00
Johdannaissopimuksista ja muista kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä veloista	0,00	0,00	0,00	0,00
Veloista, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	1 937 552,50	1 939 256,06	1 937 552,50	1 939 256,06
Muut korkokulut	26 913,45	29 282,15	890,04	1 836,44
Yhteensä	7 791 102,78	14 381 989,89	7 764 438,54	14 354 130,86

Konserniyrityksiltä ja osakkuusyrityksiltä saadut korkotuotot ja niille suoritettut korkokulut

	2017		2016	
	Tytäryrityksiltä	Osakkuus-yrityksiltä	Tytäryrityksiltä	Osakkuus-yrityksiltä
Korkotuotot	0,00	0,00	0,00	0,00
Korkokulut	0,00	0,00	0,00	0,00

3. Leasingtoiminnan nettotuotot

Pankilla ei ole tässä liitetiedossa ilmoitettavia tietoja.

	Pankki	
	2017	2016
Vuokratuotot	0,00	0,00
Suunnitelman mukaiset poistot	0,00	0,00
Arvonalentumiset	0,00	0,00
Leasingomaisuuden luovutusvoitot ja -tappiot (netto)	0,00	0,00
Palkkiotuotot	0,00	0,00
Muut välittömät tuotot	0,00	0,00
Muut välittömät kulut	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00

4. Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista

	Konserni		Pankki	
	2017	2016	2017	2016
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	9 558,90	75 449,95	0,00	0,00
Myytavissä olevista	662 131,79	5 239 151,50	662 131,79	5 239 151,50
Samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä	0,00	0,00	0,00	0,00
Omistusyhteisyrityksiltä	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	671 690,69	5 314 601,45	662 131,79	5 239 151,50

5. Palkkiotuotot ja -kulut

Palkkiotuotot	Konserni		Pankki	
	2017	2016	2017	2016
Luotonannosta	20 955 434,11	19 563 124,49	20 955 434,11	19 563 124,49
Talletuksista	444 699,41	488 411,71	444 699,41	488 411,71
Maksuliikenteestä	22 190 997,78	21 579 141,86	22 190 997,78	21 579 683,34
Rahastoista	4 199 025,07	4 019 210,73	4 199 025,07	4 019 210,73
Omaisuudenhoidosta	4 045 822,54	3 218 424,79	4 045 822,54	3 218 467,15
Lainopillisista tehtävistä	901 614,93	971 918,65	901 614,93	971 918,65
Arvopaperinvälityksestä	844 098,68	603 846,07	844 098,68	603 846,07
Arvopapereiden liikkeeseen laskusta	0,00	5,02	0,00	5,02
Vakuutusten välityksestä	15 492 686,84	15 833 859,62	15 492 686,84	15 833 859,62
Takauksista	516 009,90	754 564,53	516 009,90	754 564,53
Muut	-5 259 637,78	-7 112 846,96	-9 278 905,29	-11 258 717,10
Yhteensä	64 330 751,48	59 919 660,51	60 311 483,97	55 774 374,21

Palkkiokulut	Konserni		Pankki	
	2017	2016	2017	2016
Maksetut toimitusmaksut	3 632 528,39	4 785 379,21	3 629 826,93	4 781 779,24
Muut	2 216 460,60	2 032 231,19	2 216 460,60	2 032 231,19
Yhteensä	5 848 988,99	6 817 610,40	5 846 287,53	6 814 010,43

6. Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot

	Konserni		Pankki	
	2017	2016	2017	2016
Arvopaperikaupan myyntivoitot ja -tappiot				
Saamistodistuksista *	-727,09	17 156,17	-727,09	17 156,17
Osakkeista ja osuuksista	0,00	31,81	0,00	31,81
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	-727,09	17 187,98	-727,09	17 187,98
Arvopaperikaupan käyvän arvon muutoksesta johtuvat				
Saamistodistuksista *	611,90	-1 688,90	611,90	-1 688,90
Osakkeista ja osuuksista	-74,84	74,84	-74,84	74,84
Muista	-1 666,17	-12 903,20	-1 666,17	-12 903,20
Yhteensä	-1 129,11	-14 517,26	-1 129,11	-14 517,26
Arvopaperikaupan nettotuotot yhteensä	-1 856,20	2 670,72	-1 856,20	2 670,72
Johdannaisten nettotuotot	-167 680,63	-8 828,00	-167 680,63	-8 828,00
Nettotuotot jaksotettavaan hankintamenoön arvostettavista	248 761,36	452 597,50	248 761,36	452 597,50
Valuuttatoiminnan nettotuotot	-29 292,37	8 531,37	-29 292,37	8 531,37
Kaikki yhteensä	49 932,16	454 971,59	49 932,16	454 971,59

7. Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot

	Konserni		Pankki	
	2017	2016	2017	2016
Saamistodistuksista				
Myyntivoitot ja -tappiot	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumistappiot ja niiden peruutukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Käyvän arvon rahastosta tilikaudelle siirretty	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00
Osakkeista ja osuuksista				
Myyntivoitot ja -tappiot	13 463,77	0,00	12 483,37	0,00
Arvon alentumistappiot	-23 714,29	0,00	-23 714,29	0,00
Käyvän arvon rahastosta tilikaudelle siirretty	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	-10 250,52	0,00	-11 230,92	0,00
Myytävässä olevien rahoitusvarojen nettotuotot yhteensä	-10 250,52	0,00	-11 230,92	0,00

8. Suojauslaskennan nettotulos

	Konserni		Pankki	
	2017	2016	2017	2016
Suojausinstrumenttien nettotulos	-2 423 289,36	1 035 920,45	-2 423 289,36	1 035 920,45
Suojauskohteiden nettotulos	2 423 289,36	-1 035 920,45	2 423 289,36	-1 035 920,45
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

9. Sijoituskiinteistöjen nettotuotot

	Konserni		Pankki	
	2017	2016	2017	2016
Vuokra- ja osinkotuotot	142 154,28	167 553,70	159 832,18	186 724,90
Muut tuotot	0,00	0,00	0,00	0,00
Myyntivoitot	598 121,07	0,00	598 121,07	0,00
Vuokrakulut	0,00	0,00	0,00	0,00
Suunnitelman mukaiset poistot	0,00	0,00	0,00	0,00
Myyntitappiot	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumiset ja niiden peruutukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut kulut	-12 577,95	-21 892,76	-12 577,95	-21 892,76
Yhteensä	727 697,40	145 660,94	745 375,30	164 832,14

10. Liiketoiminnan muut tuotot

	Konserni		Pankki	
	2017	2016	2017	2016
Vuokratuotot omassa käytössä olevista kiinteistöistä	1 118 708,68	1 096 665,97	1 147 845,10	1 138 181,02
Myyntivoitot omassa käytössä olevista kiinteistöistä	0,00	4 747,26	0,00	4 747,26
Fuusiovoitot	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	4 261 354,64	874 721,16	4 187 782,56	559 052,51
Yhteensä	5 380 063,32	1 976 134,39	5 335 627,66	1 701 980,79

11. Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä

	Konserni		Pankki	
	2017	2016	2017	2016
Suunnitelman mukaiset poistot	1 452 675,17	5 802 975,64	1 382 487,54	5 728 469,83
Arvon alentumiset	5 598 914,00	2 593 274,69	6 784 163,00	2 593 274,69
Yhteensä	7 051 589,17	8 396 250,33	8 166 650,54	8 321 744,52

12. Liiketoiminnan muut kulut

	Konserni		Pankki	
	2017	2016	2017	2016
Vuokrakulut	4 181 465,50	6 053 494,23	3 865 058,37	5 687 131,18
Kulut omassa käytössä olevista kiinteistöistä	1 549 898,18	1 730 280,13	1 536 278,62	1 720 232,49
Myyntitappiot omassa käytössä olevista kiinteistöistä	0,00	115 000,00	0,00	115 000,00
Fuusiotappiot	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	6 422 830,24	5 725 728,33	5 772 639,48	4 956 275,15
Yhteensä	12 154 193,92	13 624 502,69	11 173 976,47	12 478 638,82

13. Arvon alentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista sekä muista rahoitusvaroista

2017

Konserni

Arvon alentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista

	Saamiskohtaiset arvonalentumistappiot brutto	Ryhmäkohtaiset arvonalentumistappiot brutto	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjattu
Saamisista luottolaitoksilta	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 810 625,75	186 497,87	-876 354,94	1 120 768,68
Asiakkaan puolesta ja hyväksi annetuista sitoumuksista	0,00	-542,99	-10 366,26	-10 909,25
Muista	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	1 810 625,75	185 954,88	-886 721,20	1 109 859,43

Muiden rahoitusvarojen arvonalentumistappiot

Eräpäivään asti pidettävistä saamistodistuksista	0,00	0,00	0,00	0,00
Muista	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

Arvon alentumistappiot yhteensä

	Saamiskohtaiset arvonalentumistappiot brutto	Ryhmäkohtaiset arvonalentumistappiot brutto	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjattu
Arvon alentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista	1 810 625,75	185 954,88	-886 721,20	1 109 859,43
Muiden rahoitusvarojen arvonalentumistappiot	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumistappiot yhteensä	1 810 625,75	185 954,88	-886 721,20	1 109 859,43

Pankki

Arvon alentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista

	Saamiskohtaiset arvonalentumistappiot brutto	Ryhmäkohtaiset arvonalentumistappiot brutto	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjattu
Saamisista luottolaitoksilta	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 810 625,75	186 497,87	-876 354,94	1 120 768,68
Asiakkaan puolesta ja hyväksi annetuista sitoumuksista	0,00	-542,99	-10 366,26	-10 909,25
Muista	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	1 810 625,75	185 954,88	-886 721,20	1 109 859,43

Muiden rahoitusvarojen arvonalentumistappiot

Eräpäivään asti pidettävistä saamistodistuksista	0,00	0,00	0,00	0,00
Muista	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

Arvon alentumistappiot yhteensä

	Saamiskohtaiset arvonalentumistappiot brutto	Ryhmäkohtaiset arvonalentumistappiot brutto	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjattu
Arvon alentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista	1 810 625,75	185 954,88	-886 721,20	1 109 859,43
Muiden rahoitusvarojen arvonalentumistappiot	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumistappiot yhteensä	1 810 625,75	185 954,88	-886 721,20	1 109 859,43

HELSINGIN SEUDUN OP

14. Saamiset luottolaitoksilta

	Konserni		Pankki	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Vaadittaessa maksettavat				
Talletukset	50 931 704,06	137 286 360,47	50 931 704,06	137 286 360,47
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	50 931 704,06	137 286 360,47	50 931 704,06	137 286 360,47
Muut kuin vaadittaessa maksettavat				
Keskuspankeilta	0,00	0,00	0,00	0,00
Luottolaitoksilta				
Talletukset	1 247 421 478,90	353 253 213,96	1 247 421 478,90	353 253 213,96
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	1 247 421 478,90	353 253 213,96	1 247 421 478,90	353 253 213,96
Saamiset luottolaitoksilta yhteensä	1 298 353 182,96	490 539 574,43	1 298 353 182,96	490 539 574,43
josta huonommalla etuoikeudella olevat saamiset	0,00	0,00	0,00	0,00

15. Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä

	Konserni		Pankki	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Luotonanto ja takausaamiset sektoreittain				
Yritykset	2 128 942 731,07	2 032 762 347,43	2 128 942 731,07	2 032 762 347,43
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	21 253 845,87	49 071 647,35	21 253 845,87	49 071 647,35
Julkisyhteisöt	0,00	0,00	0,00	0,00
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	90 106 590,36	102 312 909,99	90 106 590,36	102 312 909,99
Kotitaloudet	4 861 241 260,83	4 449 195 117,84	4 861 241 260,83	4 449 195 117,84
Ulkomaat	2 245 058,35	2 130 169,66	2 245 058,35	2 130 169,66
Ryhmäkohtaiset arvonalentumiset	-2 895 723,82	-2 709 768,94	-2 895 723,82	-2 709 768,94
Yhteensä	7 100 893 762,66	6 632 762 423,33	7 100 893 762,66	6 632 762 423,33
josta huonommalla etuoikeudella olevat saamiset	0,00	0,00	0,00	0,00

Tase-erään sisältyy luottoja

20 468,59

euroa, joille ei tulouteta korkoa.

Taseeseen sisältyy luottoja

14 129 798,80

euroa, joista on kirjattu saamiskohtainen arvonalentuminen

(määrä ennen arvonalentumista)

	Konserni		Pankki	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Luottojen ja takausaamisten arvonalentumiset				
Arvonalentumiset tilikauden alussa	11 061 130,72	11 710 992,18	11 061 130,72	11 710 992,18
+ Tilikaudella kirjatut saamiskohtaiset arvonalentumiset	1 595 762,18	2 267 905,80	1 595 762,18	2 267 905,80
+/- Tilikaudella kirjatut ryhmäkohtaiset arvonalentumiset	185 954,88	-262 974,91	185 954,88	-262 974,91
- Tilikaudella peruutetut saamiskohtaiset arvonalentumiset	-804 601,79	-1 152 769,00	-804 601,79	-1 152 769,00
- Tilikaudella kirjatut tot.arvonalentumistappiot, joista on aikaisemmin tehty saamiskohtainen arvonalentuminen	-2 129 873,97	-1 502 023,35	-2 129 873,97	-1 502 023,35
Arvonalentumiset tilikauden lopussa	9 908 372,02	11 061 130,72	9 908 372,02	11 061 130,72

16. Leasingkohteet

Pankilla/konsernilla ei ole tässä liitetiedossa ilmoitettavia tietoja.

	Konserni		Pankki	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Ennakkomaksut	0,00	0,00	0,00	0,00
Koneet ja kalusto	0,00	0,00	0,00	0,00
Kiinteä omaisuus ja rakennukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muu omaisuus	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

HELSINGIN SEUDUN OP

17. Saamistodistukset

Keskuspankkirahoituksen oikeuttavat saamistodistukset ja muut saamistodistukset 31.12.2017

Konserni

	Keskuspankki- rahoitukseen oikeuttavat	Muut saamis- todistukset	Yhteensä	Josta huonommalla etuoikeudella
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	73 062,50	73 062,50	0,00
Myytavissä olevat	0,00	0,00	0,00	0,00
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	73 062,50	73 062,50	0,00

Pankki

	Keskuspankki- rahoitukseen oikeuttavat	Muut saamis- todistukset	Yhteensä	Josta huonommalla etuoikeudella
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	73 062,50	73 062,50	0,00
Myytavissä olevat	0,00	0,00	0,00	0,00
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	73 062,50	73 062,50	0,00

Julkisesti noteeratut ja muut saamistodistukset 31.12.2017

Konserni

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	73 062,50	0,00	73 062,50
Myytavissä olevat	0,00	0,00	0,00
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	73 062,50	0,00	73 062,50

Pankki

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	73 062,50	0,00	73 062,50
Myytavissä olevat	0,00	0,00	0,00
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	73 062,50	0,00	73 062,50

Saamistodistukset vaadetyypeittäin 31.12.2017

Konserni

	31.12.2017		31.12.2016	
	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	Yhteensä
Julkisyhteisöiltä	0,00	0,00	0,00	0,00
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion velkasitoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kuntatodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion velkasitoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kuntatodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Myytavissä olevat	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion velkasitoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kuntatodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muilta	73 062,50	0,00	73 062,50	41 675,60
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yritystodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat	73 062,50	0,00	73 062,50	41 675,60
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yritystodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut joukkovelkakirjat	73 062,50	0,00	73 062,50	41 675,60
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Myytavissä olevat	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yritystodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	73 062,50	0,00	73 062,50	41 675,60

Taseeseen sisältyy saamistodistuksia

0,00

euroa, joille ei tulouteta korkoa.

HELSINGIN SEUDUN OP

Pankki

31.12.2017

31.12.2016

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	Yhteensä
Julkisyhteisöiltä	0,00	0,00	0,00	0,00
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion velkasitoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kuntatodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion velkasitoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kuntatodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Myytävissä olevat	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion velkasitoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kuntatodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muilta	73 062,50	0,00	73 062,50	41 675,60
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yritystodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	73 062,50	0,00	73 062,50	41 675,60
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yritystodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut joukkovelkakirjat	73 062,50	0,00	73 062,50	41 675,60
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Myytävissä olevat	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yritystodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	73 062,50	0,00	73 062,50	41 675,60

Taseeseen sisältyy saamistodistuksia

0,00

euroa, joille ei tulouteta korkoa.

HELSINGIN SEUDUN OP

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksuaika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	488 838 165,38	169 051 587,66	101 862 552,02	49 600,00	759 801 905,06
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	10 000 000,00	10 000 000,00	0,00	0,00	20 000 000,00
Ostetut	10 000 000,00	10 000 000,00	0,00	0,00	20 000 000,00
Asetetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset	478 838 165,38	159 051 587,66	101 862 552,02	49 600,00	739 801 905,06
Muut swap -sopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Ei suojaamistarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset 31.12.2017

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	101 300 069,94	0,00	5 517 095,16
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	101 300 069,94	0,00	5 517 095,16
Ostetut	101 300 069,94	0,00	5 517 095,16
Asetetut	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset			
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		0,00	5 517 095,16

HELSINGIN SEUDUN OP

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	2 645 325,89	53 535 160,91	45 119 583,14	0,00	101 300 069,94
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	2 645 325,89	53 535 160,91	45 119 583,14	0,00	101 300 069,94
Ostetut	2 645 325,89	53 535 160,91	45 119 583,14	0,00	101 300 069,94
Asetetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset					0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Kohde-etuuden arvo on korkojohdannaisten sopimusten osalta nimellisarvo, valuuttajohdannaisten sopimusten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken eurovasta-arvo ja osakejohdannaisten sopimusten osalta osakkeiden todennäköinen arvo tilinpäätöshetkellä. Arvot on ilmaistu bruttomääräisinä.

Kaikissa johdannaissopimuksissa vastapuolena on OP-Yrityspankki Oyj.

Pankki**Suojaamistarkoituksessa tehdyt johdannaissopimukset 31.12.2017**

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	759 801 905,06	6 210 541,64	3 222 066,06
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	20 000 000,00	281 997,24	0,00
Ostetut	20 000 000,00	281 997,24	0,00
Asetetut			
Koronvaihtosopimukset	739 801 905,06	5 928 544,40	3 222 066,06
josta rahavirran suojaus	280 000 000,00	5 928 544,40	677 006,20
Muut swap -sopimukset	0,00	0,00	0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		6 210 541,64	3 222 066,06

HELSINGIN SEUDUN OP

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksuaika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	488 838 165,38	169 051 587,66	101 862 552,02	49 600,00	759 801 905,06
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	10 000 000,00	10 000 000,00	0,00	0,00	20 000 000,00
Ostetut	10 000 000,00	10 000 000,00	0,00	0,00	20 000 000,00
Asetetut					0,00
Koronvaihtosopimukset	478 838 165,38	159 051 587,66	101 862 552,02	49 600,00	739 801 905,06
Muut swap sopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Ei suojaamistarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset 31.12.2017

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	101 300 069,94	0,00	5 517 095,16
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	101 300 069,94	0,00	5 517 095,16
Ostetut	101 300 069,94	0,00	5 517 095,16
Asetetut			
Koronvaihtosopimukset			
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		0,00	5 517 095,16

HELSINGIN SEUDUN OP

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	2 645 325,89	53 535 160,91	45 119 583,14	0,00	101 300 069,94
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	2 645 325,89	53 535 160,91	45 119 583,14	0,00	101 300 069,94
Ostetut	2 645 325,89	53 535 160,91	45 119 583,14	0,00	101 300 069,94
Asetetut					0,00
Koronvaihtosopimukset					0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Kohde-etuuden arvo on korkojohdannaisten sopimusten osalta nimellisarvo, valuuttajohdannaisten sopimusten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken eurovasta-arvo ja osakejohdannaisten sopimusten osalta osakkeiden todennäköinen arvo tilinpäätöshetkellä. Arvot on ilmaistu bruttomääräisinä.

Kaikissa johdannaissopimuksissa vastapuolena on OP-Yrityspankki Oyj.

Konserni**Suojaamistarkoituksessa tehdyt johdannaissopimukset 31.12.2016**

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	452 582 856,81	11 529 700,19	1 396 180,50
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	20 000 000,00	504 662,95	0,00
Ostetut	20 000 000,00	504 662,95	0,00
Asetetut	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset	432 552 856,81	11 024 978,13	1 396 180,50
josta rahavirran suojaus	250 000 000,00	9 750 627,24	0,00
Muut swap -sopimukset	30 000,00	59,11	0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		11 529 700,19	1 396 180,50

HELSINGIN SEUDUN OP

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	238 506 083,79	211 658 192,51	2 366 580,51	52 000,00	452 582 856,81
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	20 000 000,00	0,00	0,00	20 000 000,00
Ostetut	0,00	20 000 000,00	0,00	0,00	20 000 000,00
Asetetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset	238 476 083,79	191 658 192,51	2 366 580,51	52 000,00	432 552 856,81
Muut swap -sopimukset	30 000,00	0,00	0,00	0,00	30 000,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Ei suojaamistarkoituksessa pidettävät johdannaisopimukset 31.12.2016

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	117 129 954,83	0,00	7 879 316,59
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	117 129 954,83	0,00	7 879 316,59
Ostetut	117 129 954,83	0,00	7 879 316,59
Asetetut	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset			
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		0,00	7 879 316,59

HELSINGIN SEUDUN OP

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	3 196 141,74	38 968 228,13	74 965 584,96	0,00	117 129 954,83
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	3 196 141,74	38 968 228,13	74 965 584,96	0,00	117 129 954,83
Ostetut	3 196 141,74	38 968 228,13	74 965 584,96	0,00	117 129 954,83
Asetetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset					0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Kohde-etuuden arvo on korkojohdannaisten sopimusten osalta nimellisarvo, valuuttajohdannaisten sopimusten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken eurovasta-arvo ja osakejohdannaisten sopimusten osalta osakkeiden todennäköinen arvo tilinpäätöshetkellä. Arvot on ilmaistu bruttomääräisinä.

Kaikissa johdannaissopimuksissa vastapuolena on OP-Yrityspankki Oyj.

Pankki**Suojaamistarkoituksessa tehdyt johdannaissopimukset 31.12.2016**

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	452 582 856,81	11 529 700,19	1 396 180,50
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	20 000 000,00	504 662,95	0,00
Ostetut	20 000 000,00	504 662,95	0,00
Asetetut			
Koronvaihtosopimukset	432 552 856,81	11 024 978,13	1 396 180,50
josta rahavirran suojaus	250 000 000,00	9 750 627,24	0,00
Muut swap -sopimukset	30 000,00	59,11	0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		11 529 700,19	1 396 180,50

HELSINGIN SEUDUN OP

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksuaika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	238 506 083,79	211 658 192,51	2 366 580,51	52 000,00	452 582 856,81
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	20 000 000,00	0,00	0,00	20 000 000,00
Ostetut	0,00	20 000 000,00	0,00	0,00	20 000 000,00
Asetetut					0,00
Koronvaihtosopimukset	238 476 083,79	191 658 192,51	2 366 580,51	52 000,00	432 552 856,81
Muut swap sopimukset	30 000,00	0,00	0,00	0,00	30 000,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Ei suojaamistarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset 31.12.2016

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	117 129 954,83	0,00	7 879 316,59
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	117 129 954,83	0,00	7 879 316,59
Ostetut	117 129 954,83	0,00	7 879 316,59
Asetetut			
Koronvaihtosopimukset			
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		0,00	7 879 316,59

HELSINGIN SEUDUN OP

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	3 196 141,74	38 968 228,13	74 965 584,96	0,00	117 129 954,83
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	3 196 141,74	38 968 228,13	74 965 584,96	0,00	117 129 954,83
Ostetut	3 196 141,74	38 968 228,13	74 965 584,96	0,00	117 129 954,83
Asetetut					0,00
Koronvaihtosopimukset					0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Kohde-etuuden arvo on korkojohdannaisten sopimusten osalta nimellisarvo, valuuttajohdannaisten sopimusten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken eurovasta-arvo ja osakejohdannaisten sopimusten osalta osakkeiden todennäköinen arvo tilinpäätöshetkellä.

Arvot on ilmaistu bruttomääräisinä.

Kaikissa johdannaissopimuksissa vastapuolena on OP-Yrityspankki Oyj.

20. Aineettomat hyödykkeet

	Konserni		Pankki	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
ICT- menot	253 470,00	343 187,06	253 470,00	340 373,00
Muut kehittämismenot	0,00	0,00	0,00	0,00
Liikearvo	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut aineettomat hyödykkeet	1 601 911,99	1 423 489,93	1 601 911,99	1 426 303,99
Yhteensä	1 855 381,99	1 766 676,99	1 855 381,99	1 766 676,99

Osakkuusyrityksistä johtuvaa konserniliikearvoa ja konsernireserviä ei ole kirjattu taseeseen.

21. Kiinteistöt

31.12.2017

Konserni

Kiinteistöomistukset

Maa- ja vesialueet

Rakennukset

Kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet

Yhteensä

Omassa käytössä olevat	Sijoituskiinteistöt	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
0,00	187 200,00	187 200,00
119 824,00	0,00	0,00
20 912 744,39	255 089,24	261 438,00
21 032 568,39	442 289,24	448 638,00

Pankki

Kiinteistöomistukset

Maa- ja vesialueet

Rakennukset

Kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet

Yhteensä

Omassa käytössä olevat	Sijoituskiinteistöt	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
0,00	187 200,00	187 200,00
119 824,00	0,00	0,00
22 848 182,23	255 089,24	261 438,00
22 968 006,23	442 289,24	448 638,00

Sijoituskiinteistöjen käypä arvo perustuu niiden markkina-arvoon. Merkittävässä kohteissa käyvän arvon perusteena on käytetty riippumattoman asiantuntijan antamaa arviota. Muiden kohteiden arvot perustuvat joko johdon omiin arvioihin tai tuottoarvomenetelmään, jona käytetään suoran pääomituksen arviointimenetelmää perustuen kohteen nettotuottoon ja markkinatuottovaatimuksiin huomioiden kohteen sijainti, kunto ja käyttötarkoitus. Liike-, toimisto- ja teollisuustilojen käypä arvo on määritetty pääasiassa tuottoarvomenetelmällä. Asuntojen ja maa-alueiden käypä arvo on määritetty pääasiassa kauppahintamenetelmällä.

22. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset tilikauden aikana

Konserni

Hankintameno tilikauden alussa

+ lisäykset tilikautena

- vähennykset tilikautena

+/- siirrot erien välillä

- tilikauden suunnitelman mukaiset poistot

-/+ tilikauden arvonalennukset ja niiden peruutukset

+ vähennyksiin ja siirtoihin kohdistuvat kertyneet poistot ja arvonalennukset

- kertyneet poistot tilikauden alussa

- kertyneet arvonalennukset tilikauden alussa

+ kertyneet arvonorotukset tilikauden alussa

+/- tilikauden arvonorotukset ja niiden peruutukset

= Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa

Aineettomat hyödykkeet	Sijoitus-kiinteistöt	Omassa käytössä olevat kiinteistöt	Muut aineelliset hyödykkeet
36 416 429,10	688 029,99	39 796 069,07	21 009 948,08
580 594,75	0,00	286 366,24	624 765,43
-2 332 817,66	-170 878,93	-13 694 087,25	-16 273 092,69
0,00	0,00	0,00	0,00
-491 889,76	0,00	-281 120,79	-679 664,63
0,00	0,00	0,00	0,00
2 332 817,66	0,00	13 694 087,25	16 266 002,69
-34 649 752,10	0,00	-16 153 209,13	-17 783 222,22
0,00	-74 861,82	-2 615 537,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
1 855 381,99	442 289,24	21 032 568,39	3 164 736,66

Pankki

Hankintameno tilikauden alussa

+ lisäykset tilikautena

- vähennykset tilikautena

+/- siirrot erien välillä

- tilikauden suunnitelman mukaiset poistot

-/+ tilikauden arvonalennukset ja niiden peruutukset

+ vähennyksiin ja siirtoihin kohdistuvat kertyneet poistot ja arvonalennukset tilikauden alussa

- kertyneet poistot tilikauden alussa

- kertyneet arvonalennukset tilikauden alussa

+ kertyneet arvonorotukset tilikauden alussa

+/- tilikauden arvonorotukset ja niiden peruutukset

= Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa

Aineettomat hyödykkeet	Sijoitus-kiinteistöt	Omassa käytössä olevat kiinteistöt	Muut aineelliset hyödykkeet
36 416 429,10	688 029,99	41 731 506,91	20 558 723,10
580 594,75	0,00	286 366,24	624 765,43
-2 332 817,66	-170 878,93	-13 694 087,25	-16 273 092,69
0,00	0,00	0,00	0,00
-491 889,76	0,00	-281 120,79	-609 477,00
0,00	0,00	0,00	0,00
2 332 817,66	0,00	13 694 087,25	16 266 002,69
-34 649 752,10	0,00	-16 153 209,13	-17 530 502,20
0,00	-74 861,82	-2 615 537,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
1 855 381,99	442 289,24	22 968 006,23	3 036 419,33

HELSINGIN SEUDUN OP

23. Muut varat

	Konserni		Pankki	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Arvopapereiden myyntisaamiset	0,00	96 338,44	0,00	96 338,44
Maksujenvälityssaamiset	24 937 722,05	57 363,08	24 937 722,05	57 363,08
Muut	5 738 577,34	5 827 417,49	5 682 718,35	5 477 327,35
Yhteensä	30 676 299,39	5 981 119,01	30 620 440,40	5 631 028,87

24. Siirtosaamiset ja maksetut ennakot

	Konserni		Pankki	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Korot				
Korkosaamiset	11 167 860,23	9 650 649,15	11 165 980,06	9 650 649,15
Maksetut korkoennakot	0,00	0,00	1 880,17	0,00
Yhteensä	11 167 860,23	9 650 649,15	11 167 860,23	9 650 649,15
Muut				
Muut maksetut ennakkomaksut	1 272 631,96	555 348,81	1 272 631,96	555 348,81
Muut siirtosaamiset	5 556 758,31	6 201 691,75	5 556 887,70	6 141 857,51
Yhteensä	6 829 390,27	6 757 040,56	6 829 519,66	6 697 206,32
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot yhteensä	17 997 250,50	16 407 689,71	17 997 379,89	16 347 855,47

25. Laskennalliset verosaamiset ja -velat

31.12.2017

Konserni**Jaksotuseroista**

Tilinpäätössiirtoihin perustuvat	
Yhdistelytoimenpiteisiin perustuvat	
Konserniyritysten omiin taseisiin perustuvat	
Laskennalliset verosaamiset	1 831 563,48
Laskennalliset verovelat	0,00
Netto	1 831 563,48

Muista väliaikaisista eroista

Yhdistelytoimenpiteisiin perustuvat	
Konserniyritysten omiin taseisiin perustuvat	
Laskennalliset verosaamiset	
Laskennalliset verovelat	
Netto	0,00

Yhteensä

Laskennalliset verosaamiset	Laskennalliset verovelat
	12 953 931,80
1 831 563,48	0,00
0,00	0,00
1 831 563,48	12 953 931,80

Konsernituloslaskelmaan merkitty laskennallisen verovelan muutos muodostuu seuraavista eristä:

Tilinpäätössiirtoihin perustuvat	8 529 002,20
Yhdistelytoimenpiteisiin perustuvat	0,00
Konserniyritysten omiin tuloslaskelmiin perustuvat	408 808,33
Yhteensä	8 937 810,53

Konsernitaseessa kertynyt poistoero ja verotusperusteiset varaukset on jaettu omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Omaan pääomaan siirretty osuus on 51 815 727,20 euroa.

Laskennallisiin verosaamisiin sisältyy verotuksessa vahvistetuista tappioista kirjattua laskennallista verosaamista yhteensä 0,00 euroa.

Muista väliaikaisista eroista johtuvat laskennalliset verosaamiset ja -velat perustuvat oman pääoman käyvän arvon rahastoon kirjatuista myytävissä olevien rahoitusvarojen arvostustuloksista kirjatusta laskennallisista verosaamisista ja -veloista.

HELSINGIN SEUDUN OP

Arvonkorotukset 31.12.2017

Taseeseen sisältyy kiinteistöistä tehtyjä arvonkorotuksia

0,00

Arvonkorotukset eivät ole veronalaisia. Jos arvonkorotuksen kohteet myytäisiin, arvonkorotukset realisoituisivat myyntivoitoksi, josta tuloveron määrä olisi

0,00

Pankki

Jaksotuseroista

Muista väliaikaisista eroista

Yhteensä

Laskennalliset verosaamiset	Laskennalliset verovelat	Netto
1 831 563,48	0,00	1 831 563,48
0,00	0,00	0,00
1 831 563,48	0,00	1 831 563,48

Laskennallisiin verosaamisiin sisältyy verotuksessa vahvistetuista tappioista kirjattua laskennallista verosaamista yhteensä 0,00 euroa.

Muista väliaikaisista eroista johtuvat laskennalliset verosaamiset ja -velat perustuvat oman pääoman käyvän arvon rahastoon kirjatusta myytävissä olevien rahoitusvarojen arvostustuloksista ja rahavirtaa suojaavien johdannaisten arvostustuloksista kirjatusta laskennallisista verosaamisista ja -veloista.

Arvonkorotukset 31.12.2017

Taseeseen sisältyy kiinteistöistä tehtyjä arvonkorotuksia

0,00

Arvonkorotukset eivät ole veronalaisia. Jos arvonkorotuksen kohteet myytäisiin, arvonkorotukset realisoituisivat myyntivoitoksi, josta tuloveron määrä olisi

0,00

Tilinpäätössiirtojen kertymä

Poistoero

Verotusperusteiset varaukset

Yhteensä

Tasearvo	Lask. verovelka	Netto
0,00	0,00	0,00
64 700 000,00	12 940 000,00	51 760 000,00
64 700 000,00	12 940 000,00	51 760 000,00

Poistoero ja verotusperusteiset varaukset on merkitty taseeseen laskennallisella verolla vähentämättömään määrään. Omien varojen laskelmassa poistoero ja veroperusteiset varaukset laskennallisella verolla vähennettynä on rinnastettu ensisijaisiin omiin varoihin.

26. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
Konserni

Pankilla/konsernilla ei ole tässä liitetiedossa ilmoitettavia tietoja.

	Kirjanpitoarvo 31.12.2017	Nimellisarvo 31.12.2017	Kirjanpitoarvo 31.12.2016	Nimellisarvo 31.12.2016
Sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

Pankki

	Kirjanpitoarvo 31.12.2017	Nimellisarvo 31.12.2017	Kirjanpitoarvo 31.12.2016	Nimellisarvo 31.12.2016
Sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

27. Muut velat

	Konserni		Pankki	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Arvopapereiden ostovelat	0,00	96 338,44	0,00	96 338,44
Maksujenvälitysvelat	4 111 538,04	1 210 376,39	4 111 538,04	1 210 376,39
Muut	4 838 668,58	4 723 771,36	4 669 564,92	4 527 553,86
Yhteensä	8 950 206,62	6 030 486,19	8 781 102,96	5 834 268,69

28. Pakolliset varaukset

31.12.2017

Konserni

	Eläkevaraukset	Verovaraukset	Takausvastuut	Vuokravastuut	Muut	Yhteensä
Varaukset 1.1.					1 114 961,00	1 114 961,00
+ varausten lisäys					0,00	0,00
- käytetyt varaukset						0,00
- peruutukset					398 202,00	398 202,00
Varaukset 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00	716 759,00	716 759,00

Pankki

	Eläkevaraukset	Verovaraukset	Takausvastuut	Vuokravastuut	Muut	Yhteensä
Varaukset 1.1.					864 961,00	864 961,00
+ varausten lisäys						0,00
- käytetyt varaukset						0,00
- peruutukset					148 202,00	148 202,00
Varaukset 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00	716 759,00	716 759,00

29. Siirtovelat ja saadut ennakot
Korot

	Konserni		Pankki	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Korkovelat	11 473 336,07	11 910 734,82	11 473 336,07	11 910 734,82
Saadut korkoennakot	30 137,83	42 323,61	30 137,83	42 323,61
Yhteensä	11 503 473,90	11 953 058,43	11 503 473,90	11 953 058,43

Muut

Muut saadut ennakkomaksut	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut siirtovelat	28 852 151,47	24 213 031,65	29 632 364,60	23 781 076,45
Yhteensä	28 852 151,47	24 213 031,65	29 632 364,60	23 781 076,45
Siirtovelat ja saadut ennakot yhteensä	40 355 625,37	36 166 090,08	41 135 838,50	35 734 134,88

30. Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla**Konserni****Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla****31.12.2017**

Pääomalainat	0,00
Muut	59 611 769,52
Yhteensä	59 611 769,52

Yksittäiset velat, jotka ylittävät 10 prosenttia huonommalla etuoikeudella olevien velkojen yhteismäärästä**31.12.2017**

Velka	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo	Valuutta	Korko %	Lainan eräpäivä
Tuottodebenttuuri 1/2014	10 857 000,00	10 857 000,00	EUR	3,25	14.5.2024
Tuottodebenttuuri 2/2014	11 098 000,00	11 098 000,00	EUR	3,25	18.6.2024
Tuottodebenttuuri 3/2014	6 313 000,00	6 313 000,00	EUR	3,25	22.8.2024
Tuottodebenttuuri 4/2014	11 278 000,00	11 278 000,00	EUR	3,25	10.10.2024
Tuottodebenttuuri 5/2014	11 848 000,00	11 848 000,00	EUR	3,25	14.11.2024
Tuottodebenttuuri 6/2014	8 223 000,00	8 223 000,00	EUR	3,25	29.12.2024
3925000 Muut debenttuurilainat	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	

Liikkeeseenlaskijalla on oikeus lainan takaisinostoon vain Finanssivalvonnan luvalla. Velkojilla ei ole oikeutta vaatia ennakkaista takaisinmaksua.

Pankki**Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla****31.12.2017**

Pääomalainat	0,00
Muut	59 611 769,52
Yhteensä	59 611 769,52

Yksittäiset velat, jotka ylittävät 10 prosenttia huonommalla etuoikeudella olevien velkojen yhteismäärästä**31.12.2017**

Velka	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo	Valuutta	Korko %	Lainan eräpäivä
Tuottodebenttuuri 1/2014	10 857 000,00	10 857 000,00	EUR	3,25	14.5.2024
Tuottodebenttuuri 2/2014	11 098 000,00	11 098 000,00	EUR	3,25	18.6.2024
Tuottodebenttuuri 3/2014	6 313 000,00	6 313 000,00	EUR	3,25	22.8.2024
Tuottodebenttuuri 4/2014	11 278 000,00	11 278 000,00	EUR	3,25	10.10.2024
Tuottodebenttuuri 5/2014	11 848 000,00	11 848 000,00	EUR	3,25	14.11.2024
Tuottodebenttuuri 6/2014	8 223 000,00	8 223 000,00	EUR	3,25	29.12.2024
3925000 Muut debenttuurilainat	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	

Liikkeeseenlaskijalla on oikeus lainan takaisinostoon vain Finanssivalvonnan luvalla. Velkojilla ei ole oikeutta vaatia ennakkaista takaisinmaksua.

HELSINGIN SEUDUN OP

31. Oma pääoma Konserni

	Oma pääoma tilikauden alussa	Lisäykset	Vähennykset	Siirrot erien välillä	Oma pääoma tilikauden lopussa
Oma pääoma ja vähemmistön osuus yhteensä	554 019 380,52	143 116 706,45	-14 127 896,32	0,00	683 008 190,65
Osuuspääoma	487 303 601,44	106 343 070,45	-81 100,00	0,00	593 565 571,89
Jäsenosuudet	16 945 467,91	2 018 270,45	-81 100,00	0,00	18 882 638,36
Tuotto-osuudet	470 358 133,53	104 324 800,00	0,00	0,00	574 682 933,53
Ylikurssirahasto	0,00	0,00	0,00		0,00
Arvonkorotusrahasto	0,00	0,00	0,00		0,00
Muut sidotut rahastot	8 202 897,70	944 017,70	-4 720 088,56	0,00	4 426 826,84
Vararahasto	0,00	0,00	0,00		0,00
Käyvän arvon rahasto	8 202 897,70	944 017,70	-4 720 088,56		4 426 826,84
Sääntöjen mukaiset rahastot	0,00				0,00
Muut rahastot	0,00				0,00
Vapaat rahastot	0,00				0,00
Edellisten tilikausien voitto tai tappio	58 512 881,38		-9 326 707,76		49 186 173,62
Tilikauden voitto tai tappio		35 829 618,30			35 829 618,30
Vähemmistön osuus pääomasta	0,00				0,00

Käyvän arvon rahaston muutokset

	Tilikauden alussa	Lisäykset	Vähennykset	Tuloslaskelmaan siirretty	Tilikauden päättyessä
Saamistodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Osakkeet ja osuudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	8 202 897,70	944 017,70	4 720 088,56	-1 666,17	4 426 826,84
Rahavirran suojaus	10 253 622,13	0,00	4 720 088,56	-1 666,17	5 533 533,57
laskennalliset verot	-2 050 724,43	944 017,70	0,00		-1 106 706,73
Yhteensä	8 202 897,70	944 017,70	4 720 088,56	-1 666,17	4 426 826,84

Pankki

	Oma pääoma tilikauden alussa	Lisäykset	Vähennykset	Siirrot erien välillä	Oma pääoma tilikauden lopussa
Oma pääoma yhteensä	538 989 799,06	107 856 644,94	-14 127 896,32	0,00	632 718 547,68
Osuuspääoma	487 303 601,44	106 343 070,45	-81 100,00	0,00	593 565 571,89
Jäsenosuudet	16 945 467,91	2 018 270,45	-81 100,00		18 882 638,36
Tuotto-osuudet	470 358 133,53	104 324 800,00			574 682 933,53
Ylikurssirahasto	0,00				0,00
Arvonkorotusrahasto	0,00				0,00
Muut sidotut rahastot	8 202 897,70	944 017,70	-4 720 088,56	0,00	4 426 826,84
Vararahasto	0,00				0,00
Käyvän arvon rahasto	8 202 897,70	944 017,70	-4 720 088,56		4 426 826,84
Sääntöjen mukaiset rahastot	0,00				0,00
Muut rahastot	0,00				0,00
Vapaat rahastot	0,00				0,00
Edellisten tilikausien voitto tai tappio	43 483 299,92		-9 326 707,76		34 156 592,16
Tilikauden voitto tai tappio		569 556,79	0,00		569 556,79

HELSINGIN SEUDUN OP

Käyvän arvon rahaston muutokset

	Tilikauden alussa	Lisäykset	Vähennykset	Tuloslaskelmaan siirretty	Tilikauden päätyessä
Saamistodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Osakkeet ja osuudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	8 202 897,70	944 017,70	4 720 088,56	-1 666,17	4 426 826,84
Rahavirran suojaus	10 253 622,13	0,00	4 720 088,56	-1 666,17	5 533 533,57
laskennalliset verot	-2 050 724,43	944 017,70	0,00		-1 106 706,73
Yhteensä	8 202 897,70	944 017,70	4 720 088,56	-1 666,17	4 426 826,84

32. Sidottu ja vapaa oma pääoma sekä jakokelvottomat vapaan oman pääoman erät

Oma pääoma 31.12.2017

Sidottu oma pääoma

Vapaa oma pääoma

Oma pääoma yhteensä

	Konserni	Pankki
Sidottu oma pääoma	597 992 398,73	597 992 398,73
Vapaa oma pääoma	85 015 791,92	34 726 148,95
Oma pääoma yhteensä	683 008 190,65	632 718 547,68

Voitonjakokelpoiset varat 31.12.2017

Vapaa oma pääoma

- aktivoidut kehittämismenot

- muut jakokelvottomat erät

Voitonjakokelpoiset varat

	Konserni	Pankki
Vapaa oma pääoma	85 015 791,92	34 726 148,95
- aktivoidut kehittämismenot	253 470,00	253 470,00
- muut jakokelvottomat erät	51 896 727,20	81 000,00
Voitonjakokelpoiset varat	32 865 594,72	34 391 678,95

33. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma 31.12.2017

Konserni

Jäljellä oleva juoksuaika

Keskuspankkirahoituksen oikeuttavat saamis-

todistukset

Saamiset luottolaitoksilta

Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä

Saamistodistukset

Velat luottolaitoksille

Velat yleisölle ja julkisyhteisöille

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla

	alle 3 kk	3 - 12 kk	1 - 5 vuotta	5 - 10 vuotta	yli 10 vuotta
Jäljellä oleva juoksuaika					
Keskuspankkirahoituksen oikeuttavat saamis-					
todistukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset luottolaitoksilta	104 353 182,96	0,00	0,00	1 194 000 000,00	0,00
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	159 778 433,05	479 440 409,86	1 918 450 003,93	1 737 289 605,57	2 805 935 310,25
Saamistodistukset	0,00	0,00	73 062,50	0,00	0,00
Velat luottolaitoksille	600 908 672,66	400 000 000,00	590 000 000,00	694 400 000,00	0,00
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	5 298 570 388,38	11 068 720,25	1 919 322,05	0,00	81 368 292,76
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,00	0,00	0,00	59 611 769,52	0,00

Muut kuin määräaikaiset talletukset sisältyvät maturiteettiluokkaan "alle 3 kk".

Pankki

Jäljellä oleva juoksuaika

Keskuspankkirahoituksen oikeuttavat saamis-

todistukset

Saamiset luottolaitoksilta

Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä

Saamistodistukset

Velat luottolaitoksille

Velat yleisölle ja julkisyhteisöille

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla

	alle 3 kk	3 - 12 kk	1 - 5 vuotta	5 - 10 vuotta	yli 10 vuotta
Jäljellä oleva juoksuaika					
Keskuspankkirahoituksen oikeuttavat saamis-					
todistukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset luottolaitoksilta	104 353 182,96	0,00	0,00	1 194 000 000,00	0,00
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	159 778 433,05	479 440 409,86	1 918 450 003,93	1 737 289 605,57	2 805 935 310,25
Saamistodistukset	0,00	0,00	73 062,50	0,00	0,00
Velat luottolaitoksille	600 908 672,66	400 000 000,00	590 000 000,00	694 400 000,00	0,00
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	5 300 232 406,48	11 068 720,25	1 919 322,05	0,00	81 368 292,76
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,00	0,00	0,00	59 611 769,52	0,00

Muut kuin määräaikaiset talletukset sisältyvät maturiteettiluokkaan "alle 3 kk".

HELSINGIN SEUDUN OP

34a. Koti- ja ulkomaanrahan määräiset omaisuus- ja velkaerät 31.12.2017**Konserni**

	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä	Konsernin saamiset osakkuusyrittäiltä ja velat osakkuusyrittäille
Saamiset luottolaitoksilta	1 247 421 478,90	50 931 704,06	1 298 353 182,96	
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	7 100 893 762,66	0,00	7 100 893 762,66	
Keskuspankkirahoituksen oikeuttavat saamistodistukset ja muut saamistodistukset	73 062,50	0,00	73 062,50	
Johdannaissopimukset	11 727 636,80	0,00	11 727 636,80	
Muu omaisuus	81 467 552,38	55 842,98	81 523 395,36	
Velat luottolaitoksille	2 285 308 672,66	0,00	2 285 308 672,66	
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	5 342 003 795,80	50 922 927,64	5 392 926 723,44	
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00	
Johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	8 739 161,22	0,00	8 739 161,22	
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	59 611 769,52	0,00	59 611 769,52	
Muut velat	62 966 636,29	9 886,50	62 976 522,79	

Pankki

	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä	Josta	
				Tytäryrittäiltä	Osakkuusyrittäiltä
Saamiset luottolaitoksilta	1 247 421 478,90	50 931 704,06	1 298 353 182,96		
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	7 100 893 762,66	0,00	7 100 893 762,66		
Keskuspankkirahoituksen oikeuttavat saamistodistukset ja muut saamistodistukset	73 062,50	0,00	73 062,50		
Johdannaissopimukset	11 727 636,80	0,00	11 727 636,80		
Muu omaisuus	85 197 105,18	55 842,98	85 252 948,16	1 980 686,56	1 945 690,58
Velat luottolaitoksille	2 285 308 672,66	0,00	2 285 308 672,66		
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	5 343 665 813,90	50 922 927,64	5 394 588 741,54	1 662 018,10	
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00		
Johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	8 739 161,22	0,00	8 739 161,22		
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	59 611 769,52	0,00	59 611 769,52		
Muut velat	50 623 813,96	9 886,50	50 633 700,46		

34b. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot sekä käypien arvojen hierarkia 31.12.2017

Rahoitusvarat	Konserni		Pankki	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Käteiset varat	2 324 889,68	2 324 889,68	2 324 889,68	2 324 889,68
Saamiset luottolaitoksilta	1 298 353 182,96	1 298 353 182,96	1 298 353 182,96	1 298 353 182,96
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	7 100 893 762,66	7 100 893 762,66	7 100 893 762,66	7 100 893 762,66
Saamistodistukset	73 062,50	73 062,50	73 062,50	73 062,50
Osakkeet ja osuudet	2 195 891,36	2 195 891,37	2 195 891,36	2 195 891,36
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyyksissä	0,00	0,00	0,00	0,00
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	2 524,67	2 524,67	1 980 686,56	1 980 686,56
Johdannaissopimukset	11 727 636,80	11 727 636,80	11 727 636,80	11 727 636,80
Yhteensä	8 415 570 950,63	8 415 570 950,64	8 417 549 112,52	8 417 549 112,52
Rahoitusvelat				
Velat luottolaitoksille	2 285 308 672,66	2 285 308 672,66	2 285 308 672,66	2 285 308 672,66
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	5 392 926 723,44	5 392 926 723,45	5 394 588 741,54	5 394 588 741,54
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	8 739 161,22	8 739 161,22	8 739 161,22	8 739 161,22
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	59 611 769,52	59 611 769,52	59 611 769,52	59 611 769,52
Yhteensä	7 746 586 326,84	7 746 586 326,85	7 748 248 344,94	7 748 248 344,94

HELSINGIN SEUDUN OP

Taseessa käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit**Konserni**

	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Saamistodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Osakkeet ja osuudet	0,00	0,00	0,00	0,00
Johdannaiset (positiiviset käyvät arvot)	0,00	6 210 541,64	0,00	6 210 541,64
Johdannaiset (negatiiviset käyvät arvot)	0,00	8 739 161,22	0,00	8 739 161,22

Pankki

	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Saamistodistukset				0,00
Osakkeet ja osuudet				0,00
Johdannaiset (positiiviset käyvät arvot)		6 210 541,64		6 210 541,64
Johdannaiset (negatiiviset käyvät arvot)		8 739 161,22		8 739 161,22

Arvostusmenetelmät, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta (Taso 3)

Avaava tase 1.1.2017	0,00
siirrot tasoon 3	0,00
siirrot tasosta 3	0,00
muu muutos	0,00
Päättävä tase 31.12.2017	0,00

Taso 1: Noteeratut markkinahinnat

Hierarkiatasoon 1 ryhmitellyt erät koostuvat pörssiin listatuista osakkeista, noteeratuista yritysten, valtioiden ja rahoituslaitosten velkapapereista sekä pörssijohdannaisista. Kyseisten instrumenttien käypä arvo määräytyy toimivilta markkinoilta saatavien noteerausten perusteella.

Taso 2: Arvostusmenetelmät havainnoitavissa olevia syöttötietoja käyttäen

Arvostusmenetelmät, jotka perustuvat luotettaviin laskentaparametreihin. Hierarkiatasoon 2 luokiteltujen instrumenttien käyvä arvolla tarkoitetaan arvoa, joka on johdettavissa rahoitusvälineen osien tai vastaavien rahoitusvälineiden markkina-arvosta, tai arvoa, joka on laskettavissa rahoitusmarkkinoilla yleisesti hyväksytyillä arvostusmalleilla ja -menetelmillä, jos markkina-arvo on niiden avulla luotettavasti arvioitavissa. Tähän hierarkiatasoon on luokiteltu suurin osa OP Yrityspankki -konsernin OTC-johdannaisista sekä yritysten, valtioiden ja rahoituslaitosten noteeratut velkapaperit, joita ei ole luokiteltu tasolle 1.

Taso 3: Arvostusmenetelmät ei havainnoitavissa olevia syöttötietoja käyttäen

Arvostusmenetelmät, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta. Hierarkiatasoon 3 luokitellut instrumentit arvostetaan hinnoittelumalleilla, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta. Lisäksi tasoon 3 luokitellaan velkapapereita, joille noteerauksia on markkinoilla arvostupäivänä vain vähän tai ei ollenkaan. Kyseiseen taseryhmään sisällytetään epäliikvidit lainat, strukturoidut lainat ml. arvopaperistetut lainat ja strukturoidut velkakirjat sekä hedge-rahastot. Tason 3 käypä arvo perustuu kolmannelta osapuolelta saatavaan hintatietoon.

HELSINGIN SEUDUN OP

35. Vakuudeksi annettu omaisuus 31.12.2017**Konserni****Omien velkojen puolesta annetut vakuudet**

Velat luottolaitoksille	0,00
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	0,00
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00
Johdannaissop. ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	0,00
Muut velat	0,00
Huonommalla etuoikeudella olevat velat	0,00
Yhteensä	0,00

Muut omasta puolesta annetut vakuudet**Konserniyhtiön puolesta annetut****Muiden puolesta annetut**

joista lähipiiriin kuuluvalla johdolle

Annetut vakuudet yhteensä

	Pantit	Kiinnitykset	Muut vakuudet	Yhteensä
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	743 389 688,44	743 389 688,44
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	743 389 688,44	743 389 688,44

Pankki**Omien velkojen puolesta annetut vakuudet**

Velat luottolaitoksille	0,00
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	0,00
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00
Johdannaissop. ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	0,00
Muut velat	0,00
Huonommalla etuoikeudella olevat velat	0,00
Yhteensä	0,00

Muut omasta puolesta annetut vakuudet**Konserniyhtiön puolesta annetut****Muiden puolesta annetut**

joista lähipiiriin kuuluvalla johdolle

Annetut vakuudet yhteensä

	Pantit	Kiinnitykset	Muut vakuudet	Yhteensä
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	743 389 688,44	743 389 688,44
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	743 389 688,44	743 389 688,44

36. Eläkevastuut

31.12.2017

Eläkesitoumuksista johtuva suora vastuu

Osuus eläkesäätiön eläkevastuun ja muiden velkojen ylikatteesta

	Konserni	Pankki
	0,00	0,00
	0,00	0,00

Pankin henkilökunnan lakisääteinen eläketurva on järjestetty OP-Eläkekassan kautta ja lisäeläketurva OP-Eläkesäätiön ja OP-Henkivakuutuksen kautta.

Konserniyhtiöiden eläketurva on järjestetty eläkevakuutuksella.

37. Rahoitusleasing- ja muut vuokravastuut

31.12.2017

Yhden vuoden kuluessa maksettavat

Yli vuoden kuluessa ja enintään 5 vuoden kuluessa maksettavat

Yli 5 vuoden kuluessa maksettavat

Yhteensä

	Konserni	Pankki
	2 628 930,77	2 586 907,50
	7 663 466,26	7 618 216,54
	928 240,08	928 240,08
	11 220 637,11	11 133 364,12

Sopimusten olennaiset irtisanomis- ja lunastusehdot

Merkittävin osa erästä koostuu pankin toimitilojen vuokravastuista. Vuokrasopimukset päättyvät v. 2018-2023.

38. Taseen ulkopuoliset sitoumukset**Konserni**

	Tytäryritysten puolesta	Osakkuusyri-tysten puolesta	Muiden puolesta	Yhteensä
Taseen ulkopuoliset sitoumukset 31.12.2017	0,00	0,00	1 280 827 887,45	1 280 827 887,45
Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset	0,00	0,00	30 183 694,69	30 183 694,69
Takaukset ja pantit	0,00	0,00	30 183 694,69	30 183 694,69
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset	0,00	0,00	1 250 644 192,76	1 250 644 192,76
Arvopapereiden takaisinostositoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	1 250 644 192,76	1 250 644 192,76
josta luottolupaukset	0,00	0,00	1 250 532 203,39	1 250 532 203,39

Pankki

	Tytäryritysten puolesta	Osakkuusyri-tysten puolesta	Muiden puolesta	Yhteensä
Taseen ulkopuoliset sitoumukset 31.12.2017	0,00	0,00	1 280 827 887,45	1 280 827 887,45
Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset	0,00	0,00	30 183 694,69	30 183 694,69
Takaukset ja pantit	0,00	0,00	30 183 694,69	30 183 694,69
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset	0,00	0,00	1 250 644 192,76	1 250 644 192,76
Arvopapereiden takaisinostositoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	1 250 644 192,76	1 250 644 192,76
josta luottolupaukset	0,00	0,00	1 250 532 203,39	1 250 532 203,39

39. Muut vastuusitoumukset ja vastuut tilikauden päättyessä

31.12.2017

Pankki on velvollinen tarkistamaan vuonna 2009 ja sen jälkeen valmistuneista kiinteistöinvestoinneista tekemiään alv-vähennyksiä, jos kiinteistön verollinen käyttö vähenee 10 vuoden tarkistusjakson aikana. Viimeiset tarkistusvuodet ovat 2018-2026 kiinteistöinvestoinnin valmistumisajankohdasta riippuen.

14 627,62
0,00
0,00
14 627,62

40. Henkilöstö ja toimielinten jäsenet sekä lähipiiri

	Konserni		Pankki	
	Keskimääräinen lkm	Muutos tilikauden aikana	Keskimääräinen lkm	Muutos tilikauden aikana
Henkilöstön lukumäärä keskimäärin v. 2017				
Vakinainen kokoaikainen henkilöstö	471	-43	432	-43
Vakinainen osa-aikainen henkilöstö	2	0	2	0
Määräaikainen henkilöstö	62	-2	62	-2
Yhteensä	535	-45	496	-45

Toimielinten jäsenten palkat ja palkkiot v. 2017

Hallintoneuvoston jäsenet
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa
josta toimitusjohtaja maksetut palkat ja palkkiot
sekä luontoisedut
Helsingin Seudun Op ei ole maksanut palkkaa toimitusjohtajalle eikä hänen sijaiselleen.

	Konserni		Pankki	
	Palkat ja palkkiot	Palkat ja palkkiot	Palkat ja palkkiot	Palkat ja palkkiot
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00

HELSINGIN SEUDUN OP

Toimitusjohtajan vanhuuseläkeikä on 63 vuotta. Eläke-etuudet määräytyvät muutoin eläkelainsäädännön ja OP:n omien eläkejärjestelmien mukaisesti. Toimitusjohtajan noudattama irtisanomisaika on 6 kuukautta. Työsuhteen päättyessä johtajasopimuksissa erikseen määrittelyissä tilanteissa heille maksetaan irtisanomisajan palkan lisäksi enintään 6 kuukauden rahapalkkaa vastaava summa.

Helsingin Seudun Op liittyi OP-Henkilöstörahaan vuonna 2005.

OP Ryhmän henkilöstörahaan maksettava voittopalkkioerä vuonna 2017 perustui seuraavien tavoitteiden saavuttamiselle: Kohtaamisten NPS (painolla 15%), bränditason NPS (painolla 5%), Digitaalinen asiointi (painolla 20%) sekä OP Ryhmän tulos ennen veroja (painolla 60%).

Henkilöstörahaan tehtävän palkkiosirron määrä vuodelta 2017 on noin 3,2 % rahaston jäsenten palkkasummasta.

Vuonna 2017 kirjattiin palkkioita yhteensä 529.125 euroa

Palkitsemisjärjestelmät

OP Ryhmän palkitseminen jakautuu yrityskohtaiseen lyhyen aikavälin palkitsemiseen sekä ryhmätasoiseen pitkän aikavälin palkitsemiseen. Palkkioiden enimmäismäärät on kaikissa järjestelmissä rajattu.

Lyhyen aikavälin palkitsemisohjelmassa ansaintajako on enintään kalenterivuosi ja palkkio maksetaan lähtökohtaisesti rahana. Lyhyen aikavälin palkitsemisjärjestelmä kattaa koko henkilöstön. Palkkiomaksimit on porrastettu tehtävän vaativuuden perusteella. Palkitseminen perustuu pankkitasoihin yhteisiin ja henkilökohtaisiin tavoitteisiin. Mittaristossa näkyy vahvasti mm. asiakaskokemus, myynti sekä strategiasta johdetut kasvun ja digitaalisuuden tavoitteet. Palkkion maksun edellytyksenä on, että pankin asiakasliiketoiminta on voitollista.

Pitkän aikavälin johdon palkkiojärjestelmän piiriin kuuluvat erikseen määritellyt johtajat ja avaintehtävissä toimivat henkilöt, jotka yhtiön hallitus on nimennyt. OP Osuuskunnan hallintoneuvosto päättää järjestelmän OP:n ryhmätasoiset ansaintamittarit ja niille asetettavat tavoitteet kullekin ansaintajaksolle erikseen. Johdon pitkän aikavälin järjestelmässä ja henkilöstörahaan on samat mittarit.

Pitkän aikavälin järjestelmä koostuu peräkkäisistä kolmen vuoden pituisista ansaintajakoista. Palkkion määrä riippuu tavoitteiden saavuttamisesta ansaintajakson päätyttyä. Ensimmäisen ansaintajakson 2011 - 2013 palkkio maksettiin lykkäysajan jälkeen kolmessa yhtä suuressa erässä kesäkuun loppuun mennessä vuosina 2015 - 2017. Toisen ansaintajakson 2014 -2016 palkkio maksetaan lykkäysajan jälkeen kolmessa yhtä suuressa erässä kesäkuun loppuun mennessä vuosina 2018 - 2020. Palkitsemisjärjestelmän ansaintajakson 2017 - 2019 perusteella mahdollisesti maksettava palkkio maksetaan neljässä tasaerässä kesäkuun loppuun mennessä vuosina 2020 - 2023.

Ansaintajakson 2011-2013 palkkio maksettiin rahana. Ansaintajakson 2014-2016 maksetaan OP Osuuskunnan hallintoneuvoston tai sen nimeämän palkitsemisvaliokunnan päättämään viiteinstrumenttiin sidottuna. Ansaintajakson 2017-2019 palkkio maksetaan rahana, ellei henkilöön sovelleta sääntelyn mukaista lykkäysmenettelyä.

Palkkion arvoa jaksotetaan ansainta- ja sitouttamisjakson kuluessa. Palkkio kirjataan tuloslaskelman erään Palkat ja palkkiot ja vastaerä siirtovelaksi, kunnes se maksetaan.

Palkkion maksamiseen liittyy OP Ryhmän vakavaraisuutta sekä työ- ja toimitusvälinevoimassaoloa koskevia ehtoja.

Muuttuvan palkkion maksamisen lykkäytyminen

Muuttuvien palkkioiden maksamisesta on säädetty laissa Luottolaitostoiminnasta (610/2014). Jos henkilö on luokiteltu työtehtäviensä perusteella ryhmään, joiden ammatillisesta toiminnasta voi aiheutua yritykselle merkittävää riskiä ("riskiprofiiliin vaikuttava henkilö"), lykätään muuttuvan palkkion maksua tietyissä olosuhteissa kolmelle vuodelle.

Riskiprofiiliin vaikuttavaan henkilöryhmään sovelletaan muuttuvan palkkion maksamisen lykkäämistä mikäli henkilön muuttuva palkkio yhden vuoden ansaintajaksolta ylittää Finanssivalvonnan kannanoton mukaisen rajan 50.000 euroa. Henkilön muuttuva palkkio koostuu pitkän ja lyhyen aikavälin palkkioista.

Jos maksun viivästämisen euron raja ylittyy, osa palkkiosta maksetaan heti ja loput palkkion maksusta lykätään. Lykkäystilanteessa viivästettävä palkkio maksetaan kolmen seuraavan vuoden aikana. Sanotussa lykkäystilanteessa muuttuvasta palkkiosta puolet maksetaan rahana ja puolet sidotaan OP Osuuskunnan hallintoneuvoston tai sen nimeämän palkitsemisvaliokunnan päättämään viiteinstrumentin arvoon. Viiteinstrumenttiin sidottu palkkio maksetaan henkilölle vuoden odotusajan jälkeen.

Tilintarkastajille maksetut palkkiot toimeksiantoryhmittäin v. 2017

Tilintarkastuksesta
Tilintarkastajan muut lausunnot
Veroneuvonta
Muut palvelut
Yhteensä

	Konserni	Pankki
	Tilintarkastus-palkkiot	Tilintarkastus-palkkiot
	11 470,85	9 970,85
	0,00	0,00
	0,00	0,00
	0,00	0,00
	11 470,85	9 970,85

Toimielinten jäsenten saamat luotot, takaukset ja vakuudet 31.12.2017

	Rahalainat 1.1.	Lisäykset	Vähennykset	Rahalainat 31.12.	Takaukset ja muut taseen ulkopuoliset sitoumukset
Hallintoneuvoston jäsenet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa	1 584 111,30	1 145 554,18	0,00	2 729 665,48	240 409,40
Yhteensä	1 584 111,30	1 145 554,18	0,00	2 729 665,48	240 409,40

Ilmoitetut luvut sisältävät luotot ja takaukset, jotka luottolaitos tai sen konserniin tai konsolidointiryhmään kuuluva yritys on antanut luottolaitoksen hallinto- ja valvontaelinten jäsenille. Toimielinten jäsenten antamat henkilötakaukset sisältyvät myös rahalainat erään.

Rahalainojen pääasialliset korkoehdot ja muut ehdot

Hallinto- ja valvontaelinten jäsenten luottoehdoissa noudatetaan normaaleja pankin luottoehtoja. Lainat on sidottu yleisesti käytössä oleviin viitekorkoihin. Lainoja lyhennetään sovitun lyhennyssuunnitelman mukaisesti ja niillä on normaalit vakuudet.

Eläkesitoumukset

Hallintoneuvoston jäsenet
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa

	Konserni	Pankki
	0,00	0,00
		0,00
		0,00
	0,00	0,00
		0,00
		0,00

Aikaisemmin toimielimiin kuuluneiden henkilöiden eläkesitoumukset

Hallintoneuvoston jäsenet
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa

Lähipiiri

	Omistus	Hallinto-henkilöt	Osakkuus-yritys	Muut
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöltä 31.12.	0,00	2 729 665,48	0,00	0,00
Arvon alentumistappiot 1.1.	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumistappioiden muutos tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumistappiot 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamistodistukset 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumistappiot 1.1.	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumistappioiden muutos tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumistappiot 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00
Osakkeet ja osuudet 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumistappiot 1.1.	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumistappioiden muutos tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumistappiot 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00
Takaukset ja muut taseen ulkopuoliset sitoumukset 31.12.	0,00	278 409,40	0,00	0,00

HELSINGIN SEUDUN OP

Osuuspankin lähipiiriin kuuluvat pankin hallintoneuvoston jäsenet, hallituksen jäsenet ja varajäsenet, toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen, tilintarkastaja ja varatilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisön päävastuullinen tilintarkastaja sekä näiden aviopuolisot tai avioliitonomaisessa suhteessa olevat henkilöt ja alaikäiset lapset. Lähipiiriin kuuluvat myös yhteisöt ja säätiöt, joissa edellä mainituilla henkilöillä on yksin tai yhdessä toisen kanssa kirjanpitolaisa tarkoitettu määräysvalta.

Lisäksi lähipiiriin kuuluu se, jolla omistuksen nojalla on vähintään 20 prosenttia osuuspankin osuuksista tai omistuksen, optio-oikeuden tai vaihtovelkakirjalainan nojalla on tai voi olla vastaava omistus tai äänivalta pankin konserniin kuuluvassa yhteisössä, jollei omistuksen kohteena olevan yhtiön merkitys koko konsernin kannalta ole vähäinen. Näiden yritysten edellisessä kappaleessa mainitut vastaavat henkilöt kuuluvat samoin lähipiiriin.

Lähipiiriin kuuluu myös osuuspankin konsernitilinpäätökseen yhdistelty osakkuusyhtiö.

Osuuspankin kanssa yhteisen määräysvallan alaiset yhteisöt kuuluvat myös osuuspankin lähipiiriin (sisäryitykset).

Lähipiiritapahtumat koostuvat maksetuista palkoista ja palkkioista sekä tavanomaisista liiketapahtumista OP Ryhmään kuuluvien yhteisöjen kanssa.

41. Omistukset muissa yrityksissä 31.12.2017

		Omistusosuus, %	Oma pääoma	Tilikauden voitto tai tappio
Tytäritykset, jotka yhdistellään konsernitilinpäätökseen				
Yrityksen nimi:	Helsingin OP-Kiinteistökeskus Oy	100,00 %	1 215 043,91	110 582,76
Kotipaikka:	Helsinki			
Tytäritykset, joita ei yhdistellä konsernitilinpäätökseen vähäisen merkityksen johdosta				
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Piispankalliontie 3	100,00 %	1 037 472,54	-500,99
Kotipaikka:	Espoo			

		Omistusosuus, %	Oma pääoma	Tilikauden voitto tai tappio
Osakkuusyrietykset, jotka yhdistellään konsernitilinpäätökseen				
Yrityksen nimi:	Oy Kaisaniemenkatu 1	22,40 %	15 090 846,40	0,00
Kotipaikka:	Helsinki			

		Omistusosuus, %	Oma pääoma	Tilikauden voitto tai tappio
Osakkuusyrietykset, joita ei yhdistellä konsernitilinpäätökseen vähäisen merkityksen johdosta				
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Korson Shoppi	41,14 %	-518 954,37	-9 042,71
Kotipaikka:	Vantaa			
Yrityksen nimi:	Asunto Oy Raitinlinna	29,20 %	3 607 336,74	5 912,74
Kotipaikka:	Espoo			

Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt yhteisyritykset

Yrityksen nimi ja kotipaikka	Selostus yhteisestä vaikutusvallasta ja henkilöstö keskimäärin

Yrietykset, joissa luottolaitoksella on rajoittamaton vastuu

		Omistusosuus, %	Oma pääoma	Tilikauden voitto tai tappio
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yritysmuoto:				

42. Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt tytäryrietykset, joiden tilikausi päättynyt ennen tai jälkeen emoyrietyksen tilikautta

Konsernilla ei ole tässä liitetiedossa ilmoitettavia tietoja.

43. Notariaattitoiminta

Pankki tarjoaa arvopaperivälitystä sekä säilytys- ja hoitopalvelua samoin kuin muita asiakkaan omaisuuden hoitoon liittyviä palveluja, kuten lainhuudatus- ja kiinnitysasiat, yhteisöjen perustamiset ja uudelleenjärjestelyt, saatavien perimistehtävät, asiakkaan omaisuuden säilytys, perunkirjoitus- ja pesänselvitystoimet, asiakkaan oikeudellinen neuvonta omaisuuden hoitoon ja varojen sijoittamiseen liittyvissä asioissa. Lisäksi pankki tarjoaa toimeksiantoon perustuvia omaisuuden hoitoon liittyviä liikeyritysten, kiinteistö- ja asunto-osakeyhteisöjen osakkeiden ja osuuksien ostoa ja myyntiä, sekä kiinteistöjen ja asuntojen vuokrausta.

Osuuspankin sellaisten omissa nimissään asiakkaan lukuun hallitsemien varojen kokonaismäärä, joita sijoituspalvelulain 9. luvun mukaan ei merkitä varoiksi osuuspankin taseeseen

--

44. Osuuspankin jäsenten lukumäärä sekä maksamatta olevat ja irtisanotut osuusmaksut 31.12.2017

Jäsenten lukumäärä
Maksamatta olevat osuusmaksut
Irtisanotut jäsenosuusmaksut
Irtisanotut tuotto-osuusmaksut

186 118
9 763,64
279 902,00
28 275 000,00

Irtisanotun osuuspääoman takaisinmaksun edellytykset ja ajankohta

Osuuspankkien omaan pääomaan sisältyy osuuspankkien jäsenten jäsenosuusmaksut sekä jäsenten tekemät sijoitukset tuotto-osuuksiin, joiden koron maksusta ja pääoman palauttamisesta pankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä. Jäsenosuusmaksu ja siitä seuraava asiakasomistajuus antaa mahdollisuuden osallistua pankin hallintoon ja päätöksentekoon. Tuotto-osuuksiin ei liity asiakasomistajien oikeuksia eivätkä ne anna äänivaltaa. Vuosille 2017-2018 tavoitteellaan tuotto-osuuksille 3,25 %:n korkoa ja maksettava korko vahvistetaan vuosittain jälkikäteen. Tuottotavoite voi muuttua vuosittain.

Mikäli osuuspankki ei ole kieltäytynyt palauttamisesta, jäsenosuusmaksu ja tuotto-osuusmaksu voidaan palauttaa 12 kuukauden kuluessa sen tilikauden päättymisestä, jonka aikana jäsenyys on päättynyt tai tuotto-osuuden omistaja on irtisanonut osuuden. Ellei palautusta voida jonakin vuonna maksaa täysimääräisesti, maksamatta jäänyt osa maksetaan seuraavien tilinpäätösten perusteella käytettävissä olevista omista pääomista. Edellä määrätty oikeus maksamatta jääneen osan jälkipalautukseen päättyy kuitenkin viidennen seuraavan tilinpäätöksen jälkeen. Maksamatta jääneelle osalle ei makseta korkoa.

45. Pitkäaikaissäätämispalvelu

OP-eläkesäästön eläketili
Määräaikaais- tai muulle talletustilille tehdyt sijoitukset
Osuuspankin taseessa olevat sijoitukset yhteensä
Taseen ulkopuoliset sijoitukset, sijoitusrahastot, osakkeet, jvk-lainat (sis. myyntisaamiset/ostovelat)
OP-eläkesäästön eläketililtä veloitetut sopimuksen mukaiset kulut ja palkkiot
Tilikauden aikana säästämistililtä maksetut eläkkeet

31.12.2017
710 785,00
0,00
710 785,00
4 366 096,00
5 627,32
31 859,92

46. Konserniin kuuluvaa luottolaistosta koskevat tiedot

Helsingin Seudun Osuuspankin emoyhtiö on OP Osuuskunta, jonka konsernitilinpäätökseen Helsingin Seudun Osuuspankin tiedot yhdistellään. Jäljennös OP Osuuskunnan tilinpäätöksestä on saatavissa Internet-osoitteesta www.op.fi tai OP Osuuskunnasta, käyntiosoite Gebhardinaukio 1, PL 308, 00101 Helsinki

LUETTELO KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA

OP RYHMÄN SAP tositelajit ja tositenumerosarjat

Pankin pääkirjanpito on SAP-järjestelmässä ja osakirjanpitojen tiedot on siirretty pääkirjanpitoon yhdistelmänä tai muuna yhteenvetona.

Merkittävimmät osakirjanpidot:

Ottolainaus
 Antolainaus
 Omistaja-asiakasrekisteri
 Bonusjärjestelmä
 Tuotto-osuudet
 Korva, arvopaperikirjanpito
 Matkavaluutta
 ASLA, asiakaslaskutus
 Calypso, johdannais- ja arvopaperikirjanpito
 JORR, johdannaisreskontra
 Pankkitakaukset
 Haltia, kiinteistökirjanpito
 Havas, vastike- ja vuokrareskontra
 Osuuspankkien tilit OP Yrityspankissa
 POPS, Pankkien väliset online pikasiirrot ja shekit
 SAP HR ja Aditro
 SAP käyttöomaisuus
 SAP osto- ja myyntireskontra, Ariba, Basware IP ja Basware maksuliikenne

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja alku	loppu
	TOISTUVA TOSITE	X1	7700001	7799999
	MALLITOSITE	X2	7800001	7899999
	KAUDEN PÄÄTOS, lopullinen	SA	1000010001	1000019999
	KAUDEN PÄÄTÖSTOS, purettavat	SB	1000020001	1000029999
	ENNAKKOKIRJAUS, lopullinen	SC	1000030001	1000039999
	ENNAKKOKIRJAUS, purettavat	SD	1000040001	1000049999
	PÄIVITTÄISTOSITE	SE	1000050001	1000059999
	ED.KUUKAUDEN KORJAUKSET/AURUM	SF	1000060001	1000069999
	AGIOARVOSTUS MANUAALINEN	SH	1000080001	1000089999
	SALDONSIIRTO, PURETTAVA (taseen väärän merkkisten saldojen siirto)	SS	1000090001	1000099999
	ARVONLISÄVERON KORJAUS	SV	1000100000	1000109999
	LOMAPALKKAVARAUS	SL	1000110001	1000119999
	HENKILÖSIVUKULUT	SM	1000120001	1000129999
	IFRS-OVY JA -OPHV -saldonsiirto	SI	1000130001	1000139999
	GE-PALKKIOVARAUS	GK	1000140001	1000149999
	TULOSPALKK. JAKSOTUS	GM	1000150001	1000159999
	VEROJAKSOTUS, PURETT.	GO	1000160001	1000169999
	TALL.SUOJARAH. JAKS.	GQ	1000170001	1000179999
	RYHMÄKOHT.ARVONALENT	GX	1000180001	1000189999
	VEROJAKSOTUS,LOPULL.	GY	1000190001	1000199999
	PÄIVITT.TOS./OKO PKL	SO	1000200001	1000209999
	ALV-VELOITUS	GZ	1000210001	1000219999
	ALV-SIIRTO	ST	1000220001	1000229999
	SOS.KULUVELAN SIIRTO	SR	1000230001	1000239999
	SIJ.OM. PÄIVITT./VAR	SP	1000240001	1000249999
	SIJ.OM TP PURETT./VAR	SQ	1000250001	1000259999
	LOMAP. VARAUS/KUSTP.S	GF	1000260001	1000269999
	SOS.KULUVELAN SIIRTO lopullinen	SY	1000270001	1000279999
	KIINTEISTÖSIJ. PÄIV.	SZ	1000280001	1000289999
	KIINTEISTÖSIJ. PURET	SX	1000290001	1000299999
	ELIMINOINTI BALTIA purettava	MB	1000300001	1000309999
	ELIMINOINTI BALTIA ei-purettava	RC	1000310001	1000319999
	PUH.KULUJEN ALV-OIK.	HD	1000320001	1000329999
	SALDONSIIRTO, EI-PURETTAVA	SJ	1000330001	1000339999
	SALDONSIIRTO, TEM	SN	1000340001	1000349999
	SALDONSIIRTO, MVAT	HI	1000350001	1000359999
	KIINT YHT AVAAVA TASE	QN	1000360001	1000369999
	SISÄISET TOSITTEET	S1	1000370001	1000379999
	KÄYTTÖOMAISUUS	AA	1010000001	1010999999 RABUCH00 **)
	KÄYTTÖOMAISUUS POISTOT	AF	1011000001	1011999999 RAPERB00 **)
	KÄYTTÖOMAISUUS VARASTOSALDOK	AG	1012000001	1012999999
	LASKU e-Flow/SAP eliminoitavat	LF	1021000001	1021999999
	LASKU MANUAALINEN eliminoitavat	LM	1022000001	1022999999
	HYVITYSLASKU MANUAALINEN eliminoitavat	HM	1023000001	1023999999
	LASKUN PERUUTUS AUTOMAATTINEN	LP	1024000001	1024999999
	LASKUN MANUAALINEN MAKSU	KA	1025000001	1025999999
	AUTOMAATTISET MAKSUT	KZ	1026000001	1026999999
	LASKU E-Flow/SAP ei eliminoitavat	LG	1027000001	1027999999
	LASKU MANUAALINEN ei eliminoitavat	LN	1028000001	1028999999
	HYVITYSLASKU MANUAALINEN ei eliminoitavat	HN	1029000001	1029999999
	MYNTILASKU MANUAALINEN eliminoitavat	DR	1030000001	1030999999
	HYVITYSLASKU MANUAALINEN eliminoitavat	DG	1031000001	1031999999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja alku	loppu
	MYYNMILASKUN PERUUTUS	DA	1032000001	1032999999
	HYVITYSLAS.MR EI ELIM.	DH	1033000001	1033999999
	HYVITYSLASKUTUS eliminoitavat	DI	1034000001	1034999999
	LASKUN MAKSU	DZ	1035000001	1035999999
	HYVITYSLASKUTUS ei eliminoitavat	DJ	1036000001	1036999999
	MYYNMILASKU MANUAALINEN ei eliminoitavat	DS	1037000001	1037999999
	MYYNMILASKUTUS eliminoitavat	DT	1038000001	1038999999
	MYYNMILASKUTUS ei eliminoitavat	DU	1039000001	1039999999
	TASAUS	MT	1040000001	1040999999
	MATKALASKU /MATKAMIES	FA	1041000001	1041999999
	KONEKIELISET TILIOTETAPAHTUMAT	FB	1042000001	1042999999
	LUOTTORESKONTRA/KOTIPANKKI	FC	1043000001	1043999999
	JAHA/KOTIPANKKI	FD	1044000001	1044999999
	IFACTOR /OPR	FE	1045000001	1045999999
	IFACTOR /OPR JAKSOTUS	FF, FG	1046000001	1046999999
	SOPRI /OPR	FH	1047000001	1047999999
	SOPRI /OPR JAKSOTUS	FI, FJ	1048000001	1048999999
	LUOTTOTILI /OPR	FK	1049000001	1049999999
	LEASONG OR /OPR	FL	1050000001	1050999999
	VARAINHANKINTA /OPR	FM	1051000001	1051999999
	VARAINHANKINTA /OPR JAKSOTUS	FN, FO	1052000001	1052999999
	DISKONTATUT OSAMAKSUT /OPR	FP	1053000001	1053999999
	DISKONTATUT OSAM. /OPR JAKSOTUS	FQ, FR	1054000001	1054999999
	OIKEUDELLINEN PERINTÄ /OPR	FS	1055000001	1055999999
	OSAMAKSULEASING (VIEW21) /OPR	FT	1056000001	1056999999
	VIEW 21/JAKSOTUKSET	ET	1057000001	1057999999
	VIEW 21/AGIO	EU	1058000001	1058999999
9900095	SRJ-TAPAHTUMAT	FU	1059000001	1059999999
	AIRAS-PALKKIOT/AURUM	FV	1060000001	1060999999
	TYÖNANTAJAN ST-MAKSU	FX	1070000001	1070999999
	DIME/SIJ.RAHASTOT	GR	1071000001	1071999999
	OPUSCAPITA/OKO	GU	1072000001	1072999999
	ANALYSTE	IE	1073000001	1073999999
	MYYNMILASKU/KIPINÄ	DB	1074000001	1074999999
	LASKUN MANUMAKS/OPKK	DY	1075000001	1075999999
	TEM MATKALASKUT	MK	1076000001	1076999999
	VIRO MANU PÄIVITT.	JS	1077000001	1077999999
	VIRO MANU TP PYSYVÄ	JV	1078000001	1078999999
	VIRO MANU TP PERUUT.	JX	1079000001	1079999999
	LATVIA MANU PÄIVITT.	JT	1080000001	1080999999
	LATVIA MANU TP PYS.	JY	1081000001	1081999999
	LATVIA MANU TP PER.	JZ	1082000001	1082999999
	LIETTUA MANU PÄIVITT	JU	1083000001	1083999999
	LIETTUA MANU TP PYS.	KB	1084000001	1084999999
	LIETTUA MANU TP PER.	KC	1085000001	1085999999
	LOMAPALKAT, OSTOLASKU	LL	1086000001	1086999999
	LOMAPALKAT, MYYNMILASKU	DL	1087000001	1087999999
	JAKSOTUSAJO, SAPin man. jaksotus -toiminto	MA	1088000001	1088999999
	ACQUIRING-PALKKIOT, OR	KY	1089000001	1089999999
	ACQUIRING-PALKKIOT, MR	DE	1090000001	1090999999
	AGIOARVOSTUS	SG	1091000001	1091999999
	ACQUIRING	KQ	1092000001	1092999999
9930004	CAL PÄIVITTÄISET VIENNIT	RF	1093000001	1093999999
9930005	CAL PÄIVITTÄISET VIENNIT	RF	1093000001	1093999999
9930006	CAL PÄIVITTÄISET VIENNIT	RF	1093000001	1093999999
9930007	CAL PÄIVITTÄISET VIENNIT	RF	1093000001	1093999999
9930008	CAL PÄIVITT. TASEEN ULKOP.	RH	1094000001	1094999999
9930106	CAL KK-VAIHTEEN VIENNIT	RG	1095000001	1095999999
9930107	CAL KK-VAIHTEEN VIENNIT	RG	1095000001	1095999999
9930108	CAL KK-VAIHTEEN TASEEN ULKOP.	RI	1096000001	1096999999
9900048	LISÄOSUUSPÄÄOMA	HB	1097000001	1097999999
	BONUSKERTYMÄ/CLEARING, OR	LK	1098000001	1098999999
	BONUSKERTYMÄ/CLEARING, MR	DK	1099000001	1099999999
9900049	PERINNÄN LIITTYMÄ	HC	1100000001	1100999999
9940004	LJR ANTOLAINAUS	MC	1101000001	1101999999
990053	Banksyst päivittäiset	JD	1102000001	1102999999
990064	BLV PÄIVITTÄISET	JM	1103000001	1103999999
990067	BLT PÄIVITTÄISET	JP	1104000001	1104999999
	Bonuskäyttö toinen op, MR	DO	1105000001	1105999999
	Bonuskäyttö toinen op, OR	LO	1106000001	1106999999
	Equens/Debit-kortit	HF	1107000001	1107999999
	Ariba tilaus eliminoitava	LU	1108000001	1108999999
	Ariba ei tilausta eliminoitava	LV	1109000001	1109999999
	Ariba tilaus ei-eliminoitava	LX	1110000001	1110999999
	Ariba ei tilausta ei-eliminoitava	LY	1111000001	1111999999
	Ariba peruustosite	LZ	1112000001	1112999999
	ACQUIRING/HALTI	HG	1113000001	1113999999
	SAANA/M2	HJ	1114000001	1114999999
	VAM päivittäiset	HK	1115000001	1115999999
	VAM kk-vaihte	HL	1116000001	1116999999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja	
			alku	loppu
12999	ENTRA	EN	1299900001	1299999999
	TEKNINEN FD EI ELIM.	Z9	2010000001	2010999999
	KASSAKP. LIITT./OPHV	NA	3010000001	3010999999
	HK KORVAUS KKP./OPHV	NB	3011000001	3011999999
	OIVA KON./OPHV	NC	3012000001	3012999999
	TUOTTOTURVA KON/OPHV	ND	3013000001	3013999999
	LAINATURVA KON./OPHV	NE	3014000001	3014999999
	HENKILÖV.KORV K/OPHV	NF	3015000001	3015999999
	RYHMÄVAK. KON./OPHV	NG	3016000001	3016999999
	IF RYHMÄELÄK K./OPHV	NH	3017000001	3017999999
	MOOTTORIAJ. KON/OPHV	NI	3018000001	3018999999
	VAHINKOVAK. KON/OPHV	NJ	3019000001	3019999999
	HENKILÖVAK. KON/OPHV	NK	3020000001	3020999999
	TAPATURMA KON./OPHV	NL	3021000001	3021999999
	KIINT.VUOKRAT K/OPHV	NM	3022000001	3022999999
	VSM KON./OPHV	NN	3023000001	3023999999
	MITTATURVA KON./OPHV	NO	3024000001	3024999999
	LÄHTEVÄ RAHA L./OPHV	NP	3025000001	3025999999
	TULEVA RAHA L./OPHV	NQ	3026000001	3026999999
	TKV KON./OPHV	NR	3027000001	3027999999
	HK KORVAUS KON./OPHV	NS	3028000001	3028999999
	AULI KON./OPHV	NT	3029000001	3029999999
	RATTI KON./OPHV	NU	3030000001	3030999999
	RAKENNUSVIRHE K/OPHV	NV	3031000001	3031999999
	SULKA KON./OPHV	NX	3032000001	3032999999
	MATKAVAKUUTUS K/OPHV	NY	3033000001	3033999999
	KASKO KON./OPHV	OA	3034000001	3034999999
	ESINEVAK.YKS. K/OPHV	OB	3035000001	3035999999
	TAKAUSVAKUUTUS/OPHV	OC	3036000001	3036999999
	SULKAN EPÄV.VAH/OPHV	OD	3037000001	3037999999
	RESK.SAATAVALL./OPHV	OE	3038000001	3038999999
	YT KORVAUS KKP./OPHV	OF	3039000001	3039999999
	PERUUTUS/OPHV LIITT.	NZ	3100000001	3109999999

PLA-tositelajit

Kirjanpitosite	AB	3204000000	3204999999
Täsmäytyspääkirja	AC	3205000000	3205999999
Käyttöom.konversio	AK	3206000000	3206999999
Käyttöom.kirj: netto	AN	3207000000	3207999999
Ratti Kkp.	C3	3208000000	3208999999
VSM Kkp.	C4	3209000000	3209999999
HK Korvaus Muis.	DC	3210000000	3210999999
EK Korvaus Muis.	DD	3211000000	3211999999
Manuaalipal. Muis.	DM	3212000000	3212999999
Auli Muis.	E1	3213000000	3213999999
Oiva Muis.	E2	3214000000	3214999999
Ratti Muis.	E3	3215000000	3215999999
Tuottoturva Muis.	E4	3216000000	3216999999
Mittaturva Muis.	E6	3217000000	3217999999
Ryhmävakuutus Muis.	E7	3218000000	3218999999
Rakennusvirhe Muis.	E8	3219000000	3219999999
IF Ryhmäeläke Muis.	E9	3220000000	3220999999
Ulkoinen numero	EX	3221000000	3221999999
Ratti Muis.	F3	3222000000	3222999999
VSM Muis.	F4	3223000000	3223999999
IF Ilm. eläke Muis.	F9	3224000000	3224999999
As.miesp.m.liit.jaks	H1	3226000000	3226999999
Sonet.vak.pal.jaks.l	H2	3227000000	3227999999
Asiamiehet	HA	3228000000	3228999999
Palkansaajat	HE	3229000000	3229999999
Hallintohenkilöt	HH	3230000000	3230999999
Tilapäispalkkionsaaj	HT	3231000000	3231999999
Investointityönumero	IP	3232000000	3232999999
Toimittajat - hyvät.	KG	3233000000	3233999999
Kiint.hall.järj.liit	KH	3234000000	3234999999
Toimittajat - netto	KN	3235000000	3235999999
Kiint.osakejärj	KO	3236000000	3236999999
Tilien ylläpito	KP	3237000000	3237999999
Toimittajat - lasku	KR	3238000000	3238999999
Kiint.sähkönl.liitt	KS	3239000000	3239999999
Laskut, IP,ulkopuoli	LB	3240000000	3240999999
Laji/toimintoj.kirj.	LT	3241000000	3241999999
ML-tilitys	ML	3242000000	3242999999
Regressilask. Kon.	MQ	3243000000	3243999999
JV-Simmer Kon.(tulev	MS	3244000000	3244999999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja	
			alku	loppu
	Ratti Kon.	N3	3245000000	3245999999
	IF ilm. eläk Kon.	N9	3246000000	3246999999
	EU Korvaus Kkp.	OG	3247000000	3247999999
	Henkivak.korvau Kkp.	OH	3248000000	3248999999
	Tapaturma Kkp.	OI	3249000000	3249999999
	MA korvaus Kkp.	OJ	3250000000	3250999999
	Takaus.korvaus Kkp.	OK	3251000000	3251999999
	Sulkan epä.v.vah. Kkp	OL	3252000000	3252999999
	TKV Muis.	OM	3253000000	3253999999
	Moottorijon. Muis.	ON	3254000000	3254999999
	Sulka Muis.	OO	3255000000	3255999999
	Matkavakuutus Muis.	OP	3256000000	3256999999
	Vahinkovakuutus Muis	OQ	3257000000	3257999999
	Henkilövakuutus Muis	OR	3258000000	3258999999
	Tapaturma Muis.	OS	3259000000	3259999999
	Kasko Muis.	OT	3260000000	3260999999
	Ratti maksusop. Muis	OU	3261000000	3261999999
	Esinevak.yks. Muis.	OV	3262000000	3262999999
	Takausvakuutus Muis.	OW	3263000000	3263999999
	Sulkan epä.v.vah Muis	OX	3264000000	3264999999
	Regressilask. Muis.	OY	3265000000	3265999999
	Tuleva raha Muis.	OZ	3266000000	3266999999
	Palkk. as.m.liitt.ja	P1	3267000000	3267999999
	MA korvaus Muis.	PB	3268000000	3268999999
	Sulkan epä.v.vah Muis	PC	3269000000	3269999999
	Henkivak.korvau Muis	PD	3270000000	3270999999
	Tapaturma Muis.	PF	3271000000	3271999999
	Takaus.korvaus. Muis	PG	3272000000	3272999999
	YT Korvaus Muis.	PH	3273000000	3273999999
	JV-Simmer Muistio	PI	3274000000	3274999999
	MA korvaus Kon.	PJ	3275000000	3275999999
	Tapaturma Kon.	PL	3276000000	3276999999
	Takaus.korvaus Kon.	PM	3277000000	3277999999
	YT Korvaus Kon.	PN	3278000000	3278999999
	JV-Simmer Kon.(lähte	PO	3279000000	3279999999
	ATK-palv.vel.liitt	PP	3280000000	3280999999
	Hinnanmuutos	PR	3281000000	3281999999
	EU Korvaus Kon.	PS	3282000000	3282999999
	EK Korvaus Kon.	PT	3283000000	3283999999
	Päätetapahtum.liitt	PU	3284000000	3284999999
	ATK-palv.vel. levyti	PW	3285000000	3285999999
	Systeemipalv.vel.lii	PX	3286000000	3286999999
	Työasemaveloitukset	PY	3287000000	3287999999
	S-laskutus, Elisa	PZ	3288000000	3288999999
	Sulkan epä.v.vah. Kon	QA	3289000000	3289999999
	EK Korvaus Kkp.	QB	3290000000	3290999999
	Cross-company korot	QC	3291000000	3291999999
	EU korvaus muis.	QD	3292000000	3292999999
	Hyvitys - nettosuor.	RA	3293000000	3293999999
	Ostolasku	RE	3294000000	3294999999
	Lask.vast.otto netto	RN	3295000000	3295999999
	Laskun siirto	RV	3296000000	3296999999
	SIJ/KTÖ JAKO	SK	3297000000	3297999999
	Jälkikirjaustosite	SU	3298000000	3298999999
	Tiedonsiirto	UE	3299000000	3299999999
	Maksukirjaus	ZP	3305000000	3305999999
	Pankki - täsmäytys	ZR	3306000000	3306999999
	Maksu per shekki	ZS	3307000000	3307999999
	Maksuselvitys	ZV	3308000000	3308999999
	INV.TILAUSTEN PURKU	QE	3309000000	3309999999
	Tuottoturva man. peruut	14	3310000000	3310999999
	Lainaturva man. peruut	15	3311000000	3311999999
	Mittaturva man. peruut	16	3312000000	3312999999
	Auli man. peruut	11	3313000000	3313999999
	ryhmäväk man. peruut	17	3314000000	3314999999
	Rak.virhevak. man. peruut	18	3315000000	3315999999
	Oiva man. peruut	12	3316000000	3316999999
	Sulka evl man. peruut	1P	3317000000	3317999999
	Sulka man. peruut	1C	3318000000	3318999999
	Matkavak. man. peruut	1D	3319000000	3319999999
	Vahinkovak. man. peruut	1E	3320000000	3320999999
	M.ajoneuvovak. man. peruut	1A	3321000000	3321999999
	Henkilövak. man. peruut	1F	3322000000	3322999999
	Tapaturmavak. man. peruut	1G	3323000000	3323999999
	Kaskovak. man. peruut	1I	3324000000	3324999999
	Ratti man. peruut	13	3325000000	3325999999
	Ratti maksusop. man peruut	1J	3326000000	3326999999
	Esinevak. yks. man. peruut	1M	3327000000	3327999999
	Takausvak. man. peruut	1N	3328000000	3328999999
	EK Korvaus man. peruut	19	3329000000	3329999999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja	
			alku	loppu
	Ratti 2 man. peruut	1B	3330000000	3330999999
	Takaus korv. man peruut	1H	3331000000	3331999999
	JV-Simmer man peruut	1K	3332000000	3332999999
	JV-Simmer muist m pe	1S	3333000000	3333999999
	Korkki TA	QF	3334000000	3334999999
	Korkki YT	QG	3335000000	3335999999
	Korkki EU	QH	3336000000	3336999999
	Korkki EK	QI	3337000000	3337999999
	Korkki YA	QJ	3338000000	3338999999
	Korkki MK	QK	3339000000	3339999999
	Korkki manuaalitosite	QL	3340000000	3340999999
	KORKKI PV MANUAALITOS.	QM	3341000000	3341999999
	Flex maksutulo, koneellinen	K1	3342000000	3342999999
	Flex maksutulo, manuaalinen kirjaus	K2	3343000000	3343999999
	Flex korvaukset, koneellinen	K3	3344000000	3344999999
	Flex korvaukset, manuaalinen kirjaus	K4	3345000000	3345999999
	Flex manuaalinen peruuntuva	K5	3346000000	3346999999
	Flex Eurocenter korvaukset, koneellinen	K6	3347000000	3347999999
	Flex Eurocenter korvaukset, manuaalinen	K7	3348000000	3348999999
500	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
501	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
502	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
503	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
504	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
505	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
506	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
507	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
508	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
509	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
040	JÄSENLUOTTOVAKUUTUS	TA	5040000001	5040999999
050	ASUNTOSÄÄSTÖPALKKIOT	TB	5050000001	5050999999
060	ELÄKEKASSA	TC	5060000001	5060999999
061	ELÄKEKASSA	TC	5060000001	5060999999
080	OP-LUOTOT	TD	5080000001	5080999999
084	ALV-MAKSUT	TE	5084000001	5084999999
510	TOSITEMUUNTO	TG	5100000001	5100999999
610	ULTRA VALUUTANVAIHTO	TX	6100000001	6100999999
613	ZVS-MAKSUT/OKO	TH	6130000001	6130999999
614	ZVS-MAKSUT/OKO	TH	6130000001	6130999999
615	PSE/PE-MAKSUT/OKO	TZ	6150000001	6150999999
616	PSE/PE-MAKSUT/OKO	TZ	6150000001	6150999999
620	FORSE	TI	6200000001	6200999999
621	SDD SEPA SUORAVELOITUS	RB	6210000001	6210999999
624	AQUARIUS/OKO	GP	6240000001	6240999999
625	VIEW/PÄIVITYKSET	TJ	6250000001	6250999999
628	DPS/OPTO-TAPAHTUMAT	RZ	6280000001	6280999999
631	SEKKILUNASTUKSET (USKI)	TK	6310000001	6310999999
632	SEKKILUNASTUKSET (USKI)	TK	6310000001	6310999999
633	PANKKITAKAUKSET	TL	6330000001	6330999999
634	OKOBANKEN	TM	6340000001	6340999999
635	OKOBANKEN	TM	6340000001	6340999999
636	REMBURSSIT JA PERITTÄVÄT	TN	6360000001	6360999999
637	REMBURSSIT JA PERITTÄVÄT	TN	6360000001	6360999999
638	DPS PÄIVITTÄISET	KU	6380000001	6380999999
639	DPS TASEEN ULKOPUOL.	KV	6390000001	6390999999
640	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
641	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
642	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
643	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
644	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
645	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
646	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
647	TULEVAT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TP	6530000001	6530999999
648	TULEVAT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TP	6530000001	6530999999
649	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
653	TULEVAT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TP	6530000001	6530999999
654	TULEVAT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TP	6530000001	6530999999
657	ULKOMAISET SEKKILUNASTUKSET	TU	6570000001	6570999999
658	ULKOMAISET SEKKILUNASTUKSET	TU	6570000001	6570999999
659	ULKOMAISET SEKKILUNASTUKSET	TU	6570000001	6570999999
660	MATKASHEKIT	TQ	6600000001	6600999999
663	Ultra/ Henki Aquarius VIRO	KF	6630000001	6630999999
665	BANKGIRO	TV	6650000001	6650999999
666	RPM (Rahanpesun estämisen keskeytyskirjaukset)	KX	6660000001	6660999999
667	RPM/EUR	RM	6670000001	6670999999
670	VALUUTTAPÄÄKASSA	TR	6710000001	6710999999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja	
			alku	loppu
671	SETELIKAUPAT	TR	6710000001	6710999999
672	VALUUTTAPÄÄKASSA	TR	6710000001	6710999999
673	VALUUTTAPÄÄKASSA	TR	6710000001	6710999999
674	BOND/REPO PÄIVITTÄISET	TS	6740000001	6740999999
675	BOND ARVOSTUKSET	XV	6750000001	6750999999
691	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
692	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
693	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
694	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
695	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
696	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
697	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
698	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
699	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
	TYÖASEMATOSITTEET	TY	9000000001	9099999999
9900016	USKI ULKOM SHEKKIEN LUNASTUS	BQ	9701600001	9701699999
990005	LÄHTEVÄ CLEARING (AAMU)	VB	9900500001	9900599999
990007	Prepaid rsk-tapahtumat	KJ	9900070001	9900079999
9900001	OTTOLAINAUS	BA	9900100001	9900199999 OT003/OTORP002
990001	OTTOLAINAUS	BA	9900100001	9900199999
9900002	ANTOLAINAUS	BD	9900200001	9900299999 AMR972
9900030	OVY:N LUOTTOVAKUUTUKSET	EJ	9900300001	9900309999
9900031	OVY:N KORVAUS&VARAUS	GE	9900310001	9900319999
9900032	ABASEC/OPSTOCK	GL	9900320001	9900329999
9900004	PANKKITAKAUS	BF	9900400001	9900499999 ATRR009
990004	MTL TAPAHTUMAT / MAKSULIIKE	VA	9900400001	9900499999
9900005	LÄHETETYT ATK-VÄLITYKSET	BG	9900500001	9900599999 MGKR2005, MGKR2006
9900006	SAAPUNEET ATK-VÄLITYKSET	BH	9900600001	9900699999 MGKR2001
9900007	SELVITETTÄVÄT ATK-VÄLITYKSET	BI	9900700001	9900799999 MGKR2002
9900008	PÄÄKIRJATAHAHTUMAT	BJ	9900800001	9900899999 MGKR2004
9900009	SAAPUNEET PIKASIIROT	BK	9900900001	9900999999 MGR5150
990009	SAAPUVA CLEARING 31.12.1997 ALKAEN (AAMU)	VE	9900900001	9900999999
990010	POPS BRUTTOCLEARING 16.12.1997 ALKAEN	VF	9901000001	9901099999
9900005	LÄHETETYT ATK-VÄLITYKSET / OKO	EK	9901100001	9901199999
990012	AGIOT /VALUUTTAKASSA	VG	9901200001	9901299999
9900013	ERIKOISLAINAT	CG	9901300001	9901399999
990013	ERIKOISLAINAT	CG	9901300001	9901399999
9900014	VALUUTTAKIRJANPITO	EE	9901400001	9901499999 MV29K
990014	VALUUTTAKASSA 24.2.1997 ALKAEN	EE	9901400001	9901499999 OTALPKT
9900015	ANTOLAINAUS /ALPER	BP	9901500001	9901599999
990015	AUTOMAATTIKIRJAUS / ALPER 18.11.94 ALKAEN	BP	9901500001	9901599999
9900016	USKI ULKOM SHEKKIEN LUNASTUS	BQ	9901600001	9901699999 op.t, 7880: USLR610
990016	CLEARING 30.10.98 (YÖ)	VH	9901600001	9901699999
990017	CLEARING 30.10.98 (YÖ)	VI	9901700001	9901799999
9900018	MATKAVALUUTTA	BL	9901800001	9901899999 MAVRMTIK
	MATKAV. (MAVA) VIERAAT SEKIT JA			
990018	MATKASEKIT	BL	9901800001	9901899999
9900019	MATKAVALUUTTA/AGIO	BM	9901900001	9901999999 MAVRATIK
990019	AGIOT (MAVA)	BM	9901900001	9901999999
990020	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990022	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990023	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990024	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990025	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990122	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990123	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990124	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
9900021	OP:N TILIT OKOSSA	BS	9902100001	9902199999 PR002
990021	OPICS (KK-VAIHDE PYSYVÄT KIRJAUKSET)	VK / VL	9902100001	9902199999
9900006	SAAPUNEET ATK-VÄLITYKSET / OKO	EL	9902200001	9902299999
9900008	PÄÄKIRJATAHAHTUMAT / OKO	EM	9902300001	9902399999
	PERINTÄ- JA KORVAUSJÄRJESTELMÄ (PKJ)			
9900241	OVY	EQ	9902410001	9902419999
9900242	PANKKIKOHTAISET VAKUUTUKSET (PKV) OVY	ER	9902420001	9902429999
9900243	PANKKIKOHTAISET VAKUUTUKSET (PKV) OVR	ES	9902430001	9902439999
9900025	RAHAHUOLTO	EG	9902500001	9902599999
9900026	LUNASTETUT OKON SEKIT	BV	9902600001	9902699999 MGKR2003
990026	LUNASTETUT OKON SEKIT	BV	9902600001	9902699999
	WINRESK	EO	9902700001	9902799999
990028	KAPULA PÄIVITT./OKO	GS	9902800001	9902899999
990029	KAPULA ARVOSTUS/OKO	GT	9902900001	9902999999
990030	ASLA/SIIRTYVÄT/OHMO	GD	9903000001	9903099999
990031	ASLA	VM	9903100001	9903199999
990032	ASLA / SIIRTYVÄT	VN / VO	9903200001	9903299999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja	
			alku	loppu
990033	ASLA/OHMO	GC	9903300001	9903399999
990034	UTU/PALKKIOT	IF	9903400001	9903499999
9900035	POPS/LUNASTAMATTOMAT SEKIT YLI 10V	IG	9903500001	9903599999
9900036	PKJ JÄLKIPER. SUORIT	IH	9903600001	9903699999
990036	ELE PÄIVITTÄISET VIENNIIT	JA	9903700001	9903799999
990037	ELE TAUP VIENNIIT	JB	9903800001	9903899999
990038	ELE PERUUTETTAVAT TILINPÄÄTÖSVIENNIIT	JC	9903900001	9903999999
990041	KIRJAUSYHTEENVETO/RAHAHUOLTO	VP	9904100001	9904199999
9900042	PLATINAJÄRJESTELMÄ	BW	9904200001	9904299999 BJER122
990042	KIRJAUSYHTEENVETO/RAHAHUOLTO (UUSI)	VQ	9904200001	9904299999
9900043	CLARITY, sisäinen ICT työ (ei peruutettava)	RD	9904300001	9904399999
990044	DEVON, 30.6.99	VR	9904400001	9904499999
990045	DEVON, 30.6.99	VS	9904500001	9904599999
990046	DEVON, 30.6.99	VT	9904600001	9904699999
990047	DEVON, 30.6.99	VU	9904700001	9904799999
9900050	PALKKAT	BY	9905000001	9905099999 (***)
9900052	LOMAPALKKAVELAT	GV	9905200001	9905299999 (***)
990054	Banksyst kk/tp-päätös	JE	9905900001	9905999999
990055	Banksyst taseen ulkopuoliset (jos tarvitaan)	JI	9905500001	9905599999
990056	TRADING TERMIINIEN ARVOSTUSTULOS (EI PERUUTETTAVA)	VX	9905600001	9905699999
990057	RJ PÄIVITTÄISET	JF	9905700001	9905799999
990058	RJ SIIRTYVÄT	JG	9905800001	9905899999
9900060	VALUUTTATILIT	BZ	9906000001	9906099999
990060	VALUUTTAOTTOLAINAUS	BZ	9906000001	9906099999
9900061	VALUUTTATILIT / AGIOT	CA	9906100001	9906199999 DARRAGI/OVARP002
990061	VALUUTTAOTTOLAINAUS /AGIOT	CA	9906100001	9906199999
9900062	VALUUTTATILIT/SIIRTYVÄ KORKO	CB,CC	9906200001	9906299999 DARRASK/OVARP002
990062	VALUUTTAOTTOLAINAUS/SIIRTYVÄT ERÄT	CB / CC	9906200001	9906299999
9900063	LÄHTEVÄT ULKOMAAN MAKSUT	CD	9906300001	9906399999 LUMR124
990065	BLV TILINP. PYSYVÄ	JN	9906500001	9906599999
990066	BLV TP PERUUTETTAVA	JO	9906600001	9906699999
990068	BLT TILINP. PYSYVÄ	JQ	9906800001	9906899999
990069	BLT TP PERUUTETTAVA	JR	9906900001	9906999999
9900070	SÄILYTYSPALKKIOT	CE	9907000001	9907099999
	SÄILYTYSPALKKIOLAKUTUS 2.11.94 ALKAEN			
990070	(KESÄ.- JA JOULUK)	CE	9907000001	9907099999
9900071	ARVOPAPREIDEN MYYNTIPALKKIOT	CF	9907100001	9907199999
	JVK.MERKINTÄ/ARVOPAPEREIDEN			
990071	VÄL.PALKKIOT	CF	9907100001	9907199999
990072	BOND/JVK/EI KÄYTÖSSÄ	VZ	9907200001	9907299999
990073	BOND/S. KOROT. PÄIV./EI KÄYTÖSSÄ	UC	9907300001	9907399999
990074	BOND/ARV. KK. L./EI KÄYTÖSSÄ	UD	9907400001	9907499999
990075	BOND/HINTAERO PÄIV./EI KÄYTÖSSÄ	UF	9907500001	9907599999
990076	Prepaid maksutapahtumat	KK	9907600001	9907699999
990077	REPO NORMAALIKIRJAUKSET/EI KÄYTÖSSÄ	YA	9907700001	9907799999
9900078	MAKSULIIKETILIN KATESIIRTO	EC	9907800001	9907899999 OKO/PR93
990078	KATESIIRTO OTTO/OPTO	YB	9907800001	9907899999
990079	BOND/ARVOPÄIVÄKIRJAUKSET	YC	9907900001	9907999999
9900080	SIIJITUSRESKONTRA/OVC	GJ	9908000001	9908099999
9900081	KORJAUSTOSITELAJI	CH	9908100001	9908199999
9900082	HALTIA VUOKRASAAMISET	EH	9908200001	9908299999
9520005	YIT-VUOKRAT	EH	9908200001	9908299999
677	KORVA/PÄIVITTÄISET	CJ	9908300001	9908399999
678	KORVA/HINTAEROT	CJ	9908300001	9908399999
9900083	KORVA-TAPAHTUMAT	CJ	9908300001	9908399999
9900083	KORVA PÄIVITTÄISET	CJ	9908300001	9908399999
9900042	PLATINAJÄRJESTELMÄ	BW	9908400001	9908499999
9900085	KIINTEISTÖRESKONTRA / UUSI	CI	9908500001	9908599999
9900086	OKO:N LAINAT	CM	9908600001	9908699999
990086	OKO:N LAINAT OP:LLE	CM	9908600001	9908699999
990087	REPO ARVOPÄIVÄKIRJAUKSET/EI KÄYTÖSSÄ	YK	9908700001	9908799999
9900088	HALTIA VASTIKERESKONTRA	EF	9908800001	9908899999
9900089	HALTIA VASTEKESUORITUKSET	EI	9908900001	9908999999
9900091	MAKSULIIKE /ASLA	CN	9909100001	9909199999 ALARKP01 JA 13
9900092	ASLA/OHMO	GA	9909200001	9909299999
9900095	VILU/KOTIPANKKI	GG	9909500001	9909599999
990995	OKO:N KIRJAUSYHTEENVETO / OPTO	YN	9909950001	9909959999
9901001	OTTOLAINAUS/SIIR.KOR.PERUUTUS	BC	9910010001	9910019999 OT003/ OTORP003
991001	OTTOLAINAUS / SIIRTYVÄT ERÄT	YO / YP	9910010001	9910019999
9901002	ETUKÄTEEN MAKS.KOROT/TILINP.	BE,ED	9910020001	9910029999 AMR827
991003	LOAN IQ/OKO	GN	9910030001	9910039999
	ANTO AGIO KIRJAUKSET JA			
991004	PENNINPYÖRISTYKSET	YQ	9910040001	9910049999
991005	YPA LAINAT	YR	9910050001	9910059999
991006	YPA LAINAT SIIRTYVÄT (eurot)	YS / YT	9910060001	9910069999
991048	YPA LAINAT SIIRTYVÄT (valuutat)	YS / YT	9910060001	9910069999
991007	KESKUSPANKKIPALVELUOSASTON LAINAT (RO)	YU	9910070001	9910079999
991008	RO SIIRTYVÄT	YV / YW	9910080001	9910089999
991009	PERINTÄANTOLAINAUS (PA)	YX	9910090001	9910099999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja	
			alku	loppu
991010	PA SIIRTYVÄT	YY / YZ	9910100001	9910109999
9901011	OTTOLAINAUS /SIIRTYVÄ KORKO	BB	9910110001	9910119999 OT003
991012	YA-JS S. KORK. PER.	UK	9910120001	9910129999
9901013	ALS:N HOITOPALKKIOT	BN,BO	9910130001	9910139999 AMR830
991013	RO-JS S. KORK. PER.	UG	9910130001	9910139999
991014	PA-JS S. KORK. PER.	UH	9910140001	9910149999
991015	RO/AGIOKIRJAUKSET	UI	9910150001	9910159999
991016	PA/AGIOKIRJAUKSET	UJ	9910160001	9910169999
9910002	ALS-JOLLA CAP PÄIVITTÄISET	JJ	9910200001	9910209999
9901021	OPTO / SIIRTYVÄ KORKO	BT,BU	9910210001	9910219999 PR402
991024	YA VIRO AGIOT	RP	9910240001	9910249999
991025	YA VIRO PÄIVITTÄISET	RJ	9910250001	9910259999
991026	YA VIRO SIIRTYVÄT	RO	9910260001	9910269999
991027	YA VIRO AA-PERUUTUKSET	RU	9910270001	9910279999
9901003	ANTOLAINAUS /Okopankki	EY,EZ	9910300001	9910399999
991034	YA LATVIA AGIOT	RR	9910340001	9910349999
991035	YA LATVIA PÄIVITTÄISET	RK	9910350001	9910359999
991036	YA LATVIA SIIRTYVÄT	RQ	9910360001	9910369999
991037	YA LATVIA AA-PERUUTUKSET	RX	9910370001	9910379999
9901042	PLATINAJÄRJESTELMÄ/SIIRTYVÄ	BX,BR	9910420001	9910429999 BJER221
991044	YA LIETTUA AGIOT	RT	9910440001	9910449999
991045	YA LIETTUA PÄIVITTÄISET	RL	9910450001	9910459999
991046	YA LIETTUA SIIRTYVÄT	RS	9910460001	9910469999
991047	YA LIETTUA AA-PERUUTUKSET	RY	9910470001	9910479999
9901050	ALS/PREEMIOIT JA ARV.	GH	9910500001	9910509999
9901055	ALS/JOHD.AR.V.PER.	GI	9910550001	9910559999
9901083	KORVA-TAPAHTUMAT/SIIRT. KORKO	CK,CL	9910830001	9910839999
9901083	KORVA OSAKKEET /SIIRTYVÄT	CK,CL	9910830001	9910839999
990083	KORVA RM/ARVOSTUKSET	CK	9910830001	9910839999
991083	KORVA RM/ARVOST.PER.	CL	9910830001	9910839999
9901086	OKO:N LAINOJEN SIIRTYVÄT	CV	9910860001	9910869999
991086	OKO:N LAINAT OP:LLE / SIIRTYVÄT	CV / CY	9910860001	9910869999
9901091	MAKSULIIKE /ASLA /SIIRTYVÄ KORKO	CO,CP	9910910001	9910919999 ALARKP06 JA 07
9901092	SSP:N KAUPPAHINNAN JAKSOTUS	CQ,CZ	9910920001	9910929999
9901093	ASLA/OHMO/SIIRTYVÄT	GB	9910930001	9910939999
991111	OKOPANKIN TASESIIRROT / OL	XA	9911110001	9911119999
991112	OKOPANKIN TASESIIRROT /ALS	XB	9911120001	9911129999
991113	OKOPANKIN TASESIIRROT / VALUUTTAKASSA	XC	9911130001	9911139999
991114	OKOPANKIN TASESIIRROT / DA	XD	9911140001	9911149999 ACR3B1/ACR3B2
9910201	ATK-LASKUTUS OPK /JP	CS	9912010001	9912019999
990176	PREPAID TILITYKSET	KT	9917600001	9917699999
991995	OPTON KONEKIELISET SIIRT.KOROT	XE / XF	9919950001	9919959999
992001	TERMIINI / H TAI TR	XG	9920010001	9920019999
9920002	ALS-JOLLA CAP TILINPÄÄTÖS	JK	9920020001	9920029999
992005	FRA PÄÄOMAT	XH	9920050001	9920059999
990201	ATK-LASKUTUS / OKO	YL	9920100001	9920199999
9900202	SRJ-PALKKIONPALAUTUSJAKSOTUS/OP- RAHASTO	IA	9920200001	9920299999
	SRJ-			
9900203	PALKKIONPALAUTUSJAKSOTUS/SAAJAYHTIÖT	IB	9920300001	9920399999
9900205	OMISTAJAJÄSENREKISTERI	CT	9920500001	9920599999 JRER110
990207	TALLETUSSIIRROT	YM	9920700001	9920799999
679	PÄÄOMAKONVERSIOT	Z4	9920830001	9920839999
9902083	PÄÄOMAKONVERSIOT	Z4	9920830001	9920839999
992100	PANKKITAKAUKSET	XI	9921000001	9921009999 PTKR3301
992101	PANKKITAKAUKSET / AGIOT	XJ	9921010001	9921019999
992102	HENKIVAKUUTUS	HV	9921020001	9921029999
683	ARVOSTUSKONVERSIO/PURKU	Z5	9921830001	9921839999
9902183	ARVOSTUSKONVERSIO/PURKU	Z5	9921830001	9921839999
684	ARVOSTUSKONVERSIO/UUDET	Z6	9922830001	9922839999
9902283	ARVOSTUSKONVERSIO/UUDET	Z6	9922830001	9922839999
992400	CPICS (TASEEN ULKOPUOLISET)	XL	9924000001	9924009999
9903001	SALDONSIIRO	Z1	9930010001	9930019999
9903001	SALDONSIIRRROT	Z1	9930010001	9930019999
993002	TERMIINIT PISTE-EROT SIIRT.	XM / XN	9930020001	9930029999
9903003	EURO	Z3	9930030001	9930039999
9903003	EURO	Z3	9930030001	9930039999
9930002	ALS-JOLLA CAP TASEEN ULKOPUOLISET	JL	9930200001	9930209999
993009	TERMIINIT PISTE-EROT	XO / XP	9930090001	9930099999
994005	TERMIINIT / AGIOT	XQ	9940050001	9940059999
994006	TERMIINIT / AGIOT PALAUTUS	XR	9940060001	9940069999
9940007	LJR OPA-SIIRROT	MX	9940700001	9940799999
9940008	LJR ERIKOISLAINAT	MD	9940080001	9940089999
994010	FRA ARVOSTUKSET	XS / XT	9940100001	9940109999
9940104	LJR EFEKT.KORON HINTAERO	ME	9941040001	9941049999
9940105	LJR EFEKT.KORON HINTAERO PERUUTUS	MF	9941050001	9941059999
9940106	LJR ETUKÄTEEN MAKS.KOROT TP	MG	9941060001	9941069999
9940107	LJR ETUKÄTEEN MAKS.KOROT TP PERUUTUS	MH	9941070001	9941079999
9940108	LJR ERIK.LAINOJEN SIIRT. HOITOPALKKIOT	MI	9941080001	9941089999
9940109	LJR ERIK.LAINOJEN SIIRT. HOITOPALKKIOT PERUUTUS	MJ	9941090001	9941099999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja	
			alku	loppu
9940110	LJR-JOLLA CAP Päivittäiset	MM	9941100001	9941109999
9940111	LJR-JOLLA CAP KK-Vaihte peruutus	ei vielä varattu		
9940112	LJR-JOLLA CAP Arvostukset	MN	9941120001	9941129999
9940113	LJR-JOLLA CAP Arvostukset peruutus	ei vielä varattu		
9940114	LJR-JOLLA CAP Taseen ulkopuoliset	MO	9941140001	9941149999
9940115	LJR-JOLLA CAP Taseen ulkopuoliset peruutus	ei vielä varattu		
9940116	LJR-Kala Preemiot ja arvostukset	MP	9941160001	9941169999
9940117	LJR-Kala Arvostusten peruutus	MR	9941170001	9941179999
9940120	LJR Arvonalentumiset	MU	9941200001	9941209999
9940121	LJR Arvonalentumiset peruutus	MV	9941210001	9941219999
995	AGIOT/ULKOMAANRESKONTRAT	XU	9950010001	9950019999
9950002	JORE Tilinpäätös	KD	9950020001	9950029999
9960002	JORE Taseen ulkop.	KE	9960020001	9960029999
9970002	CHF-TP-Viennit	KL	9970020001	9970029999
9970003	CHF-TAUP-Viennit	KM	9970030001	9970039999
	ULKOM.SIIRTYVIEN Korkojen			
998	AUTOMAATTIKIRJAUS	XX	9980000001	9980999999
999	VALUUTTALUOTTO	XY	9990000001	9990999999
	PERUUTUS / KUMPPANIKOODIT	PK	9999970001	9999979999
	E-FLOW PERUUTUS	EP	9999980001	9999989999
	YLEINEN PERUUTUSTOSITE	PE	9999990001	9999999999

SAPin tositemäärittäjäkirja, kuukausipääkirja ja SAPin Ostovelka- ja myyntisaamistilien pääkirja

*) on arkistoitu LEA -arkistointijärjestelmään.

Tositteet on joko laadittu konekielisenä tai tulostettu paperille ja ne säilytetään kansiossa tai arkistoituna

** REA-arkistointijärjestelmään

***) Raportit arkistoitu marraskuusta 2006 lähtien Aditron eArkistossa

Rinnakkaisissa sovellustositenumeroissa lyhyemmät sovellustositenumerot ovat peräisin Intime-kirjanpitojärjestelmästä, pidemmät FMS-kirjanpitojärjestelmästä.

Jatkossa yksi sovellustositenumero kaikkien yritysten käyttöön (SAP kaikilla käytössä).

Helsingin Seudun Osuuspankki

1. Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitus

6 .päivänä *helmi* kuuta 2018

Tony Vepsäläinen
hallituksen puheenjohtaja

Harri Nummela
hallituksen varapuheenjohtaja

Harri Luhtala
hallituksen jäsen

Carina Geber-Teir
hallituksen jäsen

Tiia Tuovinen
hallituksen jäsen

Jouko Pölönen
toimitusjohtaja

2. Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

9 .päivänä *helmi* kuuta 2018

KPMG Oy Ab

Raija-Leena Hankonen
KHT